

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
ULUSLARARASI YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA MERKEZİ

Elyazması hukukunda

Rəşad Salahov Məclun oğlunun
Soğuk savaş sonrası ABD'nin uluslararası terörle mücadele stratejisi
Konusunda

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İhtisasın şifresi ve adı:

060213_Uluslararası İlişkiler

İhtisaslaşma:

“Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi”

Tez Danışmanı:

Yüksek Lisans Programının Rehberi:

Dr. Məmmədli Elşən

Doç.Dr. Ferruh Tuzcuoğlu

Kafedra müdiri evezii:

Öğr.Gör.Aliyev Yusif Nadim oğlu

BAKÜ – 2018

AZERBAYCAN

TI EĞİTİM BAKANLIĞI

AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İŞLETME FAKÜLTESİ

SOĞUK SAVAŞ SONRASI ABD'NİN ULUSLARARASI TERÖRLE
MÜCADELE STRATEJİSİ

Konusunda

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

SALAHOV RƏŞAD

Tez danışmanı

Dr. Elşən MƏMMƏDLİ

BAKÜ - 2018

ÖZET

Küreselleşmenin getirdiği artı olgularla beraber, yarattığı bir çok sorunlar da vardır ki, bunlardan: sınırların aradan kalkması ve bunun da beraberinde getirdiği devletlerin güvenliğinin tehdit edilmesidir. Bu tehditlerden en önemlisi Küresel Terörizmin yarattığı korku, dehşet olması, teröristlerin saldırılarının artması ve sınırlar arasında serbest şekilde hareket etmesindedir.

ABD'nin Soğuk Savaş sonrası tek süpergüç durumuna gelmesinden sonra terör gruplarının en çok düşman şekilde gördüğü devlet durumuna düşmüştür. Terör saldırılarının artması Soğuk Savaş'tan sonra ABD Başkanlarının aldığı kararlarda ve stratejilerde kendini belirlemiştir. Bu stratejiler incelendikte ilk önce Başkanların Dış Politika uygulamalarına ve kendi dönemlerinde kabul ettikleri Ulusal Güvenlik Stratejilerine dikkat etmek gereklidir.

Soğuk Savaş sonrası George H. W. Bush ve Bill Clinton dönemlerinde terörizmin yarattığı sorunlarla mücadele için alınan kararlara dikkat edilirken, ekonomik ve siyasi boyutun ön plana çıktığını görülmektedir. 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra Başkan George W. Bush ABD'nin artık kendine yapılan saldırılara karşılık verilmek gerekçesini öne sürdü ve bu kendini Bush doktrininde göstermiştir. Daha sonra Afganistan ve Irak operasyonlarıyla birlikte ABD artık teröre karşı savaşı başlatmıştır. Bush'un döneminde kabul görülen 2002 ve 2006 Ulusal Güvenlik Strateji belgelerinde Küresel Terörizmle Mücadele Savaşı'nın (GWOT) yürütülmesi yolları kendini belirlemiştir.

B. Obama yönetiminin seçimleri kazanmasıyla, ABD'nin terörizmle mücadele stratejilerinde değişiklikler başlamış, Afganistan'daki askeri sayısı düşürülmüştür. Daha sonra IŞİD'in Orta Doğu'da terör ve cihatçı devlet kurmak isteyi ve yaptığı terör saldırılarına karşı Obama yönetimi stratejik ikilem arasında kalmıştır: Hafif Ayak izi ve Karşı-IŞİD artı. Obama, Hafif Ayak izi stratejisini izlese de, 2014 yılında bu kendini Karşı-IŞİD arı stratejisine değiştirmekle göstermiş ve bazı zamanlar bu

stratejiler bir birlerini takip etmişlerdir. B. Obama döneminde kabul edilen 2010 ve 2015 Ulusal Güvenlik Strateji belgesinde terörle savaşın yolları kendini belirlemiştir.

D. Trump, 20 Ocak 2017 tarihinde Başkan seçilmesiyle, Küresel Terörizmle mücadelenin yeni dönemi başlamıştır. Trump, daha önce seçim kampanyasında vaat ettiği gibi askeri harcamaları artırdı ve IŞİD'le mücadeleyi daha da hızlandırdı. Askeri harcamaları dikkat edilirken Afganistan ve Irak savaşının, daha sonra IŞİD'le savaşın ABD için trilyon dolarlara mal olduğu görülür.

Bu çalışmada Soğuk Savaş sonrası ABD'nin yürüttüğü Küresel Terörizmle mücadele stratejileri araştırılmış, esasen de ABD Başkanlarının Dış Politika uygulamalarındaki terörün yerine önem verilmiş ve Ulusal Güvenlik Strateji belgeleri incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Soğuk Savaş sonrası, ABD, Terörizm, Dış Politika, Ulusal Güvenlik Stratejisi (NSS), 11 Eylül, Afganistan, Irak, IŞİD, askeri harcamalar, Küresel Terörle mücadele savaşı (GWOT), Hafif Ayak izi, Karşı-IŞİD artı.

ABSTRACT

Along with the plus events brought by globalization, there are also a number of problems that are created: the threat of border security and the security of the states it brings with it. One of the most important of these threats is the fear that terrorism creates, the terror, the attacks of the terrorists, and the free movement between the borders.

After the US came to be the sole superpower post-Cold War era, terrorism has fallen to the state of the state where the groups are the most hostile. The increase in terrorist attacks has been determined by the decisions of the US Presidents after the Cold War and in the strategies. When these strategies are examined, it is first necessary to pay attention to the Presidents' Foreign Policy practices and the National Security Strategies they have adopted in their respective periods.

The economic and political dimension is at the forefront while paying attention to the decisions taken to combat the problems created by terrorism in the post-Cold War era of George H. W. Bush and Bill Clinton. After the attacks of September 11, 2001, President George W. Bush suggested that the US should no longer respond to the attack on himself, and he showed himself in the Bush doctrine. Later, along with Afghanistan and Iraq operations, the US has now started a war against terrorism. The way in which the War on Global Terrorism (GWOT) was carried out in the 2002 and 2006 National Security Strategy documents that were adopted during Bush's term was determined.

With the election of Obama administration, changes in US strategies for combating terrorism have begun, and the number of troops in Afghanistan has been reduced. Later Isidor's wish to establish a terrorist and jihadist state in the Middle East and the terrorist attacks made against the Obama administration has remained between strategic dilemma: lightweight footprint and Counter-plus Isidor. Obama, have pursued the light footprint strategy in 2014 showed that only changed the strategy against self-Isidor bees and some times have followed one by one these

strategies. In the 2010 and 2015 National Security Strategy document adopted during the Obama period, the ways of the war on terror have determined itself.

D. Trump, elected President on January 20, 2017, began a new era of combat with Global Terrorism. Trump has increased military spending as it promised in the election campaign and accelerated the struggle with IŞID. While military spending is being watched, it can be seen that the Afghanistan and Iraq war, and later the war against IŞID cost trillions of dollars for the United States.

In this study, strategies for fighting Global Terrorism conducted by the post-Cold War US were researched, mainly emphasized instead of terrorism of US Presidents in Foreign Policy applications and National Security Strategy documents were examined.

Key words: Post-Cold War, US, Terrorism, Foreign Policy, National Security Strategy (NSS), September 11, Afghanistan, Iraq, ISID, Military Expenditures, Global Warfare Struggle (GWOT), Light Footprint, Counter-ISID plus.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR.....	xi
GİRİŞ.....	1

I BÖLÜM

TERÖRİZM NEDİR?, TERÖRİZMİN TARİHİ GELİŞİMİ, TÜRLERİ VE AMAÇLARI

1.1. Terörizm nedir?.....	5
1.2. Terörizmin tarihi gelişimi.....	11
1.2.1. Erken terörizm.....	12
1.2.1.1. Zealot ve Haşşaşinler.....	12
1.2.1.2. Barut Parseli.....	13
1.2.1.3. Westphalia anlaşması ve Modern terörizmin ortaya çıkışı.....	14
1.2.2. Modern terörizm.....	15
1.2.2.1. İrlanda.....	17
1.2.2.2. ABD.....	17
1.2.2.3. Osmanlı İmparatorluğu.....	18
1.2.3. 20. Yüzyılın başları.....	18
1.2.4 Sömürgecilik karşıtı mücadeleler (Soğuk Savaş).....	19
1.2.4.1 Anti-sömürge kampanyaları.....	19
1.2.4.2 Orta Doğu.....	20
1.2.5. 21ci yüzyıl.....	21
1.3. Terörizmin Türleri.....	22
1.3.1. Ulusal (ülke içi) terörizm.....	23

1.3.2. Devlet terörizmi.....	24
1.3.3. Uluslararası terörizm.....	25
1.3.4. Etnik terörizm.....	27
1.3.5. Siber terörizm.....	28
1.3.6. Uluslararası terörizm.....	31
1.4. Terörizmin amaçları.....	32

II BÖLÜM

SOĞUK SAVAŞ SONRASI ABD'NİN ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİLERİNİN DEĞİŞMESİNDE TERÖRÜN YERİ VE 11 EYLÜL SALDIRILARI

2.1. H. W. Bush dönemi.....	35
2.1.1. Dış Politika uygulamaları.....	37
2.1.1.1 Genel.....	37
2.1.1.2. Orta Doğu.....	37
2.1.2. ABD'nin terör algılayışı.....	38
2.2. William "Bill" J. Clinton dönemi.....	39
2.2.1. Dış politikada uygulamaları ve Terörizmin önemli boyut kazanması...41	
2.2.1.1. Genel.....	41
2.2.1.2. Rusya.....	42
2.2.1.3. Orta Doğu.....	43
2.2.2. 1996 Ulusal Güvenlik stratejisi.....	45
2.2.2.1. Güvenlik ve Terör.....	46
2.2.2.2. Güvenliği Artırmak.....	49
2.2.2.3. Güçlü bir Savunma Yeteneği Sağlama.....	50
2.2.2.4. Terörle Mücadele.....	51
2.3. George W. Bush dönemi: Terörle Savaş.....	53
2.3.1. Dış Politika uygulamaları ve ABD hegemonyasının yayılması.....	54
2.3.1.1. Genel.....	54

2.3.1.2. Orta Doğu.....	55
2.3.2. 2002 Ulusal Güvenlik Stratejisi veya Bush Doktrini.....	57
2.3.2.1. Terörizmin ve teröre destekli devletlere karşı savaş.....	58
2.3.2.2. Küresel Terörizmi Yenmek İçin İttifakların Güçlendirilmesi.....	59
2.3.3. 9/11 Komisyon Raporu.....	60
2.3.3.1. Raporun Hazırlanması.....	60
2.3.3.2. Kamu diplomasisi ve Terörle Savaş.....	62
2.3.4. Afganistan ve Irak operasyonu.....	63
2.3.4.1. 11 Eylül Saldırıları sonrasında Afganistan'a karşı başlatılan Kalıcı Özgürlük Operasyonu.....	63
2.3.4.2. 11 Eylül Sonrası Amerikan Politikası: Irak'ın işgali ve sonrası.....	64
2.3.4.2.1. Operasyonun gerekçesi.....	64
2.3.4.2.2. "Irak'a Özgürlük Operasyonu".....	65
2.3.4.2.3. ABD Önderliğindeki İşgal Otoritesinin Meşruiyeti.....	66
2.3.5. 2006 Ulusal Güvenlik Stratejisinin kabulü.....	67
2.3.5.1. Önleyici Savaş Doktrinin önemi.....	69
2.3.5.2. Küresel Terörizmi Yenmek.....	69
2.3.5.3. Kitle İmha Silahlarının Terör aracı olmasına karşı mücadele.....	71

III BÖLÜM

Küresel TERÖRİZMLE MÜCADELEDE YENİ STRATEJİLER:

B. OBAMA VE D. TRUMP BAŞKANLIĞI

3.1. Barack H. Obama Dönemi.....	73
3.1.1. Dış Politika Uygulamaları.....	73
3.1.1.1. Genel.....	73
3.1.1.2. Orta Doğu.....	74
3.1.2. 2010 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi.....	75
3.1.2.1. Ulusal Güvenlik Stratejisine Genel Bakış.....	75
3.1.2.2. Üst Ulusal Güvenlik Önceliklerinin Geliştirilmesi.....	78

3.1.3. IŞİD'le mücadelenin yürütülmesindeki stratejiler.....	81
3.1.3.1. Teröre Dayanan Küresel Savaş.....	82
3.1.3.2. 11 Eylül'den sonra IŞİD'e.....	84
3.1.3.2.1. Küresel Terörle Mücadele Savaşı (GWOT).....	84
3.1.3.2.2. Hafif Ayak İzi.....	86
3.1.3.2.3. Karşı-IŞİD Artı.....	88
3.1.4. 2015 Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi.....	88
3.1.4.1. Ulusal Güvenlik Stratejisine Genel Bakış.....	88
3.1.4.2. IŞİD ve diğer terör gruplarına karşı mücadele.....	91
3.2. Donald Trump: Yeni dönemin başlanması.....	92
3.2.1. Dış Politika uygulamaları.....	92
3.2.2. Terörle mücadelede D. Trump dönemi.....	93
3.2.3. 2017 Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi.....	95
3.2.3.1. Belgeye Genel Bakış.....	95
3.2.3.2. Rekabetçi Bir Dünyada ABD'nin üstünlüğünün artırılması.....	97
3.2.4. ABD Askeri Harcamaları: Teröre Karşı Savaşların Maliyeti ve Gelecek Kararlar.....	98
SONUÇ.....	101
KAYNAKLAR.....	104

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AQ	El Kaide
AQAP	Arap Yarımadasında El Kaide
AQI	El Kaide'nin Irak'ta
ASALA	Ermenistan Kurtuluş Ordusu
BCA	Bütçe Kontrol Yasası
BM	Birleşmiş Milletler
CIA	Merkezi İstihbarat Teşkilatı
CRS	Kongre Araştırma Servisi
DFLP	Filistin Kurtuluşu için Demokratik Cephe
DoD	Savunma Bakanlığı
FBI	Federal Soruşturma Bürosu
FKÖ	Filistin Kurtuluş Örgütü'ne
FLN	Ulusal Kurtuluş Cephesi
GAO	Genel Sorumluluk Ofisi
GWOT	Küresel Terörle Mücadele Savaşı
IRA	İrlanda Cumhuriyet Ordusu
ISAF	Uluslararası Güvenlik Yardım Gücü
IŞİD	Irak Şam İslam Devleti
KDP	Kürdistan Demokrat Partisi
KİS	Kitle İmha Silahları
KYB	Kürdistan Yurtseverler Birliği
NATO	The North Atlantic Treaty Organization
NPT	Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması

NSS	Ulusal Güvenlik Stratejisi
OCO	Denizaşırı Acil Durum Operasyonları
PFLP	Filistin Kurtuluş Cephesi El-Fetih
PKK	"Partiya Karkerên Kürdistan" (Kürdistan İşçi Partisi)
PMOI	İran Halkının Mücahidi
SIGAR	Afganistan Özel Müfettişliği
SIGIR	Irak için Özel Bir Müfettiş
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Birliği
START II Reduction Talks	Stratejik Silahların Azaltılması Görüşmeleri - Strategic Arms
UNAMA	Birleşmiş Milletler Afganistan Yardım Gücü
USAID	Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı

GİRİŞ

Dünya gelişiminin modern aşamasında, terörizm hem uluslararası hem de ulusal güvenlik sorunlarının kilit ve önemli bir parçası haline gelmiştir. Terörün iç sınırlarını aşan uluslararası bir biçim sivilleri bir tehdit olarak hedeflemiştir. Tehdit nesnesinin fiziksel varlığı tehdidi, kendi kendini savunma içgüdüsünü başlattı. Bu gerçek, ABD'deki 11 Eylül terör eylemleri ve buna yanıt olarak doğrulandı.

ABD'yi ve de dünyayı değiştirmiş 11 Eylül olayları böyle bir gerçekliği ortaya koymuştur: modern terörizm dağınık ve kaotik etkinliği ile değil, planlı, tekmil, örgütlenmiş ve çok uluslu içeriği farklıdır. "XXI yüzyılın vebası" ile mücadelenin verimlilik katsayısı bu fenomenin "anatomisi" nin hangi düzeyde öğrenilmesinden ve ona karşı hangi mekanizmaların işe düşürülmesinden bağlı olarak belli olacaktır. Terör fenomenini teşvik etmek için atılan adımlar, bir takım tuhaf özelliklere yol açmıştır. Esas olarak şunlardan oluşur:

- Terörist eylemlerin sayısında, zalimlik ve zalimliklerinde artış;
- Ayrı devletlerin terörizminin korunması ve korunması;
- Teröristlerin profesyonellik düzeyini artırmak ve modern teknolojik gelişmeleri kullanma becerisi;
- Terörist grupların uluslararası karakteri;
- Teröristlerin kitle imha silahlarını elde etme yeteneklerinde bir artış;
- Yerli ve uluslararası terörizm arasındaki sınırların ortadan kaldırılması;
- Uluslararası terör örgütlerinin liderlerinin ulusal kurtuluş hareketi adı altında kendi mücadeleleri vardır;
- Yeni terörizm / bilgi formları, elektronik, bilgisayar / vb. oluşması;
- Uyuşturucu kaçakçılığı ve silah kaçakçılığıyla bağlantılı olarak teröristlerin elinde teröristlerin elinde büyük mali kaynakların yoğunlaşması;
- Uluslararası terörizmin ayrılıkçılık ve benzeri ile yoğunlaşması.

New York ve Washington'da gerçekleştirilen 11 Eylül olayları gösterdi ki, hatta dünyanın yegane süpergücüsüylen ABD bile terörün hedefine çevrilmekten

sigortalanmamıştır. Bu olaylar ve sonuçları bir kez daha kanıtladı, henüz sonraki yıllarda da ABD ve diğer dünya devletleri güvenlik adına küresel tehdit kaynağı- uluslararası terörizmle mücadele etmeye mecbur ve mahkumdurlar. Bu mücadelenin etkinliği, düzgün, koordine ve adil davranışına bağlıdır.

ABD'nin liderliği altında gerçekleştirilen antiterror siyasetin mahiyet ve muhtevası, reallaştırılma yönleri ve mekanizmalarının analizi bu alanda ciddi hataların olduğunu ortaya koymuştur. ABD'nin Afganistan'da Taliban rejimine ve "El-Kaide" terör örgütüne karşı askeri operasyonlarında haklı olsa da, Irak'ta Saddam Hüseyin rejimini 11 Eylül terör eylemlerinde katılımda ve KİS (Kitle İmha Silahları) elde etmekle girişimde itham etmekle bu ülkeye askeri müdahale teşkil etmesi kökünden yanlış adım idi. Bu adımın doğrudan etkisi altında, Yakın ve Orta Doğu'daki güvenlik sistemine ciddi tehditler yaratılmıştır. Bölgede istikrar ve demokrasi kurulmamıştır, ancak terör dalgası gündelik hayatın bir norm haline gelmiştir.

ABD Başkanlarının bir birine benzeyen veya farklı stratejiler yürütmesi sebebiyle Orta Doğu daha karmaşık hale gelmiş, IŞİD ve onun gibi terörist grupların sayı artmaya devam etmiştir. Araştırmamızda Soğuk Savaş sonrası ABD Başkanlarının yürüttüğü stratejiler, Küresel Terörizmle Mücadelenin bu stratejilere yansımaları, Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri araştırılmış ve dünyanın kaderini belirleyen bu belgeler gözden geçirilmiştir. Araştırmamızın maksadı dünyamızı tehdit eden terör belasının ABD tarafından nasıl mücadele edildiğini anlamak, daha önemlisi bir çok strateji içerisinden hangisinin daha uygun olduğunu seçmektir.

Çalışma özet, giriş, üç bölüm, sonuç ve kaynakçadan ibaret olmaktadır. Birinci bölümde Terörizm nedir, gruplar neden teröre baş vururlar, bu gibi incelemelere baş vurulmuştur. İlk altbaşlıkta Terörizm kelimesi incelenmiş, onun kökenlerinin nereden geldiği ve uzmanların ve bir çok devlet yetkililerinin, kurumlarının Terörizmle ilgili yaptığı incelemelere baş vurulmuştur. İkinci altbaşlıkta ise, Terörizmin tarihi gelişimi, ilk terör olayları ve ilk terör gruplarının yapılandırılması üzerinde vurgu yapılmıştır. Üçüncü olarak, Terörizmin çeşitleri araştırılmış, terör

olaylarının ve terör gruplarının hangi çeşite tabi tutulduğu üzerine yoğunlaşmıştır. Dördüncü altbaşlıktaysa, Terörizmin amaçları incelenmiş, esasen terörizmin yapıma amacının korku yaratmakla kendi maksatlarını hayata geçirmek istediklerine değinilmiştir.

İkinci bölümde çalışmamızın esas kısmı olan Soğuk Savaş sonrası ABD'nin Ulusal Güvenlik stratejileri ve bu stratejilerin ABD Başkanları dönemlerine uygun olarak değişmesi ve bu değişmelerde terörizmin büyük önem kazanması derin araştırılmış ve ABD Başkanlarının bu konuda dış politika uygulamaları incelenmiştir. İkinci bölümün ilk altbaşlığında Soğuk Savaş sonrası ilk ABD Başkanı H. W. Bush döneminin dış politikası ve Yeni Dünya düzeninde terörün önemli boyut kazanmasına ve terör algılayışının oluşmasına vurgu yapılmıştır. İkinci altbaşlıkta William "Bill" J. Clinton yönetimindeki ABD'nin terörle mücadele sürecini başlatması, terörle mücadele stratejilerinin seçilmesi ve esasen de, 1996 Ulusal Güvenlik Stratejisi'nin içeriği incelenmiştir. Üçüncü olarak, Terörle savaşın başlaması, bu savaşta George W. Bush dönemi dış politikası, bu politikanın oluşmasında 11 Eylül saldırılarının önemli yeri, 2002 Ulusal Güvenlik Stratejisi ve ya Bush Doktrini, daha sonra Afganistan ve Irak'a müdahale, daha sonra 2006 Ulusal Güvenlik Stratejisi araştırılmıştır.

Üçüncü bölümde Küresel Terörizmle mücadele stratejilerinin yeni dönemi olan Başkan B. Obama ve D. Trump dönemi araştırılmıştır. Üçüncü bölümün ilk altbaşlığında Barack H. Obama yönetiminin dış politikasında terörün yeri, terörle mücadelede yumşak stratejilerin yürütülmesi, 2010 ve 2015 Ulusal Güvenlik Stratejileri, Küresel Terörle Mücadele Savaşı (GWOT) incelenmiş, bu stratejilerde esas olarak Hafif ayak izi ve Karşı-IŞİD Artı araştırılmış ve IŞİD'le savaşın inceliklerine dokunulmuştur. İkinci altbaşlıkta yeni dönemin başlanmasına uygun olarak D. Trump başkanlığı döneminin seçimden önce ve sonrası, bu dönemde terörle nasıl mücadele edileceği ve bu mücadelenin hangi stratejide yürütülmesi değerlendirilmiş, 2017 Ulusal Güvenlik Stratejisinde terörle mücadelenin hayata geçirme yollarına vurgu yapılmış, IŞİD'in yenilmesinde hangi yollara baş vuracağını

değerlendirilmiş ve son olarakta Terörle mücadele ABD Askeri harcamaları araştırılmış ve bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın önemi, uluslararası ilişkilerde küresel terörizme karşı savaşta ABD'nin mücadele stratejilerinin incelenmesi, en önemlisi de Soğuk Savaş sonrası ABD Başkanlarının bu mücadelede hangi stratejileri izlemesinin araştırılmasıdır.

I BÖLÜM

TERÖRİZM NEDİR?, TERÖRİZMİN TARİHİ GELİŞİMİ, TÜRLERİ VE AMAÇLARI

1.1. Terörizm nedir?

Terörizm nedir? Amerikan hukukuna göre, terörizm ulusaltı gruplar tarafından muharip olmayan hedeflere yöneltilen, önceden tasarlanmış, siyasi erekli şiddettir. Terörizm, doğrudan bir mağdurun ötesinde büyük bir kitleyi yıldırmaq suretiyle politik veya sosyal bir amaç edinmek için, bireylerin veya ulusal olmayan grupların savaşa karşı olanlara karşı şiddeti kullanması için önceden tasarlanmış bir kullanım veya tehdittir.[93, s.5] BM terörist bombalamaları, suikastları, rehin alma eylemlerini ve terörün finansmanını engellemek için sözleşmeler kabul etmiştir. Tüm üye devletlere teröristleri güvenli barınaktan mahrum etme mecburiyetini getiren Eylül 2001 tarihli bir Güvenlik Konseyi kararı, Afganistan'da meşru Amerikan girişimlerine yardımcı olmuştur. Gene de, Genel Kurul terörizmi tanımlayan bir karar üzerinde görüş birliğine varmakta güçlük çekmiştir.[27, s.48] Mısır ve Suriye'nin başını çektiği Arap hükümetleri Filistinliler gibi grupları terörist tanımının dışında bırakmayan tüm metinlerin geçmesini engellemiştir. Bu ülkelere göre, İsrail'in Batı Şeria'yı işgaline karşı Filistin direnişi meşru ulusal direnişti ve İsrail hükümetinin verdiği karşılıklar masum Filistinlileri öldürmekteydi. Şüphecilerin zaman zaman belirttiği gibi, "Birinin teröristi bir başkasının özgürlük savaşçısıdır".[10, s.437]

"Terör" ve "Terörizm" kavramları, akıllarda her şeyden önce korku, dehşet, tehdit, şiddet yasadışı gibi olgulara çağırışım yapmaktadır. Fransızca'da terreur, İngilizce'de terror kelimeleri ile ifade edilen, Latince "terrere" kelimesinden gelen sözcüğün, korkutmak, dehşete düşürmek, korkutup kaçırmak, caydırmak gibi anlamları vardır. "Terrere" Latince "titremek" anlamına gelir.[38, s.10]"Terörizm" terimi, yanlış, kötü, gayri meşru, yasadışı ve suç olan bir faaliyete gönderme eğiliminde. Terim, şiddet içeren ve bazen şiddet içermeyen davranışların geniş bir yelpazesini (özellikle 11 Eylül 2001'den bu yana medyanın elinde) tanımlamak için kullanılmaya başlamıştır.[110, s.7] "Terörizm" sözcüğü Latince "terrere" den

türetilmiştir (korkuyla dolu veya korkmak için). "Terrere" nin kökü 'ter' 'sallamak veya titremek' anlamına gelir.[45, s.1] Latince'den alındığı 13. yüzyıldan itibaren bireysel psikolojik bir ruh hali olan korku durumunu ifade eden terör sözcüğü Türkçede yıldırma, korkutma, sistemli şekilde kuvvet kullanma, tedhiş, sindirme gibi anlamlara gelmektedir. Uluslararası terörizm kavramı ise, terörist eylemin sınırlar ötesi boyutuna taşınmasına ve uluslararası sonuçlar doğurur hale gelmesine atıf yapmaktadır.[134, s.99-100] Terörizm uzmanları Alex Schmid ve Albert Jongman, terörizme şöyle bir tanımlama getirmektedirler: "Terörizm, (yarı) gizemli birey, grup veya devlet aktörleri tarafından, kendine özgü, ceza veya siyasi nedenlerle istihdam edilen, tekrarlanan şiddet eyleminin anksiyete açısından ilham veren bir metodudur. Suikastın aksine, şiddetin doğrudan hedefleri ana hedef değil. Şiddet olaylarının hemen insani kurbanları, genellikle hedef kitleden rastgele seçilir (fırsat hedefleri) veya seçici olarak (temsilci veya sembolik hedefler) mesaj üreticiler olarak görev yaparlar." [107, s.3]

Birçoğu önerilmiş olsa da, "terörizm" terimine ilişkin bir fikir birliği tanımı yapılmadı. Kısmen bunun anlamı, terimin siyasi ve duygusal olarak yüklendiği gerçeğinden kaynaklanıyor; Terörizmin "genelde birinin düşmanlarına ve rakiplerine uygulanan içten içe yanıltıcı çağrışımlara sahip bir kelime."olduğunu söylemektedirler. Terör teriminin, Fransa'da Terör Hükümdarı'nda (5 Eylül 1793 - 28 Temmuz 1794) kaynaklandığına inanılıyor. Fransız Devrimi sırasında iktidardaki Jakobenler rejimin düşmanlarını korkutmak ve devlete itaati zorlamak için toplu yürütmeler de dahil olmak üzere şiddet uygulayan onbir aylık bir dönemdi. Jacobinler, bazen kendilerini "terörist" olarak adlandırdı. Bununla birlikte, bazı modern bilim adamları, Terör Hükümdarı'nı bir çeşit terörizm olarak görmüyor; kısmen Fransız devleti tarafından yürütülüyordu.[112]

Terörizm, genellikle yasal olarak kurulmuş siyasi ve toplumsal düzene karşı sabotaj eylemleri gerçekleştiren "yasa tanımaz" kişiler ve baş kaldırma olayı ile birlikte düşünülen bir kavramdır. Terörizmin, amacına uygun oluşturulmuş yasal bir sistemde araç olabileceği, çok az akla gelmektedir. Bazıları için yasal olma doğru

olmayla, doğrulukla aynıdır. Her terör eylemi de yasal ve ahlaksal yanıyla özdeştir. Bu salt ve hukuksal bir adalet ve ahlak anlayışından kaynaklanmaktadır.[12, s.73]

Terör uzmanı Brian Jenkins, terörizmin bir dizi "yasadışı" sözcüğe dönüştüğü ve ayırım gözetilmeksizin bir dizi eylemde bulunduğu ve terörizmi diğer cezai, ancak politik olarak motive edilmiş şiddet eylemlerinden ayırmada esas olan siyasi karakterin ötesinde motivasyonlara sahiptir.[72, s.2] Sorun, terörizmin kesin ya da yaygın olarak kabul edilmiş bir tanımı bulunmamasıdır. Örneğin, bazı hükümetler, siyasal muhaliflerinin uyguladığı şiddeti terörizm olarak nitelendirirken, aşırılık yanlısı aşırılık yanlıları devlet terörünün mağduru olduklarını iddia ediyor. Teröre denilen şeyin sıklıkla birinin bakış açısına bağlı olduğu görülür. Bu nedenle, terörizm teriminin ortak kullanımı, devletlerin, siyasi muhaliflerinin ve görünürde siyasi olmayan suçluların uğradıkları çeşitli şiddet eylemlerine atıfta bulunan kesin bir tanımdan çok daha kolaydır. Ekonomik olarak motive olmuş suçları politik olarak motive edilen (yani terörist) şiddetten ayıran bu politik öğedir.

Terörizm tiyatro gibidir ve teröristler sonuçları büyötmek için eylemlerinin drammatik etkisine bel bağlarlar. Gilbert'in kaydettiği gibi, küresel ısınmanın El Kaide kadar çok insan öldüreceği neredeyse kesindir ve muhtemelen ABD'ye çok daha büyük maddi zarar verecektir; ama bu anonim, kasıtsız ve tedrici bir şekilde olacaktır. "İklim Değişikliğine Karşı Savaş"ın değil de, "Teröre Karşı Savaş"ın söz konusu olma nedeni budur.[10, s.412]

Özetle, terörizm, korku ve alarm atmosferi yaratmak için hesaplanan şiddet veya şiddet tehdididir. Bu eylemler, başkalarını, aksi takdirde üstlenmeyecekleri eylemleri gerçekleştirmeye zorlamak ya da almak istedikleri eylemleri yapmaktan kaçınmak üzere tasarlanmıştır. Tüm terör eylemleri suçtur. Bir savaş hali olsaydı, çoğu savaş kurallarını ihlal ederdi. Bu şiddet veya şiddet tehdidi genellikle sivil hedeflere yöneliktir. Tüm teröristlerin sebepleri politiktir ve terör eylemleri genelde maksimum tanıtım elde edecek şekilde yapılır.[12, s.71] Failler örgütlü bir grubun üyeleridir ve diğer suçluların aksine, çoğu kez eylemlerinden dolayı kredi talebinde bulunurlar. Son olarak, terör eylemlerinin, belirli bir hedef kitleye uzun dönemli

psikolojik etkileri olması nedeniyle maruz kaldıkları fiziksel hasarın ötesinde etkiler yaratması amaçlanmıştır. Örneğin teröristlerin yarattığı korku, insanların teröristlerin gücünü abartıp nedeninin önemini, hükümet aşırı tepkisini provoke etmek, muhalefeti caydırmak veya sadece gözdağı vermek ve böylece taleplerine uyumu zorlamak için amaçlanmış olabilir.

Terörizme uygulanan tanımlar dizisi ve bu tanımları kaçınılmaz biçimde etkileyen bireysel algı ve önyargı sorunları FBI, kendi yasal terör tanımını geliştirdi. Bu tanım, ABD Kongre mevzuatını değil, Başkan Yardımcısının Terörizm Görev Gücü gibi üst düzey devlet danışmanlık ve danışma organlarını da yansıtmaktadır. FBI tarafından terörizmin tanımı: "Terörizm, bir hükümeti, sivil nüfusu veya herhangi bir bölümünü siyâret etmek için kişi veya mülke karşı şiddet veya şiddet kullanmalarını yasadışı olarak kullanmaktır." [90, s.3]

Terörizmin tırmanışını önlemek ve terörle mücadeleyi başarıya ulaştırabilmek için, öncelikle terörizmi diğer şiddet türlerinden farklılaştıran noktaların tespit edilmesi gerekmektedir. Bunun paralelinde terörizm sorununun kavramsal bir zemine oturtulması da sorunun çözümüne yönelik atılan ilk önemli adımdır. Terörizmin birçok ülkenin sorunu olduğu dikkate alındığında tanım sorunun çözülmesi ancak "terörizm" kavramının uluslararası kabul görececek bir tanımının yapılması ile mümkün olabilir. Terörizm tanımlarında, terörizmin şiddet hareketi olduğu açıkça vurgulanmaktadır. [12, s.71]

Siyasi nitelikteki suç olan terör, 1937'de terörle ilgili uluslararası ilk mevzuatın ilk parçası olan bir kararı kabul eden Milletler Cemiyeti'nin müdahalesini tetikledi. 16 Kasım 1937'de Cenevre'de düzenlenen Terörizmin Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi (İtalya ve Birleşik Devletler hariç) 25 ülke tarafından teröre "bir Devlete yönelik cezai eylemler" tanımlanarak, belirli kişilerin veya bir grup kişinin veya genel halkın zihninde bir terör hali "olarak adlandırılır. [38, s.192] Terör en temelde bir siyaset biçimidir, hem de en radikal türden bir siyaset yapma biçimidir. [55, s.1] Terörizm diğer birey ve gruplara karşı belli politik hedefler doğrultusunda şiddet kullanarak ve ya şiddet kullanma tehdidinde bulunarak yıldırma ve korkutma

eylemidir.[2, s.484] Bu öyle bir eylemdir ki, mağdurların, tesadüfi seçilmiş kişilerin yanında, özellikle seçilmiş ve tanınan birisinin de olabileceği hatta, bu durumun terroristin amacı bakımından elverişli sonuçlar ortaya çıkarabileceği ifade edilmektedir.[4, 157] Terör herhangi bir amaca, çoğunlukla siyasi amaca ulaşmak için sivillerin ve ya devlet görevlilerinin, propagandaya yönelik, ses getirici eylemlerle öldürülmesidir.[3, s.8]

ABD Savunma Bakanlığı'nın yaptığı terör tanımına göre: "Şiddetin veya korkuyu beslemek için şiddet tehdidinin hesaplanmış kullanımı; dini ya da ideolojik amaçlar için hükümetleri ya da toplulukları zorlamak ya da korkutmak için tasarlanmıştır."[28]

FBI'nın terörü: "Bir hükümeti, sivil nüfusu ya da herhangi bir bölümünü siyasi ya da sosyal hedefleri ilerletmek için korkutmak ya da zorlamak için kişilere ya da mülklere yönelik şiddet ya da şiddet yasadışı kullanımı"[127, s.8] tanımında ise terör bir daha şiddet unsuru gibi vurgulanmıştır. Resmi FBI terörizminin tanımı, ilk bakışta büroların tanımını karşılayabilecek birçok nefret dolu eylemi ve suçu hariç tutuyor. Örneğin, Skinheads ve beyaz üstüncül çeteler tarafından işlenen ırkçı veya dini motive şiddet eylemleri, vatandaşların masrafları üzerine daha ileri politik hedeflere yönelik şiddet eylemleri gibi görünüyor. Benzer şekilde, düşük kürtaj yapan tıbbi klinikler saldırıları, hayvanlar üzerinde deneyler yapan laboratuvarlar ve kliniklere yapılan saldırılar ve kayıt işlemlerinin sabotajı gibi açıkça politik olarak motive edilen diğer şiddet eylemleri de bu tanıma uyacak gibi görünebilir. Tam olarak neden bu tür suçların, bazı durumlarda, terörün birtakım anlaşmazlık meselesi olarak sayılmaz. Genel olarak, yukarıda belirtilen tanıma ek olarak, FBI da potansiyel terör eylemlerini değerlendirirken bir komplike boyut arar. Komploculuk boyutu, birden fazla suçun işlenmesinin amaçlandığı kanıtları ya da bir dizi faili meşgul eden kişilerin ek eylemleri gerçekleştirmeye hazır olduğunu gösteren kanıtları içerebilir.[90, s.4]

Terörizm hakda araştırmalarıyla tanınmış Walter Laqueur ise terörizmi şöyle açıklamıştır: "Terörizm, masum insanlar hedef alındığında siyasi bir amacı

gerçekleştirmek için gayri meşru olmayan bir güç kullanımını teşkil etmektedir." C. J. M. Drake: "Terörizm, burada psikolojik hedefi grubun istediği gibi davranması için hedefleyen bir grup tarafından tekrar tekrar kullanılması ya da politik olarak güdülenen ve gizli organize edilen şiddetin tehdit altındaki kullanımı olarak tanımlanmaktadır" söylediği tanımıyla terörizmi insanlarda yarattığı korkuyla istedikleri şekilde yönlendirmesi gibi açıklamaktadır.[127, s.8]

Matusitz'e göre, terörizm şunları içerir:

- Siyasal, dini, ideolojik veya sosyal amaçlar için şiddet veya şiddet tehdidinin kullanılmasıdır.
- Devletler, devlet dışı aktörler veya ilgili hükümetler adına görev yapan gizli personel tarafından iş görebilir.
- Hedef kurbanlardan daha fazlasına ulaşır ve daha geniş bir toplum yelpazesinden oluşan hedeflere yönlendirilir.
- Hem mala yasaktır (diğer bir deyişle yasalarca yasadışı hale getirilen suçlar) hem de mala (yani, ahlaksızca ahlaki olmayan veya yanlış olan suçtur).[111]

Terörizm teriminin tanımına ilişkin uluslararası bir konsensüs elde etmede yapışkan nokta, fiziksel davranışın bir terörist eylemi ifade ettiği teknik ifadeyle o kadar da uzak değildir. Sorun, davranışın amacının ne olduğudur. Bu, daha önce tartışıldığı gibi, ayrılma ve bir halkın kendi kaderlerini tayin hakkına sahip oldukları izin verilen davranış sınırları bağlamında özellikle tartışılmalıdır. Bir takım Devletler, bu nedenle öznel bir analizin ve bu davranışın (amaçlarını dikkate alarak) tanımlanmasının gerektiğini savunmaktadır. 1994'te BM Genel Kurulu, Uluslararası Terörizmin Kaldırılmasına Yönelik Tedbir Bildirgesi'ni kabul etti.[24, s.22] Beyanname, barış ve güvenlik kavramına ve uluslararası ilişkilerde tehdidin veya güç kullanımının önlenmesi ilkesine dayanıyordu. Terörizmin Birleşmiş Milletlerin amaç ve ilkelerini ciddi bir şekilde ihlal ettiğini belirtti. Terörizmi tanımlamayı amaçlamasa da, siyasi amaçlar için kamuoyunda bir terör kışkırtmak için tasarlanan veya hesaplanan cezai fiillerin her koşulda haksız nitelikte olduğu söylendi:

"Birleşmiş Milletlerin Devletleri üyeleri, Devletler ve halklar arasındaki dostane ilişkileri tehlikeye sokan ve toprak bütünlüğünü tehdit eden olanlar da dahil olmak üzere, nerede olursa olsun ve nerede olursa olsun taahhüt edilen, cezai ve haksız nitelikteki, terör eylemlerinin, yöntemlerinin ve uygulamalarının kesin kınamasını şiddetle tekrar teyit eder ve Devletlerin güvenliğini sağlar."[24, s.22]

Ancak yapılan bu çalışmalara rağmen terörizm konusunda ortak bir çerçeve oluşturulamamış ve terör, terörizm ve terörist kavramları üzerinde uluslararası toplumun tümü veya belirli bir çoğunluğu tarafından kabul görmüş ortak bir tanım yapılamamış, devletler kendi çıkarları doğrultusunda farklı görüşler ileri sürmüşlerdir.[5, s.184] Terörizmin ne olduğunu anlamak için onun tarihi gelişim sürecine bakmak gereklidir.

1.2.Terörizmin tarihi gelişimi

Terörizmin tarihi, adil veya haksız terörizm ile ilişkili tanınmış ve tarihsel açıdan önemli kişiler, organizasyonlar ve olayların tarihidir.Akademisyenler, terörizmin tartışmalı bir terim olduğuna ve teröristlerden çok azının kendilerini tanımladığına katılıyorlar. Terimin ne kadar geniş bir çerçevede tanımlandığına bağlı olarak, terörizmin kökleri ve uygulamaları, en azından M.Ö. 1. yy'a kadar Sicari Zealot'lara kadar geriye sürülebilir; ancak bazıları Yahudi eyaletinde Roma yönetimine sahip olan işbirlikçilerini öldürenleri gerçek ilk teröristler olarak vurgulamaktadırlar. Terörizme ilk olarak M.Ö. 73-66 yıllarında Romalılara karşı mücadele eden ve dini kimliğe sahip Sicari Zealot'ların başvurduğu bilinmektedir.[47, s.3] M.Ö. 44'te Sezarın öldürülmesinin de terör kapsamında gerçekleştiği söylenilmektedir. Devrimci devleti yöneten Jakobenler, Fransız Devriminin Terör Günü'nde ilk kez "giyotinle toplu infazlar da dahil olmak üzere devlete itaat uygulamak ve rejimin düşmanlarını korkutmak" terimini "terörizm" terimiyle kullandı .Terimlerin yalnızca devlet şiddeti ve korkusu ile ilişkisi, sivil toplum örgütleriyle ilişkili olmaya başladığı 19.yüzyılın ortalarına kadar sürdü. Sıklıkla yükselen milliyetçilik ve anti-monarşizmle mücadele eden anarşizm, terörle ilgili en

önemli ideolojidir. On dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru, anarşist gruplar Rus Başkanı'na ve ABD Başkanı'na suikast düzenledi.[112]

Yirminci yüzyılda, terör, çoğunlukla "üçüncü dünya" anti-sömürge mücadelelerine karışan geniş bir dizi anarşist, sosyalist, faşist ve milliyetçi grupla bağlantılı olmaya devam etti. Bazı bilim adamları, bunu Stalinist Sovyetler Birliği ve Nazi Almanyası gibi devletlerin uyguladığı sistematik aile içi şiddet ve yıldırma terörizm olarak da nitelendirdi.

Terörizmin tarihini araştırdıkda onun yarattığı korku, dehşet ve psikolojik olarak korkuyla beraber yönlendirme ile karşımıza çıktığını görmekteyiz.

1.2.1. Erken terörizm

Akademisyenler, terörizmin köklerinin 1.yüzyıla, Sicarii Soykırımları'na, 11. yüzyıla, Al Haşşaşin'e, 19. yüzyıla, Fenian Brotherhood'a, Narodnaya Volya'ya veya diğer dönemlere ait olup olmadığı konusunda anlaşmazlar. MS 1. yüzyılda Yahudiye Eyaletindeki Yahudi Soykırımcıları isyan etti ve Roma'nın üstünlüğü ile tanınmış işbirlikçilerini öldürdüler. Josephus'a göre, Sicarii, kısa hançerleri pelerinlerinin altına gizleyecek, büyük festivallerde kalabalığa karışacak, kurbanlarını öldürecek ve sonra panik içinde kalmış kalabalığa kaçacaktı.[112]

1.2.1.1. Zealot ve Haşşaşinler

Zealot mezhebi, yazılı bir hesaba sahip olduğumuz sistematik terörü uygulamaya koyan ilk gruplardan biriydi. Zealots'un mücadelesi hakkındaki bilgimiz, Flavius Josephus'un 93-94'te yazdığı Musevi Eserlerinde verdiği rapora dayanmaktadır. Josephus, sicarii kelimesini kullanır; siringus'tan türemiş genel bir Latince terimdir, "hançer-adam" - Kutsalları belirtmek için kendilerini böyle adlandırmışlardır.[38, s.55] Zealots, iki katmanlı amaçlarını baştan itibaren açıkladılar. Dini bir organizasyon olarak, çoğunlukla zorla, dini pratikte bir derece titizlikle çalışmaya çalıştılar.Örneğin, dindarlıklarında yeterince titiz olduklarını düşündükleri diğer Yahudilere saldırdılar. Politik bir örgüt olarak, ülkesinin

bağımsızlığını Roma'yla mücadele etmeye çalıştılar. Partinin dini amaçları politik hedeflerinden ayrılamazdı.[38, s.55]

11. yüzyılın sonlarında, Haşşaşin (Assassins), Şii Müslümanların İsmaili mezhebinin bir dalı olarak ortaya çıktı. Hasan-i Sabbah'ın liderliğindeki ve Haşshaşin milisleri Fatımi hükümlerine karşı, Alamut ve diğer kaleleri Persler'in elinde tuttu. Hashshashin güçleri düşmanları askeri açıdan ele alacak kadar küçüktü, bu yüzden askeri açıdan güçlü komşularla ittifaklar oluşturmak için şehir valilerine ve ordu komutanlarına suikast düzenlediler. Terörizmin bazı tanımları uyarınca, suikast, terörizm olarak nitelendirilemez; zira siyasi bir lideri öldürmek siyasi düşmanları korkutmaz ya da isyana ilham vermez.

Haşşaşinler, İran ve Suriye olmak üzere iki bölgede kök salmıştı. Terörün psikolojik amaçlarla kullanıldığını ve diğerlerinin yanı sıra yabancı bir Hıristiyan güç olan Haçlı seferi hedeflediler. Teröristlerin kendileri, doğrudan doğruya cennete çıkacakları kesin bir görev sırasında kendilerini isteyerek feda etmelerine izin veren sarsılmaz bir inanç tarafından harekete geçirildi. Mezhep tarihi, ideoloji adına uygulanan her türlü terörizmin altında yatan belirli mekanizmalar üzerine bir pencere açıyor. Bu anlamda, bu tarih (veya daha doğrusu bu prototarih), terörizm için ideolojik gruplar tarafından uygulandığı gibi bir tür öneri sağlar. 1789'da Fransa'da ideoloji olgusu, içerideki işleyişlerini tamamen değiştirmeden değiştiren yeni bir boyuta genişlerdi. Bu nedenle Haşşaşinler'in tarihi bugün hala bize ilgi duyuyor.[38, s.61] Siyasi ve dini figürlerin öldürülmesi, gördüğümüz gibi, Assassins ve Zealots'un temel taktikleri idi. On dokuzuncu ve yirminci yüzyıllarda, suikast, birtakım terörist örgütlerin stratejik cephaneliğinde yine bir silah haline gelecekti.

1.2.1.2. Barut Parseli

Bazen terörle bağlantılı tarih öncesi diğer Terör Tarihi olayları, 1605'te İngiliz Parlamentosu'nu yok etme girişiminde bulunan Barut Parseli'ni içerir. 5 Kasım 1605'te Robert Catesby önderliğinde bir grup komplocu İngiliz Parlamentosu'nu Kral James I tarafından açılışıyla ilgili olarak imha etmeye çalıştı.[112] Westminster

Saray'ının altına yerleştirilen büyük bir barutun patlatılması için gizli bir plan yaptıklarını açıkladılar. Barut Guy Fawkes tarafından temin edildi ve yerleştirildi. Grup, I. Kral'ı ve Meclis'in her iki evini de öldürerek bir darbe başlatmayı tasarladı. Komplocular, kralın çocuklarından birini kukla hükümdarı yapmaya ve daha sonra Katolik inancını İngiltere'ye geri getirmeyi planlıyordu. Komplocu Lordlar Kamarası'nın altına bir kömür mahzeni kiraladı ve 1604'te barut yığılmaya başladı. İngiliz spamasterleri arsa ortaya çıkardı ve Guy Fawkes'ı Meclis'in altındaki barutla yakaladı. Diğer komplocular Staffordshire'daki Holbeach'a kaçtılar. Yetkililerle 8 Kasım'da yapılan bir saldırıda Robert Catesby, Thomas Percy ve Christopher ve John Wright kardeşlerin ölümüne yol açtı ve gerisi yakalandı. Fawkes ve yedi diğer kişi Ocak 1606'da yargılanıp infaz edildi. 09.11.2001 tarihinde ABD'de İslamcı teröristlerin saldırıları gibi barut arsa ve modern dini terörizm arasında sıklıkla karşılaştırmalar yapılır.[112]

1.2.1.3. Westphalia anlaşması ve Modern terörizmin ortaya çıkışı

Otuz Yıl Savaşının acımasızlıkları, savaşı sona erdiren 1648'de Westphalia'da imzalanan anlaşmalara yol açtı. Münster ve Osnabrück antlaşmaları, imza atmak için uzun zamandan beri, her zaman en başarılı barış anlaşmalarını sağladı. Savaş Avrupa'da damgalanmadı, ancak silah başvurusu için genel jeopolitik dengenin korunması için bir araç olan Vestfalya barışının mimarlarının niyeti değildi. Birinci Dünya Savaşı sonunda iklime nüfuz eden kibirli idealizmden uzakta, "tüm savaşları sona erdirmek için savaş" -Westfalya'daki diplomatlara rehberlik eden ruh bugünün "insan hakları" olarak adlandırılacak olan şey üzerinde yoğunlaşıyordu.[38, s.91] Bu diplomatlar için çatışma boyunca hakim olan şiddet ve terör kesinlikle yok edilmesi gereken bir felaketti. Bu amaçla, iki temel ilkeye geri döndüler. Denge ilkesi, hiçbir devletin diğerlerine hakim olamayacağından emin olmak için karmaşık ancak güvenilir mekanizmalar kurarak jeopolitik statükonun korunmasına dayanıyordu. Müdahale etmeme ilkesi, hiçbir ülkenin başka bir ülkenin içişlerine karışmamasını şart koşuyordu.

Her ülke, 1648 antlaşması uyarınca, "cujus bölgesi, ejus dini" (prens dini halkın dini idi) ilkesine saygı göstermeye bağlıydı. 1555 yılının Augsburg - her din, belirlenmiş topraklarında tüm özgürlüğünde başarılı olur. 17. yüzyıldaki görüş, insan haklarına saygının karşısına çıktığı düşünülen çağdaş olmayan müdahale ilkesinin yorumunun aksine, ilkenin bu alanda ileri doğru büyük bir sıçramayı temsil etmesi idi. Aslında, Westfalia Barış, din savaşlarına ve onlara eşlik eden terör kampanyalarına son verdi. Terör uygulamasının yeniden başlaması 1789 yılına kadar beklemek zorunda kalacaktı. Ancak o sırada terör tamamen farklı bir yönü kabul etti. Artık askeri aygıtın küçük bir aracı değil, modern devletin aygıtının temel aracı haline geldi. Modern terör, Fransız Devrimi ve bununla birlikte "terörizm" ifadesi ile doğdu.[38, s.92]

1.2.2. Modern terörizm

Terörizm, terimlerin sivil toplum örgütleriyle ilişkili olmaya başladığı 19.yüzyılın ortalarına kadar Fransa'da devlet terörü ve Terör Hükümdarı'yla ilişkiliydi.[112] Genellikle yükselen milliyetçilikle savaştan anarşizm, terörle bağlantılı en önemli ideolojydi. Fransız Devrimi terörizm tarihinde bir dönüm noktası oldu. "Terör" terimini doğurdu ve aynı derecede "devlet terörizmi" olarak adlandırabileceğimiz şey, 20. yüzyılda totaliter ve şiddetli şiddetin ortaya çıkmasıyla önemli ölçüde gelişecek bir uygulamayı tanımlamaktı. Elbette "terörizm" terimi, 1793 ve 1794 yıllarında öfkelenen Fransız devrimci Terörün tecrübelerinden kaynaklanmaktadır.[38, s.95] Fransız Terörü, hem modern devlet terörünün kurucu eylemi hem de bir devlet aygıtı tarafından şiddetin stratejik kullanımını tanımlayan ve tasvir eden model olarak hizmet etti. "Terör, günümüzün düzenidir" sözleriyle, "Devrimin düşmanlarını terörle vurmak" isteyen Sözleşmeyi ilan etti. Devrimin başlangıcında ortaya çıkan toplu şiddet arasında, özellikle de, ve en erken devrimci ayaklanmalar sırasında tutulan "stratejik" terör, 21 Ekim 1789'da Jacques-Pierre Brissot tarafından Paris kentinin Comité des recherches'inin yaratılmasıyla sonuçlandı. 19. yüzyılda güçlü, istikrarlı ve uygun fiyatlı patlayıcılar geliştirildi,

küresel entegrasyon benzeri görülmemiş seviyelere geldi ve çoğu zaman radikal politik hareketler etkili oldu. Özellikle dinamit kullanımı, anarşistlere ilham verdi ve stratejik düşüncelerinin merkezinde yer aldı.[77, s.2]

Modern terör uygulaması, totaliterlikten ve nihayetinde "total war" olarak bilinen olayların ortaya çıkışından ayrılamaz. Geniş teröre uygulayan Fransa, SSCB, Nazi Almanya, Çin ya da İran gibi devletlerde her devrim, eşzamanlı olarak savaşa girmiş ve totaliter taziyeyle yıpranmıştır.[38, s.104] Modern terörizmin temel özellikleri sırasına sık ve sürekli hale gelmesi, eylemlerin hazırlanmasında yüksek miktarda paraya, silaha, patlatıcıya ihtiyaç duyulması, medyanın sansasyonel haberleri ile etkisini daha da artırmasını, devlet destekli olmasını ait edebiliriz.[2, s.486] Modern terörizm için, bunlar tipiktir:

- Terör eylemlerinin niceliksel olarak artması, özel zulümlerle icraat yapılması;
- Bu faaliyetlerin sonuçlarının büyük çapta olması;
- Terörist grupları jeopolitik etkilerini ayrı devletlere genişletmeye teşvik etmek;
- Terörist profesyonellik ve özel eğitimin sürekli artırılması;
- Terörist grupların uluslararası karakteri;
- Teröristlerin olası başvurular için kitle imha silahları (KİS) almaya çalışması;
- Daha tehlikeli terörist grupların yüksek düzeyde teknik ekipmanı;
- Uluslararası terör örgütleri arasında yakın temas kurulması;
- Yerli ve yabancı terörizm arasındaki sınırların ortadan kaldırılması;
- Uluslararası terörist örgüt liderlerinin mücadelelerini ulusal kurtuluş hareketi adı altında sınırlamaya teşebbüsleri;
- Yeni terörizm türlerinin ortaya çıkması (örneğin, bilgi, elektronik (bilgisayar));
- Uyuşturucu kaçakçılığı ve silah kaçakçılığı ile bağlantılı terörizm karşısında büyük finansal kaynakların teröristlerin elinde yoğunlaşması;
- Uluslararası terörizmi ayrılıkçılıkla şiddetlendirmek vb.[8, s.6]

1.2.2.1 İrlanda

Modern terörist teknikleri kullanan ilk gruplardan biri tartışmalı olarak Fenian Kardeşler Partisi ve onun atılımı olan İrlandalı Cumhuriyetçi Kardeşlerdi. Her ikisi de 1858'de hem İrlanda'da hem de Birleşik Devletler'deki göçmen topluluğu arasında devrimci, militan milliyetçi ve Katolik gruplar olarak kuruldu.[112] Yüzyıllarca süren İngiliz egemenliğinin ardından ve son zamanlarda 1840'larda İrlanda patates kıtlığının yıkıcı etkilerinden etkilenen bu devrimci kardeş örgütler İrlanda'da bağımsız bir cumhuriyet kurmak amacıyla kuruldu ve metropolitan İngiltere'de sık sık şiddet eylemleri gerçekleştirmeye başladı. Terörle mücadele eden ilk polis birimi, başlangıçta Ceza Soruşturma Dairesinin küçük bir bölümü olan Büyükşehir Emniyetince 1883 yılında kuruldu. Özel İrlandalı Şube olarak bilinir ve İrlandalı Cumhuriyetçi Kardeşlik ile mücadele için terörle mücadele tekniklerinde eğitim almıştır. Ünitinin adı, Özel Şube olarak değiştirildi, ünitinin birikimi yıllar içinde istikrarlı bir şekilde genişledi.[22, s.6]

1.2.2.2 ABD

Amerikan İç Savaşı öncesinde köleliğin sona erdirilmesi John Brown (1800-1859) 1856 ve 1859 yılları arasında çeşitli saldırılara öncülük eden silahlı muhalefeti savundu ve uyguladı; 1859'da Harpers Ferry'deki zırhlı bölgeye karşı en ünlü saldırı başlatıldı. Yerel kuvvetler yakında kaleyi geri aldı ve Brown ihanet nedeniyle yargılanıp idam edildi. Brown'un bir biyografi yazarı, Brown'ın amacının "ulusun terör yaratarak yeni bir siyasi düzen haline gelmesi" olduğunu yazmıştı. Brown'un ölümünün 150. yıldönümü olan 2009'da tanınmış haber yayınları, Brown'un bir terörist olarak görülüp görülmeyeceğini tartıştı.[112]

Birleşik Devletlerde beş potansiyel terör örgütü türü vardır:

- Etnik ayrılıkçı ve göçmen gruplar;
- Sol kanatlı radikal kuruluşlar;
- Sağcı ırkçı, anti-otorite, hayatta kalma-yanlısı gruplar;
- Yabancı terör örgütleri;

- Konu odaklı gruplar (kürtaj yanlısı, hayvan hakları ve aşırı çevreci gruplar dahil).[90, s.13]

1.2.2.3. Osmanlı İmparatorluğu

Çeşitli milliyetçi gruplar açık bir gerileme ile bir Osmanlı İmparatorluğuna karşı şiddet kullandı. Bunlardan biri, 1890'da Tiflis'de (Rus Transkafkasya) kurulan ve Christapor Mikaelian tarafından kurulan devrimci bir hareket olan Ermeni Devrimci Federasyonu (Ermeni Taşnakuthyumu ya da "Federasyon") idi. Birçok üye Narodnaya Volya'nın veya Hunchakian Devrimci Partisinin bir parçasıydı. Grup, Osmanlı İmparatorluğu'nu Ermeni topraklarını kontrol altına almaya zorlayacak Avrupa müdahalesini getirmeye çalışan bültenleri, kaçak silahları ve kaçırılan binaları yayınladı. 24 Ağustos 1896'da 17 yaşındaki Babken Suni, İstanbul'da İmparatorluk Osmanlı Bankası'nı ele geçirmek için yirmi altı üyeyi yönetti.[85] Grup, Hamid katliamlarını durdurmak ve bir Ermeni devleti kurmak için Avrupa müdahalesini istedi ancak bankayı havaya uçurmak için tehdit oluşturdu. Ardından gelen bir güvenlik darbesi grubun tahrip edildi.

1.2.3. 20. Yüzyılın başları

Devrimci milliyetçilik, 20.yüzyılda siyasi şiddeti motive etmeyi sürdürdü ve çoğu Batı sömürge güçlerine karşı yöneltti. İrlanda Cumhuriyet Ordusu, 1910'larda İngilizlere karşı kampanya yürüttü ve 1930'larda Filistin yetkisinde İngilizlerle savaşmak için Siyonist gruplar Hagannah, Irgun ve Lehi'ye ilham kaynağı oldu. IRA ve Siyonist gruplar gibi Müslüman Kardeşler Mısır'da toprakları İngiliz kontrolünden

Siyasi suikastlar devam etti ve Temmuz 1900'da öldürülen I. İtalya Kralı I. Umberto'nun öldürülmesine neden oldu. İmparatorluk Rusya'sında siyasi şiddet yaygınlaştı ve 20.yüzyılın açılış yıllarında birçok bakan öldürüldü. 28 Haziran 1914'te altı suikastçıdan bir tanesi olan Gavrilo Princip, Avusturya'nın Archduke

Franz Ferdinand'ını vurdu ve öldürdü. Suikastlar, I. Dünya Savaşı'na yol açan bir dizi olayı harekete geçiren Avrupa çapında yaygın bir şok yarattı.[112]

1930'larda Almanya'daki Nazi rejimi ve Stalin'in Sovyetler Birliği'ndeki egemenliği, devlet terörünü sistematik ve büyük çaplı ve benzeri görülmemiş bir ölçekte uyguladı. Bu arada Stalin rejimi rakiplerini "terörist" etiketi ile markaladı.[101, s.10]

1.2.4 Sömürgecilik karşıtı mücadeleler (Soğuk Savaş)

1.2.4.1 Anti-sömürge kampanyaları

İkinci Dünya Savaşı sonrasında çökmekte olan Avrupa imparatorluklarına karşı büyük ölçüde başarılı anti-sömürge kampanyaları başlatıldı, zira birçok 2.Dünya Savaşı direniş grubu muhalif anti-sömürgeci oldu. Mesela, Japonlara karşı savaşan Viet Minh, şimdi dönen Fransız sömürgecilere karşı savaşıyordu.[67, s.1] Ortadoğu'da Müslüman Kardeşler Mısır'da İngiliz yönetimine karşı bombalamalar ve suikastler düzenledi. 1950'li yıllarda, Fransız kontrolündeki Cezayir'deki Ulusal Kurtuluş Cephesi (FLN) ve İngiliz kontrolündeki Kıbrıs'taki EOKA, sömürge güçlerine karşı gerilla ve açık savaş yürüttü.[71, s.2]

1960'ların sonlarında ve 1970'lerde şiddet yanlısı sol kanat ve devrimci gruplar yükselişte, Üçüncü Dünya gerilla hareketlerine sempati duyuyor ve anti-kapitalist isyanları kışkırtmaya çalışıyorlardı. Bu tür gruplar arasında, Türkiye'de PKK, Ermenistan'ın ASALA, Japon Kızıl Ordusu, Alman Kızıl Ordu Hizip, İtalyan Kızıl Tugayları ve Birleşik Devletlerde Hava Yeraltı yer alıyordu. Soğuk Savaş boyunca hem ABD hem de Sovyetler Birliği, vekaleten savaş yürütmek için şiddetli milliyetçi örgütlerden yoğun şekilde yararlandı. Örneğin Vietnam Savaşı sırasında Sovyet ve Çin askeri danışmanları Viet Cong'a eğitim ve destek sağladı. Sovyetler Birliği, İsrail-Filistin Çatışması sırasında FKÖ'ye, Küba Devrimi sırasında da Fidel Castro'ya askeri destek sağladı. Nikaragua'daki Contras gibi ABD tarafından finanse edilen gruplar 20. yüzyılın sonu ve 21. yüzyılın başlarındaki şiddetli İslamcı militanların

çoğu, 1980'lerde Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere tarafından Afganistan'daki SSCB ile savaştığı için finanse edildi.[112]

1.2.4.2 Orta Doğu

1928'de İngiliz kontrolü altındaki Mısır'da milliyetçi bir sosyal-refah ve siyasi hareket olarak kurulan Müslüman Kardeşler, 1940'ların sonunda İngiliz askerlerine ve polis karakollarına saldırmaya başladı. 1952'de bir askeri darbe İngiliz yönetimini devirdi ve kısa bir süre sonra Müslüman Kardeşler büyük bir darbe yüzünden yeraltına gitti. Bazen yasak ya da aksi yönden baskı altında olsa da, grup bugünkü Mısır'da var olmaya devam etmektedir.

Fetih, 1954'te Filistin milliyetçi bir grup olarak örgütlendi ve bugün Filistin'de bir siyasi parti olarak varlığını sürdürüyor. 1967'de 1964'te kurulan seküler Filistin milliyetçi grupları için bir şemsiye örgüt olan Filistin Kurtuluş Örgütü'ne (FKÖ) katıldı. FKÖ 1965'de kendi silahlı operasyonlarına başladı. FKÖ üyeliği, ayrı ve muhtemelen parlamento ve siyasi fraksiyonların en büyüğü Filistin Kurtuluş Cephesi El-Fetih (PFLP) ve Filistin Kurtuluşu için Demokratik Cephe (DFLP) de dahil olmak üzere, FKÖ'nün eylemleri terör eylemlerini savunuyor veya yürütüyor.[60] Fetih lideri ve FKÖ Başkanı Yaser Arafat Aralık 1988'de FKÖ adına terörizmi genel olarak reddetti. Ancak İsrail Arafat'ın 2004'te ölümüne kadar terörizme sponsorluğunu sürdürdüğünün kanıtı olduğunu belirtti.[83]

İran Halkının Mücahidi (PMOI) ya da Mujahedin-e Khalq (1965'de kurulmuş), Humeyni devrinden bu yana İran'ın hükümetiyle savaşmış olan bir sosyalist İslam topluluğudur. Grup, kapitalizme ve Şah'ın altında İran'ın batı sömürüsü olarak algıladıklarına karşı çıkmaya başladı. Grup Şah'ın devrilmesinde önemli bir rol oynamaya devam edecekti, ancak şu güç-boşlukta bunu kullanamadı. Grup 2001'de şiddetten vazgeçti ancak İran'da ve ABD'de yasaklanan bir terör örgütü olarak kaldı.[108] Ancak AB, grubu terör listesinden çıkardı. PMOI, Jundallah gibi diğer grupları desteklemekle suçlanıyor.

1975'te Hagop Tarakçian ve Hagop Hagopyan, sempatik Filistinlilerin yardımıyla Lübnan İç Savaşı sırasında Beyrut'ta Ermenistan Kurtuluş Ordusu (ASALA) kurdu. O dönemde Türkiye siyasi kargaşa içinde ve Hagopyan, Ermeni Soykırımını sırasında ölen Ermenileri intikam almak ve Türk hükümetini Wilsonian Ermenistan topraklarını Ermeni SSR'yi de içeren bir ulus devlet kurma kararını vermeye zorlamak için zaman olduğuna inanıyordu.[57] 7 Ağustos 1982'de Esenboğa havaalanı saldırısında, iki ASALA asisi Ankara Esenboğa Uluslararası Havalimanı'ndaki bekleme salonunda sivillere ateş açtı. Dokuz kişi öldü ve 82 kişi yaralandı. 1986'da ASALA neredeyse tüm saldırıları durdurdu.[56]

"Partiya Karkerên Kürdistan" (Kürdistan İşçi Partisi veya PKK), 1978'de Türkiye'de bir Kürt milliyetçi partisi olarak kuruldu. Kurucu Abdullah Öcalan, Maoist halk savaşı teorisinden esinlenildi ve Cezayir'in FLN'inde olduğu gibi, uyum terörünün kullanılmasını savundu.[136, s.11] Grup, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, kuzeydoğu kesimlerinden oluşan bağımsız bir Kürt devleti kurmak istiyor. Irak, kuzey doğu Suriye ve kuzey-batı İran.1984'te PKK, kendisini paramiliter bir örgüt haline getirdi ve konvansiyonel saldırıların yanı sıra Türk hükümetinin kurulumlarına karşı bombalamalar başlattı. 1999'da Türk yetkililer Öcalan'ı ele geçirdi. Türkiye'de yargılanmış ve ömür boyu hapis cezasına çarptırılmıştır. PKK, o zamandan beri bir dizi isim değişikliği geçirdi.

1.2.5. 21ci yüzyıl

Usame bin Laden, 1988'de Batı'nın kontrolündeki veya egemen olan Müslüman ülkelerini İslamcı köktendincilerle değiştiren İslami bir cihad hareketi olan El-Kaide'yi (Arapça: القاعدة) kurdu.[52] Bin Ladin, Suudi Arabistan'da bulunan ABD askeri kuvvetlerine karşı şiddetli cihat sözü veren 1996 manifestosu yayınladı.[97, s.6] Ağustos 1998'de, El Kaide ve Mısır İslami Cihad'la ilişkili kişiler, Afrika'daki iki büyükelçiliğin 224 kişinin ölümüyle sonuçlanan aynı anda bombalama eylemlerini gerçekleştirdi. 12 Ekim 2000'de El-Kaide, Aden'in Yemen limanında bulunan ABD

Donanmasında USS Cole bombardımanını gerçekleştirdi. Bombalar 17 Amerikan denizcisini öldürdü.[53]

11 Eylül 2001'de, El-Kaide'ye bağlı on dokuz kişi, hepsi Kaliforniya'ya giden dört ticari yolcu jetini kaçırap ikisini New York'taki Dünya Ticaret Merkezi'ne, üçüncüsü de Arlington County, Virginia'daki Pentagon'a çarptı. Saldırıların sonucunda 2.996 kişi (19 kaçıracı da dahil) hayatını kaybetti ve 6.000'den fazla kişi yaralandı. ABD, Terörle Savaş başlatarak saldırılara tepki gösterdi. Özellikle, 7 Ekim 2001'de Afganistan'ı el-Kaide teröristlerini barındıran Taliban'ı beraat etmesi için işgal etti. ABD, 26 Ekim 2001'de ABD yasa uygulama ve istihbarat teşkilatlarının yetkilerini genişleten Yurttaşlık Kanunu'nu yasalaştıracaktır.[104, s.177]

Terörizmin tarihini araştırmakla araştırmada onun dünya üzerinde yayılmasını anlamak ve modern dünyada terörizm vahşetini önlemek için devletlerin yürüttüğü stratejilerin incelenmesine yardım etmektedir. Araştırma ABD ile bağlı olduğuna göre 11 Eylül olayları daha da geniş araştırılacaktır.

1.3. Terörizmin Türleri

Terörizm yapılış şekli itibariyle çok farklı çeşitleri olmakla birlikte daha çok terör eylemlerinin sınırları üzerinde bir ayırıma gitmek mümkündür. Bu bağlamda özellikle küreselleşmeyle birlikte terörizm kavramının tanımlamalarında bir değişim yaşandığı görülmektedir. Terör eylemleri farklı amaçlar, hedefler, ideolojiler taşımakla farklı coğrafyalarda ortaya çıkmaktadır. Farklı yazarlar da terörizmin sınıflandırılmasını farklı vermektedirler. Soğuk Savaş döneminde daha çok ulusal terörizm tanımlanması gündeme gelirken sonrasında ise uluslararası terörizm (küresel terörizm) kavramları ön plana çıkmaya başlamıştır.[12, s.75] Genel olarak sınıflandıracak olursak modern zamanda Terörizmin çeşitleri dedikde ulusal terörizm, devlet terörizmi, uluslararası terörizm, etnik terörizm, siber terörizm, uluslararası terörizmden bahs etmek gerekli olacaktır.

1.3.1. Ulusal (ülke içi) terörizm

Ulusal terörizm, bir ulusun sivil nüfusuna veya altyapısına karşı şiddet içerir; sık sık, ancak bu ulusun vatandaşları tarafından değil, çoğunlukla ulusal politikayı korkutmak, zorlamak ya da etkilemek amacıyla kullanılır.[126] Yerli terörizm ya da kendi kendini yetiştirmiş terörizm kurbanlara "aynı vatandaşlığa sahip bir fail tarafından bir ülkede" hedef olan terörizmdir. Terörizmin birçok tanımları vardır ve evrensel olarak kabul edilmiş bir tanım yoktur. Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığı 2003 yılında "genellikle hedef kitleyi etkilemek amacıyla yerli gruplar ya da gizli ajanlar tarafından savaşa hazır olmayan hedeflere karşı önceden planlanmış, siyasi olarak motive edilen şiddet" olarak terörizm tanımladı.[135, s.3] Ulusal terörizm için birçok potansiyel tanımlar mevcutken, büyük bir kısmı failin kendi ülkesini hedeflediği terörizm olarak tanımlanmaktadır. Enders, ulusal terörizmi yer, hedef ve failerin hepsinin aynı ülkeden olduğu "kendi içinde yetişen" olarak tanımlıyor. "Kendi kendini yetiştirmiş terörizm" terimi, Batılılara karşı cihat terörizminden kaynaklanmaktadır.[109]

Ulusal terör, ekonomik suç, şiddet eylemi veya aşırı sağcı aşırılıklar ve nefret suçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekonomik suçlar genelde maddi kazançtan kaynaklanır. Ekonomik ayrımcılık farklı kültür grupları arasındaki eşitsizlik olarak düşünülür. Piazza (2011) azınlık ayrımcılığını teröre bağladı. Azınlık ayrımcılığı çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilir: siyasi, sosyo-ekonomik veya kültürel. Sosyoekonomik ayrımcılık, iç terörizmle en fazla bağlantılı olan faktördür. Bütün kültür grupları için daha az ekonomik fırsat olduğunda, ülke terör saldırısı için artan bir risk altındadır. Aşırı aşırı aşırılık yanlısı suçlar son derece tehlikelidir çünkü mağdurlara yönelik saldırılar cinayete neden olabilir.[135, s.3]

Ulusal terörizm dünyada yeni değil. Güvenlik analistleri, Soğuk Savaşın sona ermesinin ardından askeri çatışmalara asimetric savaş yürüten şiddet içeren devlet dışı aktörlerin giderek daha fazla katlandıklarını, bunun da terör saldırılarının bir parçası olduğunu savundu.[92,s.32] Birleşik Devletler, yerli istihbarat ve kanun uygulama yoluyla başarıyla bastırılan bir dizi iddia edilen terörist araziye ortaya

çıkardı. Irak'taki El-Kaide liderliğindeki Ebu Musab el-Zerkavi, son yıllarda artan literatür hacmi ve terörist web sitelerinin sayısının artmasıyla Amerika'da ulusal terörizm tehdidinin oluşmaya başladığını açıkladı. FBI tarafından Temmuz 2009'da yayınlanan bir belgede, terörist faaliyetleri destekleyen kabaca 15.000 web sitesi ve web forumunun bulunduğu ve bunların yaklaşık 10.000'i aktif olarak sürdürüldüğü tahmininde bulundu. Bu sitelerin% 80'i ABD merkezli sunuculardadır.[126]Amerika Birleşik Devletleri'nde ulusal terörizmin yasal olarak tanımlanması yıllar içinde birçok kez değişti. Ayrıca, yurtiçi terör eylemlerinin herhangi bir yasal tanım öncesi çoktan beri gerçekleştiğini iddia edilebilir.

ABD Yurttaş Yasasında öngörülen mevcut Birleşik Devletler hukukunda ulusal terör eylemleri şunlardır: "(A) Birleşik Devletler'in veya herhangi bir Devletin ceza yasalarını ihlal eden, insan yaşamı için tehlikeli eylemleri içerir; (B) sivil bir nüfusu sindirmek veya zorlamak, bir hükümet politikasını yıldırmak veya baskı altına almak; (C) öncelikli olarak Birleşik Devletlerin bölgesel yargı yetkisinde gerçekleşir." [18]

1.3.2. Devlet terörizmi

Bir devletin kendi sınırları içinde kendi vatandaşlarına karşı uyguladığı sistematik şiddet eylemlerinden oluşmaktadır.Devlet terörü daha ziyade siyasi muhaliflere veya etnik bir gruba yöneliktir. Burada amaç söz konusu kişi veya grupları hükmü altına almak veya iç muhalefete rağmen rejimi devam ettirmektir. Bu amaçla gerektiğinde sosyal veya politik grubun toptan yok edilmesi de söz konusu olabilir.Uluslararası terörizmin aksine devletler işledikleri bu tür eylemlerin bilinmemesini tercih ederler. Kitlesele tutuklamalar, belirsiz bir süre göz altında tutma, sınır dışı etme, işkence, tecavüz, toplama kampları ve toplu idamlar devlet terörizminin uygulama şekillerine örnek verilebilir.[119, s.45] Devlet terörizmi, bazen çok sayıda kurban talep edebilmesine rağmen soykırım ile karıştırılmamalıdır. Devlet terörizmi, mağdurları biraraya getirmek için değil, seçici olarak yapılıyor. Soykırım, mağdurların toptan yok edilmesini hedefliyor.[38, s.102] Devlet terörizmi devlet aktörleri tarafından Uluslararası İnsan Hukuk ve İnsan Hakları Hukukunun ihlali

ile gerçekleştirilen kapsamlı şiddet eylemidir. Hedef Siyasi mühalifeti, etnik grupları bastırarak mevcut rejimi devam ettirmektir. Almanya'da Hitler, İtalya'da Mussolini, Sovyetler Birliği'nde Lenin ve Stalin kendi halklarına karşı devlet terörizmi uygulamışlardır.

Devlet terörizmi, hükümet görevlileri veya birlikleri tarafından işlenen terör eylemlerine atıfta bulunmak için kullanılmıştır. Bu, bir devletin dış politikalarıyla (örneğin, terör eylemlerini doğrudan gerçekleştirmek için ordusu kullanmak gibi) istihdam edilen devlet kaynaklarının kullanılmasını içerir. Siyaset Bilimi Profesörü Michael Stohl, II. Dünya Savaşı sırasında Londra'nın Alman bombası, Japon Pearl Harbor bombardımanı, Dresden'in İngiliz ve Amerikan yangın bombacılığı ve Hiroşima ve Nagasaki'nin Amerikan atom bombardımanını içeren örnekleri gösteriyor. "Terör taktiklerinin uluslararası ilişkilerde yaygın olması ve devletin uluslararası sistemde direnişçilerden çok daha fazla terörist bir işveren olmaya devam ettiği" konusunu savunuyor. Ayrıca, "kriz yönetimi" konusunda nükleer silah kullanma ima edilen tehdidiyle dünyayı rehin alan bir biçim olarak "zorlayıcı diplomasinin terörü" örneğiyle ilk grev seçeneğini belirtiyor ve o, kurumsallaşmış şeklinin İkinci Dünya Savaşı sonrasında meydana gelen değişiklikler sonucunda terörizm meydana geldi.[109]

1.3.3. Uluslarötesi terörizm

Devlet dışı aktörler tarafından uluslararası düzeyde baş tutan şiddet eylemleridir.[86, s.51] Terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen bu operasyonlar her hangi devlet tarafından yönetilmemektedir. Burda bu terör qruplarının kendi devletlerinden yardım alıp almaması önem arz etmemektedir. Modern terörist grup dalgasının, küreselleşme ile bağlantılı temel fikirlerin ürünü olduğu ve meydan okumakta olduğu ve terörizme ulusötesi bir nitelik kazandığı tartışılmaktadır. Geçmişteki bazı terörist grupların ulusötesi hedefleri olduğunu, ancak çağdaş dünyanın mesajlarını genişletip genişletmek için araçlarından yoksun olduklarını belirtmek önemlidir. Günümüzün ulusötesi terörizmi birçok ülkede, insanların,

silahların ve bilginin "gölge küreselleşmesi" akışlarından yararlanarak davalarını ilerletmek için kullanılmaktadır. Bu yeni terörizmin sebepleri, dünya çapında insanların birbirleriyle bağlantısının derinleşmesini yansıtmaktadır.[34]

Uluslararası Terörizm, faillerin, mağdurların veya izleyicilerin iki veya daha fazla ülkeden olduğu olayları kapsar.[73] Bir olay bir ülkede başlayıp bir başkasında sona eriyorsa o zaman olay, Atina'yı Kahire'ye bırakan ve Cezayir'e uçmak için yapılan bir uçağın havaya uçurulması olayı gibi ulusötesi bir terörist olaydır. 2004'te Irak'taki yabancı işçilerin kaçırılması ulusötesi terörist olaylardır. Dünya Ticaret Merkezi kulelerinin 11 Eylül'de devrilmesi, uluslararası bir terörist olaydı; çünkü kurbanların doksan farklı ülkeden geldiği, misyonun yurtdışında planlandığı ve finans edildiği, teröristlerin yabancılar olduğu ve hedef kitlenin küresel olduğu ortaya çıktı. Birleşik Devletler'e, insanlarına ve mülklerine yönelik çoğu terör olayı ve dolayısıyla ulusötesi terörist olaylar ABD topraklarında gerçekleşmiyor. Nitekim, tüm ulus ötesi terörizmden yüzde 40'ı ABD çıkarlarına yöneliktir.[93, s.7]

Bugünkü terörizm neden, çalışma ve etki bakımından uluslararası bir nitelik taşıyor. Temel özellikleri, uluslararası ilişkilerde önemini vurgulamaktadır; çünkü devletler için tamamen yeni bir güvenlik kaygısı oluşturmaktadır: saldırı riski yalnızca diğer devletlerden (savaş) değil devletler arasında hareket eden ve küresel ölçekte dağılmış mobil suç gruplarından gelmektedir (uluslararası terörizm). Devletler, bu yeni terörizm dalgasını egemenliklerinin temel unsurlarını tehdit eden kapasiteleri, meşruiyeti ve belirli bir yargı içindeki özerkliği olarak algıladılar. Bu kapsayıcı tehdit, çeşitli yanıtlara yol açtı. Bunlar arasında yeni ceza suçlarının yaratılması, terörün yasal tanımlarının genişletilmesi, daha geniş bir gözaltı ve tutuklama izni verilmesinin yanı sıra teröre karşı koymakla görevli devlet kurumlarının finansmanını artırma da bulunuyordu. Uluslararası unsurların ışığında devletler, terörizmin yayılmasını önlemek için devlet kurumları arasında, özellikle de polislik ve istihbarat alanlarında daha yakın sınır ötesi işbirliğine başvurmuşlardır.[73] Devletler, radikalleşme önlemleri yoluyla terörist şiddeti destekleyebilecek fikirlerin ortaya çıkmasını önleyerek veya engellemeye çalışarak

yeni tehditlere tepki gösterdi. Bunlara bazen 'yumuşak önlemler' denir. Yurtdışı ülkeler arasında, istikrarın sağlanması ve siyasette ılımlı sesler üretilmesi için diğer ülkelerin kalkınma hedeflerinin desteklenmesi de yer almaktadır.[34]

Uluslararası teröristler bugün görece düşük düzeyde ölüme ve yıkıma neden olmakla birlikte, Kitle imha silahları elde etmeyi, bunları nakletmeyi ve patlatmayı başarırlarsa, feci yıkımlara ve ölümlere neden olabilirler. Batılı hükümetler terörizmle mücadeleyi işte bu nedenle bu kadar ciddiye almaktadır.[10,s.414] Uluslararası terörle mücadelenin en etkin yolu, dost ve müttefiklerle işbirliği içinde, terörist grupları yeni üyelerden mahrum edecek ve öldürücü saldırılar düzenlemek için gerekli maddi ve mali kaynaklara erişimlerini engelleyecek politikalarla birlikte yürütülen, daimi ve titiz bir güvenlik ve istihbarat çalışmasından geçmektedir. Dünyanın dikkati büyük ölçüde Irak ve Afganistan'daki askeri operasyonlar üzerinde yoğunlaşmış olmakla birlikte, sahne gerisinde yürütülen Teröre Karşı Savaş, gerçekten de görece başarılı olmuştur.[10,s.415]

1.3.4. Etnik terörizm

Etnik terörizm genellikle herhangi etnik gruba ait kişilerin çoğunlukla yer aldıkları terör türüdür. Bu nitelikli terör eylemleri içerisinde ırkçılığın, inancın, gelenek ve göreneklerin dayanak oluşturduğu terör eylemlerine de rastlanmaktadır. Etnik terörizm ideolojik, dini veya mali sebepler için uygulanan şiddetten oldukça farklıdır. Etnik teröristler çoğunlukla kendi seçim bölgelerini bir bütün olarak ülkeden daha fazla etkilemeye çalışmaktadırlar. Etnik teröristler, devlet tarafından önerilen bir kimliğin aksine, sıklıkla ortak kimliğini geliştirmeye çalışırlar. Etnik teröristler, kimlik konularında taviz verebilecek potansiyel arabulucuları hedef alırlar. Saldırıların ikincil bir amacı, rakip bir grubun nüfusu arasında bir korku iklimi yaratmaktır.[37] Etnik terörizm sıklıkla büyük ölçekli çatışmalara karşı kontrolsüzleşen bireysel yerli uyuşmazlıkların sonucu olarak ortaya çıkar. Bireysel uyuşmazlıklar farklı etnik grupların iki üyesi arasında gerçekleştiğinde barışa neden olabilir veya daha fazla şiddetle sonuçlanabilir. Haydut kişi, suçunun kendi etnik

gruplarında yeterince cezalandırılacağını hissettiğinde, barış daha olasıdır. Ya da daha büyük etnik şiddet korkusu ile barış sağlanır. İman cezası ya da şiddet korkusu mevcut değilse etnik şiddet meydana gelebilir.[58] Etnik terörizm devlet için zor bir sorun oluşturuyor.

1.3.5. Siber terörizm

Siber terörizm terimi popüler kültürde gittikçe yaygınlaşıyor ancak kelimenin sağlam bir tanımı ortaya çıkmakta zorlanıyor gibi görünüyor. Cümle gevşekçe tanımlanmış olsa da, siber terrorizmi tam olarak neyin oluşturduğu konusunda büyük bir öznellik vardır. 11 Eylül saldırılarının ardından bu biraz tedirgin edicidir. Siberterrorizmi mantıksal olarak tanımlama girişiminde terör ve terör olaylarının tanımları ve nitelikleri üzerinde bir çalışma yapılmıştır .Bu özelliklerden geleneksel terörizm için nitelikler listesi oluşturulmuştur. Daha sonra bu öznelik listesi, bilgisayarın eklenmesiyle ayrıntılı olarak incelenir ve her özellik için İnternet düşünülür. Bu metodolojiyi kullanarak, çevrimiçi dünya ve terörizm, bilgisayar teröristlerinin potansiyel etkisini daha geniş ama daha yararlı bir değerlendirme yapmak için sentezlenmiştir. En önemlisi, bilgisayarı hedef olarak veya aracı olarak niteleyen "geleneksel" siber terörizm kavramı, karşılaşılan gerçek riskin yalnızca sınırlı bir parçası olarak belirlenir.[65, s.3]

Siber terörizm, göz korkutma yoluyla siyasi kazanımlar elde etmek için, internetin, yaşam kaybına veya ciddi bedensel zarara yol açan ya da tehdit eden şiddet eylemleri gerçekleştirmek için kullanılmasıdır. Bazen İnternet - terörist faaliyetler, bilgisayar ağlarının kasıtlı ve büyük ölçekli bozulması, özellikle de bilgisayar virüsleri, bilgisayar solucanları, kimlik avı gibi araçlar vasıtasıyla internete bağlı olan kişisel bilgisayarların bozulması da dahil, diğer kötü amaçlı yazılım ve donanım yöntemleri ve programlama komut dosyaları terörizminin bir eylemi olarak kabul edilir. Siber terörizm tartışmalı bir terimdir.Bazı yazarlar, bilinçli terör örgütlerinin uyarı, panik veya fiziksel aksaklık yaratmak amacıyla birincil amaçlı bilgi sistemlerine yönelik aksilik saldırılarıyla ilgili çok dar bir tanım seçerler.Diğer

yazarlar siber suçları da içeren daha geniş bir tanımlamayı tercih etmektedir. Bazı tanımlamalara göre çevrimiçi etkinlik örneklerinin siber terörizm veya siber suçlar olduğunu ayırt etmek zor olabilir.[96]

10 kişiye 'siber terörizm' nedir diye sorarsanız, en az dokuz farklı cevap alırsınız! Bu 10 kişi, 'siber terörizm' a karşı çeşitli koruma şekilleri oluşturmak için olan bilgisayar güvenlik uzmanları olduğunda, bu uyuşmazlık komediden oldukça endişe verici hale geliyor. Bu 10 kişi, ulusal altyapı ve varlıklarımızı korumakla görevlendirilen devlet kurumlarının çeşitli gruplarını temsil ettiğinde kritik bir konuya haline gelir. Bununla birlikte, bilgisayarla ilgili suçların çeşitli yönlerini "siber terörizm" türüne dahil etmek için belgelenmiş bilimsel desteğin eksikliği göz önüne alındığında, bu durum şaşırtıcı olmamalıdır. Medyanın dikkatine fazlası olmasına rağmen, çeşitli terimleri "siber terörizm" terminolojisi altına sokacak bir fikir birliği metodolojisi bulunmamakla birlikte, terim ortak kullanımda açıkça varolmaktadır. İlk kez 1980'lerde Barry Collin tarafından ortaya atılan terim, son yıllarda çılgınlık attı: "Kendinizi siber teröristten koruyun"; "Siber terörizme karşı kendinizi koruyun"; "Siber terörizmle mücadele için finansman sağlanması." [65, s.3] Siber terörizm niteliğini kazanmak için bir saldırı, kişilere veya mülklere yönelik şiddete neden olmalı ya da en azından korku yaratmak için yeterince zarar vermelidir. Ölüme veya bedensel yaralanmaya, patlamaya veya ağır ekonomik kayıplara neden olan saldırılar örnek olur. Kritik altyapılara yönelik ciddi saldırılar, etkilerine bağlı olarak siber terör eylemleri olabilir.[48, s.1]

Siber saldırılar iki şekilde oluşur; biri veri saldırıları yapar ve diğerleri kontrol sistemlerine odaklanır. Veri hırsızlığı ve imha hizmeti sabotaja neden olur ve bu en yaygın İnternet ve bilgisayar saldırıları şeklidir. Kontrol sistemlerine odaklanan saldırılar fiziksel altyapıyı devre dışı bırakmak veya değiştirmek için kullanılır. Örneğin, daha büyük coğrafi alanlarda olumsuz bir görüş elde etmek için uzaktan güç kaynağı şebekeleri, demiryolu ve su temini yapabilirsiniz. Bu, İnternet üzerinden veri göndererek veya güvenlik sistemlerine nüfuz ederek gerçekleştirilir.[31, s.61] Bu siber saldırıların bir çok senaryosu vardır: Birinde, bir siber terörist, büyük bir

bölgesel elektrik şebekesini kontrol eden bilgisayar sistemlerine saldırıyor. Güç sürekli bir süre kaybolur ve insanlar ölür. Bir diğerinde, siber terörist bir hava trafik kontrol sistemine girer ve sistemle çakışır. İki büyük sivil uçak çarpışıyor. Üçte birinde, siber terörist bankaları, uluslararası finansal işlemleri ve borsaları aksatıyor. Ekonomik sistemler durur, halkın güvenini kaybeder ve istikrarsızlığa kavuşur.[48, s.1]

Siber terörizm aynı zamanda kişisel hedefler için yıkıma ve zarara neden olan bilgisayarların, ağların ve kamu internetin kasıtlı kullanımı olarak tanımlanabilir. Saldırı açısından çok yetenekli deneyimli siber teröristler, hükümet sistemlerine, hastane kayıtlarına ve ulusal güvenlik programlarına büyük bir zarar verebilir ve bu durum bir ülkeyi, topluluğu veya kuruluşu kargaşaya düşürebilir ve daha sonraki saldırılardan korkabilir. Bu tür teröristlerin hedefleri siyasi veya ideolojik olabilir, çünkü bu terörün bir türü olarak düşünülebilir. Devlet ve medya kaynaklarının siber terörizmden kaynaklanabilecek olası hasarlardan çok endişe duyuyor ve bu, Federal Soruşturma Bürosu (FBI) ve Merkezi İstihbarat Teşkilatı (CIA) gibi devlet kurumlarının çabalarına neden oldu.[96]

Siberterrorizm meselesiyle ilgili en çok okunan bildiri, Denning'in Terörizmle İlgili Özel Gözetim Paneli'nden Önce Hükümlerliliği'dir. Burada, şu ifadeyi yapar:

"Siber terrorism, terörizmin ve siber space'in birleşmesidir. Genel olarak, bir hükümeti veya bir halkı siyasi veya sosyal amaçları ilerletmek için gözdağı vermek veya zorlamak için bilgisayarlar, ağlar ve burada depolanan bilgilere yönelik yasal olmayan saldırılar ve tehditler oluşturduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, siber terörizm niteliğini kazanmak için bir saldırı, kişilere veya mülklere yönelik şiddete neden olmalı ya da en azından korku yaratmak için yeterince zarar vermelidir. Ölüme veya bedensel yaralanmaya, patlamalara, uçak kazalarına, su kirliliğine veya ağır ekonomik kayıplara neden olan saldırılar örnek olur. Kritik altyapılara yönelik ciddi saldırılar, etkilerine bağlı olarak siber terör eylemleri olabilir. Gerektiği olmayan hizmetleri aksatan veya esasen pahalı bir rahatsızlığı olan saldırılar olmaz." [65, s.4]

1.3.6. Uluslararası terörizm

Uluslararası sonuç doğuran terör türüdür. Birden fazla ülkenin topraklarını, insanlarını hedef olan şiddet eylemidir. Bir başka devletin ve ya uluslararası örgütün politikasını etkileme amacı taşıyan, birden fazla devletin desteğini alan şiddet eylemleri de uluslararası teröre aittir. Uluslararası terörün yapısı incelendiğinde, bir devletin ya da bir uluslararası örgütün politikasını etkilemek üzere, bir ya da birden fazla desteğini arkasına alan bir terör örgütünün hedef ülke sınırları içinde gerçekleştirdiği eylemler olarak görülmektedir.[23]

Uluslararası terörizm devlet destekli uluslararası terörizm ve devlet destekli olmayan uluslararası terörizm olarak sınıflandırılabilir. Devlet destekli olmayan terörizm tek bir birey tarafından işlenen, herhangi bir organizasyona sahip olmayan terör olabilebileceği gibi, grup tarafından işlenen terör de olabilir. Bu gruplar terör örgütleri olarak ta nitelendirilmektedir. Bu terör eylemleri devlet desteğine sahip değildir.[119, s.71] Devlet destekli terörizm üç şekilde ortaya çıkmaktadır:

- Devletin kendi istihbarat birimleri aracılığıyla yönettiği ve yönlendirdiği eylemler şeklinde; - 28 Haziran 1914'te Avusturya veliahdı Prenses Ferdinandın Sırp milletçisi tarafından öldürülmesinin arkasında Sırp istihbaratının olmasına dair bilgiler mevcuttur.
- Başka terör örgütünün desteklenmesi şeklinde;- devletler bir terör örgütünü destekledikde bile bunu gizleme gereği duymaktadırlar.
- Devletin doğrudan resmi araçlarıyla kendi halkı ve ya başka halk üzerinde şiddet kullanması şeklinde baş tuta bilir.[2, s.492]

Terör eylemleri ile etkili mücadele aparmak için devletle bağlantısının olduğunun ortaya çıkarılması gerekmektedir.Uluslararası terörizm yeni bir olgu değildir. Gerçekten de, 'terörizm' sözcüğünün doğuşu, kuruluş tarafından devrimcilerin davranışlarını tanımlamak için kullanılan etiket olarak 1789 Fransız Devrimine kadar uzanıyor. Bir dizi hava taşıtı kaçırma olayını takiben, Terörizm, 1960'lardan beri Birleşmiş Milletler için de aynı şekilde endişe kaynağı haline geldi.[24, s.7]

Modern teknoloji toplumu, teröristleri pek çok yeni imkan, hedef ve silahla donatmaktadır. Özellikle SSCB, nükleer terörizm tehdidi ya da zehirli kimyasal ve öldürücü biyolojik vasıtalar kullanan teröristlerin tehditleriyle ilgili endişelerini ifade etmiştir. Teknolojiyle birlikte terörizm tüm şekilleriyle devam edecek ve modern toplumun yeni zayıflıklarından faydalanmak için genişleyecektir. Bu tahminin tek iyimser yanı, yönetimlerin demokratik değerleri koruyacak terör karşıtı stratejiler geliştirecek olmalarıdır. Terörizm sıradan vatandaşlardan devlet başkanlarına kadar toplumun her kesimini etkileyen ulusal değil uluslararası olgudur. Demokratik bir toplumda teröristlerce yapılan eylemler kabul edilemez ve onları yapanların yerine getirdikleri amaç ne kadar yüce olursa olsun, bunlara göz yumulamaz.[12, s.77]

Küresel terörizm, uluslararası ilişkilerin de küreselleşmesinin bir sonucu olarak terör eylemlerinden tüm dünya kamuoyunu etkilenmesi ya da kamuoyunun hedef haline gelmesini açıklamaktadır. Bu kavramla birlikte terörist eylemlerin artık içerisinde bulunulan coğrafi konumdan etkilenmediğine artık dünyanın herhangi bir yerindeki terör örgütünün herhangi bir yerde istediği terör eylemlerini gerçekleştirebilecek imkan ve kabiliyetlere sahip olduğu görünmektedir. Bundan dolayı bu nitelikteki terör eylemlerine karşılık da aynı anda küresel olmalıdır. Aksi takdirde küresel terörizmle mücadele etmek kolay değildir.

Terör Soğuk Savaş sonrası yükselişe geçen küresel bir tehdit olarak uluslararası işbirliğini gerektirmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin uzun bir terörle mücadele tecrübesi vardır. Sağ-sol ve ASALA terörü 1980'lerde yerini PKK terörüne bırakmış ve Türkiye o zamandan bu yana bu örgütle mücadele etmektedir ve önemli tecrübeler kazanmıştır. Son dönemde IŞİD (Irak Şam İslam Devleti) terörü ile mücadelesini başarıyla sürdürmektedir. Bu tecrübeler teröre karşı küresel savaşta Türkiye'yi önemli bir yere koymaktadır.[12, s.77]

1.4. Terörizmin amaçları

Terörizm, finansmanıyla, siyasal söylemiyle, hedef aldığı otoriteleriyle ve kullandığı araçlarla son derece geniş bir inceleme alanına sahiptir. Bu geniş taban,

terörizmin hiçbir biçimde yerel ve öznel dinamiklerle açıklamayacağını göstermektedir. Tüm terör faaliyetlerini öyle ya da böyle her birinin amacı artık küresel dengelerin içinden okunmaktadır. Artık eylemi gerçekleştirenler de bir bölgeye, bir sınıfa, bir kavrama ilişkin terör yapmamakta, etkilerinin küresel düzeyde yaratacağı sonuçlar hesaplanmaktadır. Dolayısıyla terör, hedef aldığı bir otoriteyi küresel sistemde oraya ya da buraya yönlendirme amacı taşımaktadır. Tek başına faaliyet sürdüremedikleri için ve finansman kaynakları, faaliyet alanları, lojistiklerinin o yasal ve meşru alanın altında ve yatay olarak dünyanın içinde seyretmesi de bunun takibini son derece zor hale getirmektedir.[12, s.73]

Terörist ve gerilla savaşçısı aynı amaçlara sahip olabilir, ancak onları gerçekleştirmek için farklı yöntemler seçerler. Farklı örgütlerin (hem terör örgütleri hem de gerilla hareketleri) elde etmeyi amaçladıkları siyasi hedefler arasında şunları söyleyebiliriz: ulusal kurtuluş (toprakları işgalci bir güçten kurtarmak); devrim (hükümeti değiştirerek); anarşizm (kaos yaratma); yaygın sosyo-ekonomik sistemi değiştirme vs.[61, s.2]

Teröristlerin ilk amacı terör eylemi yapmaktır. Ayrıca devlet otoritesini zayıflatmak ve halkın devlete olan güvenini sarsmaktır. Teröristler hiçbir zaman kendilerini savaş kurallarına, insan haklarına ve savaş sözleşmelerine uymaya mecbur hissetmezler. Ancak teröristlerle mücadele etmek zorunda olan ve terörü bastırmaya çalışan bir devlet bu kurallara ve sözleşmelere uymak zorundadır.[12, s.73]

Terör eylemi siyasi, dini veya ideolojik bir amaca yöneliktir. Rejimi değiştirmek, meşru iktidarı devirmek ya da sosyal ve ekonomik politikaları değiştirmek gibi olayları içermektedir. Terör eylemleri sivilleri etkilemeyi amaçlar. Burada seçilen hedeften, öldürülen kişilerin kim olduğu önemli değildir. Amaç eylemin yarattığı korku ve dehşet atmosferini medya vasıtasıyla yayarak toplumu sindirmek ve yıldırmaktır. Terörün amacı hükümetlerin kontrolünü ele geçirmekten çok, hükümetin kararlarını ve faaliyetlerini etkilemektir. Terörizme başvuranlar, normal demokratik siyasal süreçte amaçlarına ulaşamayacağını anladıkları için bu yola başvururlar. Teröristler mutlaka dışarıdan birileri tarafından

desteklenmektedirler. Bazı dış güçler belli siyasî amaçlar güderek terör örgütlerinin sponsorluğunu yapmakta, üyelerini eğitip donatmakta ve gerektiğinde uluslararası alanda koruculuğunu üstlenmektedirler.

Diğer taraftan terör ile medya arasındaki ilişkiler ve medyanın sorumsuzlukları, terörizmi azdıran sebeplerin başında gelmektedir. Amaçlarına ulaşabilmek için teröre başvuran teröristler gerçekleştirdikleri terör eylemlerinin duyulmasını ve dikkatlerin kendilerine yoğunlaşmasını isterler. Teröristler silahlı ve bombalı eylemleri kendilerine yoğunlaşılması için yaparlar. Teröristlerin reklama, propogandaya ihtiyaçları vardır.[12, s.74] Onların bu ihtiyacına cevap verecek önemli araç medyadır. Terörizmin kitle iletişim araçları olmadan propoganda yapması mümkün değildir. Terörizmin reklamsız yaşayamayacağı bilinmesine ve bu reklamında ancak medya ile yapabileceği bilinmesine rağmen birçok ülkede ne yazık ki medya sorumsuz hareket etmekte ve teröristlere yarayan bir habercilik yapılmaktadır.

II BÖLÜM

SOĞUK SAVAŞ SONRASI ABD'İN ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİLERİNİN DEĞİŞMESİNDE TERÖRÜN YERİ VE 11 EYLÜL SALDIRILARI

2.1. H. W. Bush dönemi

Soğuk Savaş sonrası ilk ABD Başkanı olan, Başkan Ronald Reagan'ın yardımcısı, Cumhuriyetçi Parti'den George H. W. Bush 1989-1993 yılları arası görev yapmıştır.[17] Ronald Reagan ile birlikte yaşadıkları uluslararası süreç sonrasında Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çöküşe gittiği dönemde görev yapmıştır. ABD açısından tehdit algılamasının ciddi bir değişikliğe uğramaya başladığı bu dönemde, ülke dış politikasının dayandırılacağı ulusal çıkar tanımı yeniden ele alınmaya başlanmıştır. Bu açıdan ortaya çıkan en önemli tartışma, Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku ile sürdürülen Soğuk Savaş mücadelesi sona erdiğine göre, ülke dış politikasında artık sadece klasik gerçekçi tanıma göre belirlenen ulusal çıkar kavramına dayalı bir uygulamanın ötesinde, başta insan hakları olmak üzere bazı normatif değerlere dayalı bir idealizme de yer olup olmadığı ile ilgiliydi. Zaman içerisinde olaylar geliştikçe bur tartışmada birinci klasik eğilimin ağırlığını koymaya başladığı görülmüştür. Bir başka deyişle, onun döneminde dış politika, Yeni Dünya düzeni (the New World Order) anlayışına uyum sağlama ile hala tam anlamıyla kurtulunamayan Soğuk Savaş döneminin gereklerini yerine getirme ikilemleri çerçevesinde oluşmuştur.[6, s.176]

Soğuk Savaşın bitişi uluslararası olduğu kadar dünya politikasını da derin ve köklü biçimde değiştirmiştir. Komünizm çökmüş, Rusya rakip olmaktan çıkmıştır.[13, s.24] Sovyetlerin çöküşü ile iki kutuplu sistem yıkılmış, uluslararası sistemin yapısı değişmiştir. Ancak komünizmin ve iki kutuplu sistemin sona erışı pandoranın kutusunu da açmıştı.[129] Bu süreç yeni güçleri ortaya çıkarırken eski etnik nefretler, kızgınlıklar ve öç duygusu vb. olguları açığa çıkarmıştır. Küresel gelişmeler bütünleştirici güçleri artırırken bozucu süreçleri de açığa çıkarmıştır. Örneğin etniklilik ve kültürel milliyetçilikler ile etnik ve dini çatışmalar artmış,

uluslararası alanda yeni ve önceden farklı bir görüntü ortaya çıkmıştır.[13, s.24] Bu ayrılık ve farklılıklar terörizm yapılanmalarının artmasına ve terörist olaylarının artımına getirip çıkarmıştır.

George H. W. Bush, yönetiminin ilk dönemlerinde içerisinde bulunan karmaşık gelişmelerin etkisiyle, bir yanda savunma bütçesinin küçültülmesi gerektiğinden diğer taraftan da ABD'nin askeri üstünlüğünün sürekliliğinin sağlanmasının öneminden söz etmekteydi. Bir süre sonra ülkenin eskisinden oldukça farklı, tam anlamıyla belirlenemeyen bazı tehditler ile karşılaşabileceğine ilişkin konuşmalar yapmaya başlamıştır. 1990 yazında Irak lideri Saddam Hüseyin'in Kuveyt'i işgale yönelmesi ile ortaya çıkan durumda yaptığı dünya tahlili ve giriştiği uygulama, dış politikası hakkında oldukça açıklayıcıdır.[6, s.176]

Soğuk Savaş sonrası komünizm ve Sovyetlerin çöküşü ile uluslararası düzenin uluslararası normlar ve ahlak standartları üzerine inşa edilmesi beklenmiş, anlaşmazlıklara barışçıl çözüm bulma, saldırganlık ve yayılcılığa direnme, askeri silahlanmayı azaltma, insan haklarına saygı ve demokrasi gibi merkezi değerlerin öne çıkması beklenmiştir. Nitekim Irak'ın Kuveyt'i işgali ilk sınav olmuş, uluslararası toplum batı ve İslam ülkeleri ortak şekilde işgali reddedip önlemişlerdir. Yeni yapının kilit ilkesi ise ABD olmuştur. ABD askeri kapasitesi ve siyasi gücü ile dünyada öncülük yapmıştır.[13, s.338]

Bush'un bu sıralarda yapmış olduğu "Yeni Dünya Düzeni" analizlerinden de görüldüğü gibi, bu dönemin Amerikan dış politikası, genel anlamda demokratik idealizme ve Amerikan enternasyonalizmine bağlılık olarak görülebilmekle beraber, aaynı zamanda ülke dış politikasının imkanlarının da oldukça farkında olan gerçekçi bir tutumu yansıtıyordu. Nitekim, Körfez Savaşı'nı kazanmakla beraber Saddam'ın ordusunu Kuveyt'ten çıkarmakla yetinmiş, ülkesi için (2003 ve sonrasında görüleceği üzere) Arap çöllerini Vietnam'a döndürme ihtimali olan daha kapsamlı bir savaştan uzak durmuş, Bağdat'a yürümemiştir. ABD'nin aşırı genişlemesi ve ABD merkezli küresel bir hakimiyet kurma çabası sorun oluşturmakta, diğer ülkeler tarafından hoşnutsuzlukla karşılanmaya başladı. Dünya hakimiyetinin sadece askeri güçle

kurulamayacağı, Irak direniş i ve dünya kamuoyundaki ABD karşıtlığı ile aşı ğ a çıkarken, ABD'ye karşı asimetrik savaş, uluslararası terör gibi eylemlerle direnç gösterilmeye başlanmıştır.[13, s.389]

2.1.1. Dış Politika uygulamaları

2.1.1.1 Genel

1989-1991 yılları arasındaki dönemde Bush yönetiminin birincil dış politika konusu, Do ğ u Avrupa ve Sovyetler Birli ğ i bünyesinde meydana gelen ola ğ anüstü gelişmelerdi.[78] Bush'un 1 Ağustos 1991 tarihinde meydana gelen Gorbaçev karşıtı darbeye kadarki dönemde konuya ilişkin politikası, esas olarak Sovyet lideri Mihail Gorbaçev'in yanındaa yer almak ve gelişmeleri ihtiyatlı bir biçimde izlemek olarak özetlenebilirdi. Bu tarihten itibaren Rusya'nın yeni lideri Boris Yeltsin'in yanında yer alan Bush yönetimi, 3 Ocak 1993 tariinde de Rusya START II (Stratejik Silahların Azaltılması Görüşmeleri - Strategic Arms Reduction Talks) süreci sonrasında ilgili antlaşmaları imzalamıştır.[89, s.7]

Bush yönetimi bir yandan Sovyetler Birli ğ i'nin dağılmasından memnuniyet duymakta, di ğ er yandan da bu nedenle ortaya çıkabilecek güç boşluğunun doğurabilece ğ i sonuçlardan endişe etmekteydi. Örne ğ in, Sovyetler Birli ğ i'nin elinde bulunan başta nükleer nitelikli olanlar olmak üzere Rusya Federasyonu'nun elinde kalan çeşitli türdeki kitle imha silahının, başka ülkelerin, terörist grupların eline geçmesi ihtimali Washington'ı endişelendirmekteydi. Bu nedenle Bush yönetimi, 1992 yılı baharında Rusya'nın büyük bir ekonomik krize girmesinin ardından, bu ülke için bir uluslararası yardım paketi hazırlanmasına destek vermiş, önemli miktarda katkıda bulunmuştur.[103, s.11]

2.1.1.2. Orta Do ğ u

George H. W. Bush göreve geldi ğ inde ABD için Orta Do ğ u'da çok ola ğ anüstü bir durum yoktu. Fakat, Bush yönetiminin Panama'dan sonra ikinci askeri müdahalesi, 1990 yılı Ağustos ayında Saddam Hüseyin'in liderli ğ indeki Irak'ın

Kuveyt'i işgal etmesi üzerine bu bölge de gündeme gelmiştir. Aslında bu hareket, Washington'ın liderliğinde olmakla beraber hukuken Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararı çerçevesinde bir çoktarafli müdahaledir.[69] Kuveyt'i ele geçiren Saddam Hüseyin hem Orta Doğu ve dünya petrolünün önemli bir kısmını denetimi altına almış oluyor, hem de bölgede Washington'ın en önemli müttefiki Suudi Arabistan'ı oldukça zorlayacak bir pozisyon elde ediyordu. Kaldı ki, bu eylemine itiraz edilmeyen Saddam Hüseyin ileride Suudi Arabistan'ı da denetim altına alarak dünya petrolünün oldukça büyük bir kısmını kontrol eder hale gelebilirdi. Bu, ABD tarafından kabul edilebilecek bir durum değildi. ABD liderliğinde ve BM çerçevesi içerisindeki koalisyon güçleri Çöl Fırtınası Harekatı ile Irak ordusunu Kuveyt'ten çıkartmış, fakat Bush yönetimi Bağdat üzerine yürüyerek Saddam Hüseyin'i iktidardan indirmeye yönelmemiştir.[130, s.2]

Bush yönetimi göreve başladığında Washington ile Tehran arasında bir önceki dönemden devralınan Iran-Contra olayı gündemde olup, Lübnan'da İran'a yakın kişilerce rehin alınan ABD'li görevlilerin sebest bırakılması konusuna ilişkin olarak çeşitli diplomasi, takas vb. yöntemler denenerek çözüm bulunmaya çalışılmaktaydı.[6, s.178] Bu arada, 1989 yılında İran'ın lideri Ayetullah Humeyni'nin ölümü üzerine Rafsancani'nin Başkan seçilmesinin ardından iki ülke ilişkilerinin yumuşama ihtimalinden söz edilirken, aynı yılın Ağustos ayında, bir yıl kadar önce Lübnan'da kaçırılmış olan rehinelere birisinin öldürülmesi Washington ile Tahran arasındaki gerginliği artırmıştır.[26] 1990-1991 Körfez Krizi'nin ardından, İran'ın Hizbullah üzerindeki nüfuzunu kullanması sonucunda 1991 yılında ABD'li rehine sorunu da kademeli olarak çözüme kavuşturulmuştur. Fakat bu defa da İran'ın bu sıralar İsrail-Filistin tarafları arasında başlayan Madrid barış sürecinin yanında yer almaması, ABD-İran ilişkileri üzerinde olumsuz bir etkide bulunuyordu.[6, s.178]

2.1.2. ABD'nin terör algılayışı

George H. W. Bush başkanlığı döneminde terör olaylarının artması, ABD içerisinde toplumsal algıyı da değiştirmiş ve devletin iç ve dış politikası da bu yönde

değişmiştir. Bu terörist olaylardan biri: Şeyh Ömer Abdul-Rahman liderliğindeki İslamcı bir terör hüccresinin üyesi olan El Sayyid Nosair, siyasetçi ve Haham Meir Kahane'ni öldürmek için 5 Kasım 1990 tarihinde suikast düzenlemiştir. Nosair Kahane cinayetinden beraat etse de, ancak diğer suçlardan hüküm giymiştir.[82] Daha sonra Nosair hapisanede Kahane cinayetini itiraf etmiştir. Daha sonra 25 Ocak 1993 tarihte ABD'nin Filistinlilere yönelik politikasıyla öfkelenen Pakistanlı Mir Qazi, Langley, Virginia'daki CIA Genel Merkezi dışındaki trafik sinyali ile durdurulan araçlara ateş açmıştır.[100] George H. W. Bush dönemi ve ondan sonra 26 Şubat 1993 tarihindeki Dünya Ticaret Merkezinin bombalanması olayları ABD'nin terör algılayışını daha ön plana çıkarmış ve terörizmle mücadele stratejileri devletin esas konularından biri durumuna gelmiştir.[51]

George H. W. Bush, ABD Kongresi'nin hava ve kara saldırılarının yetkilendirilmesine ilişkin ortak bir oturum öncesinde yaptığı konuşmada dört ana hedefi ortaya koydu:

- Irak, Kuveyt'ten tamamen, hemen ve koşulsuz çekilmek zorunda;
- Kuveyt'in meşru hükümeti restore edilmeli;
- Körfezin güvenliğinin sağlanması;
- Yurtdışındaki Amerikan vatandaşlarının korunması gerekiyor.

Ardından beşinci ve uzun vadeli bir hedefi şöyle özetledi: "Bu sıkıntılı zamanların arasından, beşinci hedefimiz - yeni bir dünya düzeni - ortaya çıkabilir: terör tehdidinden özgür, adaletin aranmasında daha güçlü bir dönem. barış arayışında güvence altına alınmalıdır. Özellikle doğu, batı, kuzey ve güneydeki ulusların refah içinde yaşayabildikleri bir dönem Ormanın hakimiyetinin ormanın hakimiyetini değiştirdiği bir dünya. Ulusların özgürlük ve adalet için paylaşılan sorumluluğu kabul ettiği bir dünya... Güçlü bir şekilde zayıfların haklarına saygılı bir dünya." [62]

2.2. William "Bill" J. Clinton dönemi

Yeni dönemin ABD Başkanı olan Demokrat Parti'den Bill Clinton 1993-2001 yılları arasında görev yapmıştır. Bu dönemin dış politika felsefesi çerçevesinde,

ABD'nin hegemonik bir güç konumu değilse de "yönlendirici liderliği"[6, s.181] korunmaya çalışılmıştır. Artık ABD her şeyi yapmaya muktedir değildi, ayrıca yapmaya da çalışmamalıydı. Yapılması gereken, toplumların pazar ekonomisine liberal demokrasi doğrultusunda yönlendirilmesiydi. Bu amaca yönelik olarak Bill Clinton yönetiminin uygulamaya çalıştığı siyasi/askeri stratejinin iki temel ögesi vardı: ABD liderliğine karşı çıkanlara karşı caydırma ve tecrit. Bu "caydırma" stratejisinin başarılı olabilmesi için ABD siyasi/askeri bir araç olarak, aynı anda "2,5" savaşı sürdürebilmek imkanına sahip olmalıydı. Bunun için de ABD'nin ekonomisi çok güçlü olmaya devam edebilmeliydi. Clinton yönetimi döneminde ABD'nin tehdit algılaması açısından "kötü çocuklar"ın başında Irak, İran, Küba, Kuzey Kore ve Libya gelmekteydi.

Öte yandan, Clinton yönetimi sözkonusu amacına ulaşabilmek açısından, bu klasik siyasi/askeri strateji ve araçların yanında ekonomik strateji ve araçlara da büyük önem vermiştir. Clinton yönetiminde yer alanlar için demokrasilerin ve serbest pazar ekonomilerinin alan genişlemesi için ABD'nin ekonomik küreselleşmenin öncüsü olmasının önemi büyüktü. Nitekim, Clinton yönetimi döneminde Ulusal Güvenlik Konseyi'ni çağrıştıracak, onun önemi ile orantılı olması istenen bir Ulusal Ekonomik Konseyi (National Economic Council) kurulmuştur.[6, s.181]

Özellikle, Başkan Clinton'un dış politikaya daha fazla önem verdiği ikinci görev döneminde, ABD'nin, dünyada demokrasi ve insan haklarının gelişmesi, çevre ve mülteciler ile ilgili koşulların düzeltilmesi konularına da bu ülkenin geleneksel ilgi ortalamasının çok üzerinde bir önem verdiği görülmektedir. Nitekim, liberal uluslararası ilişkiler uzmanlarından Joseph Nye'nin 1990'lardan başlayarak sıkça ülkelerin ve ABD'nin dış politikalarında baskı ve zorlamadan çok oydaşmaya ve işbirliğine dayanan "yumşak güç" (soft power) öğresinin öneminden bahsetmeye başlaması da bu anlayışa paraleldi.[84, s.68] Yine bu çerçevede "demokratik barış" yaklaşımı olarak bilinen, "demokratik ülkelerin savaş aracına başvurma sıklıklarının ya yok denecek kadar düşük ya da ortalamanın çok altında olduğu sonucu" ile genel kabul gören yaklaşım da Clinton yönetimi tarafından

ülkenin dış politika anlayışına eklenmeye çalışılmış, bu anlamda Avrupa coğrafyasındaki eski Doğu Bloku ülkelerine ilaveten Latin Amerika ve Afrika'da da demokrasiye dönük gelişmeler özendirilmiştir. Zorlu Somali operasyonu sonrasında, 1994 yılında Başkan ülkesinin hangi şartlarda BM Barışı Koruma operasyonlarında yer alacağını belirlemeye çalışıyordu. Riskin "kabul edilebilir, amacın net olması en temel gerekliliklerdendi." [6, s.182]

Başkan Clinton, ekonomisinde ve güvenlik meselelerinde çeşitli sorunlar olan bir ABD devralmıştı. Zaten seçim kampanyasını da ülke ekonomisini yeniden düzenleme ve artan terör eylemlerinin karşısının alınması teması üzerine kurmuştu. Nitekim, ilk görev döneminde de ağırlığı bu konulara vermeye çalışmıştır.[91] ABD yönetimi bu amaçlara hizmet etmek üzere, uluslararası alandaki gelişmelerin yardımıyla askeri harcamaları azaltabilmek için, bir yandan ülke dışındaki ABD askeri varlığını azaltma diğer yandan da ülkenin toplam silahlanma harcamalarını kısma yoluna girmiştir.

2.2.1. Dış politikada uygulamaları ve Terörizmin önemli boyut kazanması

2.2.1.1. Genel

Başkan Bill Clinton'ın görev dönemi, Başta Sovyetler Birliği ve Yugoslavya olmak üzere, farklı etnik ve dini özelliklere sahip olan, özellikle de federatif yapılar içerisindeki çatışmacı çözülme süreçlerine sahne olmuş, ABD de belirli ölçülerde bu olaylar ile ilgilenmiştir. Bu dönemde ABD'nin sözkonusu gelişmelere yönelik bakışı, temelde, iki kutuplu sistemden kendisinin "yönlendirici liderliği" ile belirlenen yeni sisteme geçişin mümkün olduğunca yumuşak, kaotik gelişmelere sahne olmayan bir biçimde gerçekleşmesini sağlamak yönünde olmuştur.

Clinton yönetiminin Yugoslavya coğrafyasındaki kanlı etnik/dini çatışmaların çözümü konusunda Avrupalılardan daha fazla gayret gösterdiği söylenebilir. Geç de olsa, Sırp karışısında askeri açıdan zor durumda kalan Müslümanlar ve Hırvatlar'ı 1995 yılında Dayton'da üçlü bir anlaşma için masaya oturtmuş; 1998 yılında Sırp karışılar ile Kosova Arnavutları arasındaki çatışmada belirgin bir biçimde Arnavutlar yanında

yer almış, 1999 yılında bir BM Güvenlik Konseyi kararına dayanmaksızın NATO uçaklarının Sırbistan'ı bombalamasını sağlamış ve Sırp lider Slobodan Milosevic'i askerlerini Kosova'dan çekmeye mecbur etmiştir.

Bill Clinton yönetimi Kuzey Kore'yi tam bir "haydut devlet" olarak görmüş, başlangıçta bu ülkenin nükleer kapasitesine karşı askeri bir hareket ile müdahaleyi bile düşünmüş fakat bölge dengeleri çerçevesinde bu türden bir girişimden vazgeçmiştir. Çünkü bur sıralarda, 1992 yılı Ağustos ayından itibaren Kuzey ile Güney arasında ilişkilerde bir yumuşama görülüyordu.

Clinton yönetimin "ülkenin hayati çıkarları" açısından en önemli gördüğü sorunlardan birisi de ABD'ye yönelik terör hareketleriydi. Clinton yönetimi bu konuda "caydırıcı" olabilmek için "orantılı ölçüde şiddet kullanımı" yolunu seçmiştir. Örneğin, 1998 yılında arkasında Usame Bin Ladin'in bulunduğu düşünülen terörist saldırılar sonucunda, ABD'nin Kenya'nın Başkenti Nairobi ve Tanzanya'nın Başkenti Dar Es Salaam'daki Büyükelçilik binaları saldırılara uğramış, birçok insan ölmüştür.[99] Bunun üzerine Clinton yönetimi, Bin Ladin'e destek verdiği düşünülen Afganistan ve Sudan'ın füze saldırıları ile cezalandırılmasına yönelmiştir. ABD hedeflerine saldırıldığında Clinton yönetimi genellikle sorumlu, destekçi ülke aramış, bulduğunu düşündüğünde de bu ülkeyi füze saldırıları ile cezalandırmaya yönelmiştir.[6, s.190]

2.2.1.2. Rusya

Başkan Clinton, Boris Yeltsin liderliğindeki Rusya Federasyonu'nun eski Sovyet coğrafyasındaki konumunu güçlendirme çabalarını, özellikle birinci görev döneminde yoğun bir biçimde desteklemiştir. Clinton yönetimi "demokratik barış" yaklaşımı olarak bilinen görüşe önem verdiği için, Sovyetler Birliği'nin ardılı Rusya'nın ülkesi için işbirliği yapılabiliir bir partner olabilmesi açısından, piyasa ekonomisine yönelmesi ve demokratik bir sosyo-politik sisteme sahip olması yolunda gayret sarfetmiştir. Clinton yönetiminin Rusya'daki ekonomik reformlar ile yakından ilgilenmesine rağmen Moskova'nın Batı dünyasındaki ekonomik ve ticari partneri

ABD değil AB olmuştur. 1999 ilkbaharında ABD'nin insiyatifi ile NATO'nun Rusya'nın geleneksel müttefiki olan Sırpı Kosova'dan çıkartmak için Sırbista'nı bombalamaya yönelmesi de Washington - Moskova ilişkilerinde sıkıntı yaratmıştır.[98] Ayrıca tarafların Orta Doğu politikaları da oldukça farklılıklar göstermekteydi. Rusya'nın İran ve Irak ile yakın ilişkiler sürdürmesi ABD tarafından endişe ile izlenmekteydi.

Hazar denizi alanındaki petrol ve doğalgaz rezervlerinin kullanımı ile ilgili sorunlar da zaman zaman ABD ile Rusya arasındaki ilişkileri etkilemiştir. Bölgeyi esas olarak kendi etki alanı içerisinde gören Rusya, ABD'nin bölgedeki enerji konuları ile ilgilenmesinden rahatsız olmuştur. Özellikle Kazakistan ve Azerbaycan'ın enerjiye ilişkin doğal kaynaklarını, başta ABD kaynaklı olmak üzere Batılı şirketlere açmalarıda Rusya'nın onaylamadığı gelişmeler olduğu söylenebilir.[6, s.185]

2.2.1.3. Orta Doğu

Bill Clinton yönetiminin "ülkenin hayati çıkarları" açısından en önemli gördüğü sorunlardan başlıcaları Orta Doğu'ya ilişkin olanlardır. ABD ve diğer Batı ülkeleri açısından en önemli enerji kaynaklarının bulunduğu Orta Doğu bölgesinin durumunu ülkesinin "hayati çıkarları" ile yakından ilişkili görme konusunda, Clinton da diğer ABD başkanlarından çok farklı davranmamış, fakat konuya ilişkin sorunları kendi istediği yönde çözmek için kullandığı araçlarda az güce dayalı, daha dolaylı yöntemleri tercih etmiştir. Bölge açısından ilgilendiği başlıca konular olarak İsrail-Filistin uyuşmazlığı, Irak ve Saddam Hüseyin ile İran'a ilişkin sorunlar sayılabilir.

Orta Doğu'da gerek İsrail'in normal bir aktör olarak yer almasını sağlamak, gerek Körfez Savaşı sırasında oluşan Saddam Hüseyin karşıtı koalisyonu bir arada tutabilmek, gerekse de bu yolla İran'ı da denetim altında alabilmek için, Filistin-İsrail anlaşmazlığının çözümü çok önemliydi. İkinci görev döneminde İsrail-Filistin sorununun çözümü için çok çaba harcayan Başkan Clinton, 1999 yılında İsrail Başbakanı Ehud Barak ile Filistin lideri Yaser Arafat'ı ülkesinde biraraya getirdiğinde çözüme çok yaklaşılmış, sonuçta görüşmeler, özellikle Kudüs'ün statüsündeki

belirsizlik nedeniyle başarısız olmuştur. Buna bağılı olarak İsrail ile Suriye arasında sürdürülen görüşmelere de son verilmiştir. Arap - İsrail ilişkileri açısından Clinton yönetiminin bölgedeki en önemli başarısı, 1994 yılında İsrail ile Ürdün arasında imzalanan barış antlaşmasıydı.[6, s.186]

Bill Clinton yönetiminin Irak ve İran'a yönelik olarak izlediği "Çifte Çevreleme" (Dual Containment) politikası ise esas olarak, bu iki hedefi aynı anda, çeşitli yollar (BM aracılığıyla veya BM'den bağımsız olarak uygulanan farklı kategorilerdeki ambargolar) ile diğer önemli aktörlerden "tecrit etme" üzerine kurulmuştur. Bu çerçevede Clinton yönetimi, 1991 Körfez Krizi sonrasında Kuveyt'ten çıkartılan Saddam Hüseyin yönetimindeki Irak'a ilişkin olarak BM Güvenlik Konseyi'nin almış olduğu silahtan arındırma önlemlerine uyulmasının ve ülke topraklarının yaklaşık yüzde 40'ını kapsayan, Kuzey'de Kürt bölgesi, güneyde de Şii bölgesi üzerindeki uçuşa yasak bölge uygulamasının denetleyicisi rolünü üstlenmiştir. Saddam Hüseyin yönetimi bu konularda işbirliği yapmadığında veya kuvvetlerini ülkenin güneyi ve kuzeyindeki yasaklı bölgelere sokmaya yöneldiğinde ABD cezalandırma ve benzer davranışlardan "caydırma" amacıyla, Basra Körfezi'nde bulunan donanmasından attığı füzeler ile Irak'ı vurmuştur.[6, s.186]

Bir önceki dönemde Kürt sorununu esas itibarıyla bir "insani sorun" çerçevesinde değerlendiren ABD, Bill Clinton döneminde konunun siyasi boyutlarıyla da belirgin bir biçimde ilgilenmeye başlamıştır. Bu açıdan Kuzey Irak'a ilişkin en önemli örnek, Clinton yönetiminin 1994-1998 yılları arasında Kuzey Irak'taki Kürt gruplardan Mesut Barzani'nin liderliğindeki KDP (Kürdistan Demokrat Partisi) ile Celal Talabani'nin liderliğindeki KYB (Kürdistan Yurtseverler Birliği) arasında süregiden çatışmaların çeşitli arabuluculuk girişimleri ile sonlandırılmaya çalışılmasıdır. ABD yönetimi Kürt sorununun Türkiye'ye ilişkin kısmında da, Türkiye Hükümeti'ni memnun edecek bir operasyon ile PKK (Kürdistan İşçi Partisi) lideri Abdullah Öcalan'ın yakalanmasını sağlamıştır.[35, s.3]

Bill Clinton yönetiminin İran'a yönelik politikası, 1979 sonrasında Amerika Birleşik Devletleri'nin İran politikasının genel çizgilerinden pek farklı bir özellik

göstermemiştir. Clinton yönetimi, özellikle de Dışişleri Bakanı Warren Christopher İran'ı "uluslararası terörü destekleyen bir ülke" olarak değerlendirmiş ve bu çerçevede bu ülkeye çeşitli ambargoların uygulanmasını, önemli müttefiklerinin desteğinden yoksun olarak da olsa, sürdürmüştür.[122, s.5-6] İran'da Muhammet Hatemi'nin iktidara gelmesi ile birlikte, 1997 yılından itibaren, ikinci görev döneminden Bill Clinton yönetiminin İran'a yönelik politikasında belirli ölçüde bir yumuşama görülmüşse de ana doğrultu pek fazla değişmemiştir. Aslında, İran'da 1997 yılı Mayıs ayında Hatemi Cumhurbaşkanı seçildiğinde, kendisine yönelik beklentiler nedeniyle "İran kendi Gorbaçov'unu buldu!" yorumları yapılmıştır.[6,s.187]

2.2.2. 1996 Ulusal Güvenlik stratejisi

1996 tarihli Ulusal Güvenlik Stratejisi (NSS) belgesi veya daha sonra yaptığı konuşmasıyla Clinton Doktrini adlandırılan bu belge, diğer Birleşik Devletler Başkanlık doktrinlerinin olduğu şekliyle açık bir ifade değildir.[113] Bununla birlikte, 26 Şubat 1999'da yapılan konuşmada Başkan Bill Clinton, Clinton Doktrini'ni özetleyerek şunları söyledi:

"Bu... ya da Bosna'daki bu vadide kimin ya da Afrika'nın Boynuzu'ndaki fırtına şeridinin ya da Ürdün Nehri'nin bir parçası olan parçalanmış bir dünyanın sahibi hakkında hiçbir çıkarımızın olmadığını söylemek kolaydır. Fakat çıkarlarımızın gerçek ölçüsü, bu yerlerin ne kadar küçük veya uzak olduğu ya da isimlerini telaffuz etmekte zorlanmamıza bağlı değildir. Sorulması gereken soru, çatışmaların saçılması ve yayılmasına izin verilmesi konusundaki sonuçlarımız nelerdir. Aslında biz, her şeyi yapmamalıyız ya da her yerde olmalıyız. Ancak değerlerimizin ve çıkarlarımızın tehlikede olduğu ve bir fark yaratabileceğimiz yerlerde bunu yapmaya hazır olmalıyız." [39]

Clinton'un Ulusal Güvenlik Stratejisinde (National Security Strategy) bu doktrini, ulusal çıkarlar ve insani çıkarlar arasında farklılaştırarak açıklığa kavuşturdu. Ulusal çıkarlarını şu şekilde tanımladı:

"Milli hayatta kalmamızı etkilemez, fakat... ulusal refahımızı ve yaşadığımız dünyanın karakterini etkilemektedir.Önemli ulusal çıkarlar arasında, örneğin, büyük bir ekonomik kayda değer veya müttefiklerimize taahhütte bulunduğumuz bölgeler, küresel çevreyi ciddi zararlardan koruyan bölgeler ve önemli ve istikrarsızlaştırıcı mülteci akışları yaratma potansiyeline sahip krizler bulunmaktadır."

Ulusal Güvenlik Stratejisi ayrıca, Birleşik Devletlerin "kilit pazarlara, enerji kaynaklarına ve stratejik kaynaklara engellenmeden erişimini sağlamayı" içeren "hayati çıkarlarını" güvence altına almak için askeri müdahale etme hakkı verdiğini ilan etti.Başkan Clinton 1996 Ulusal Güvenlik Stratejisi Raporunu Şubat 1996'da Kongre'ye iletti.[39]

"Ulusal Güvenlik Stratejisi Büyüme ve Genişleme" başlıklı rapor, Başkan Clinton'ın Amerika'nın Amerika'daki rolü hakkındaki vizyonunu ve İdare'nin uluslararası önceliklerini tartıştı. 1986 Goldwater-Nichols Savunma Departmanı Yeniden Yapılandırma Yasası'nın 603. maddesine uygun olarak sunulan bu rapor,[43, s.4] bu yeni döneme özel olarak hazırlanan ve Amerika'nın benzersiz güçlü yönlerine dayanan bir ulusal güvenlik stratejisini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymuştur. Yeni tehditlere ve yeni fırsatlara odaklanmanın temel hedefleri şunlardır:

- Savaşmaya hazır askeri güçlerle ve yurtdışındaki etkili temsilcilikle güvenliğimizi arttırmak.
- Amerika'nın ekonomik canlanmasını desteklemek.
- Demokrasiyi yurt dışında tanıtmak.[124]

2.2.2.1. Güvenlik ve Terör

Birleşik Devletler ve müttefikleri radikal bir biçimde değişen bir güvenlik ortamıyla karşı karşıya kaldılar. Nükleer savaş önlerken komünist genişlemeyi içeren son yarım yüzyılın birincil güvenlik zorunluluğu ortadan kalktı. Bunun yerine, 21.yüzyıla yaklaştığımızda Amerika'nın karşılaşması gereken karmaşık yeni ve eski güvenlik zorluklarıyla yüzleşmiştir. Yönetim, Amerika'nın bu yeni uluslararası bağlamdaki rolünü değerlendiren ve ABD çıkarlarını yurtiçi ve yurtdışında

geliştirmek için bir strateji tanımlayan bir ulusal güvenlik stratejisinin ana hatlarını çizdi. Strateji, Birleşik Devletlerin büyük bir taahhüt dönemi ile karşı karşıya olduğunu belirtirken, aynı zamanda büyük bir belirsizlik olduğunu belirtti. 1996 Ulusal Güvenlik Stratejisi belgesinde ABD'nin karşısında duran ekonomik, stratejik güvenlik meseleleri ve en önemlisi terörle mücadeleyle ilgili sorunlara dokunulmuştur:

"Dünyanın en büyük gücü olarak duruyoruz. Amerika'nın temel özgürlük değeri, demokratik yönetim ve piyasa ekonomisinde somutlaşmış gibi, dünya çapında bir zemin kazanmıştır. Yüz milyonlarca insan komünizmi, diktatörlüğü ya da apartheid'i attı. Eski düşmanlar artık diplomasi ve küresel problem çözmede bizlerle birlikte çalışıyorlar. Hem büyük güçler arasında bir savaş tehdidi hem de nükleer silahsızlanma hayali hayret verici biçimde geriledi. Küresel ekonominin dinamizmi ticaret, kültür ve küresel politikayı değiştiriyor ve Amerika için daha fazla refah ve uluslararası işbirliğini vaat ediyor.

Bilgi ve teknoloji çağının ortaya çıkışı, daha iyi bir gelecek inşa etmek için olağanüstü fırsatlar sunmasına rağmen ABD stratejisine yeni zorluklar getiriyor. Bu teknoloji devrimi bilgi, para ve fikirlerin kayıt hızıyla dünyayı dolaşmasıyla dünyamızı birbirine yaklaştırıyor; aynı zamanda terör, organize suç ve uyuşturucu kaçakçılığının şiddetinin sınırlarımızın güvenliğini ve vatandaşlarımızın güvenliğini yeni yollarla denkleştirmesini mümkün kılıyor." [114, s.1]

Komünizmin ortadan kaldırılması sadece yaşlı çatışmalara kapıyı kaldırmakla kalmadı, aynı zamanda kitle imha silahlarının devlete değil devlete de yayılması gibi yeni tehlikelere kapı açtı. Bu nedenle, bu güçleri, buldukları yerde değil, tehditlerinin doğasına dayanan yanıtımla değerlendirmek gereklidir. Çünkü ABD sınırlarının ötesine geçen problemler artık sorunlar haline gelebilir, dünyadaki Amerikan liderliği ve katılımı daha önce hiç bu kadar önemli olmamıştı.

Bill Clinton: "Tarih olarak eski bir yargı ile karşı karşıyayız - özgürlük ve zorbalık arasındaki mücadele, hoşgörü ve tecrit arasında... Yasalar tarafından yönetilen özgür toplum kuracak olanlarla isteklerini empoze edenler arasında bir

kavga bugünün, daha yüksek teknolojili, daha hızlı hareket eden, her zamankinden daha kaotik olarak farklı bir dünyadaki mücadelemiz, umut ile korku arasındaki yaşlı mücadeledir "dedi. Tıpkı faşizm ve komünizm bir zamanlar yaptığı gibi, artık bölgesel saldırganlar ve kitle imha silahlarının yayılmasıyla, etnik, dini ve ulusal rekabet ve terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ve uluslararası organize suçların güçleri ABD'nin özgürlük, demokrasi, güvenlik ve refahını tehlikeye attı. Buna göre de, bu tehditlere hitap etmek Amerikan liderliğini gerektiriyor. Liderliğini yurtdışına çıkararak, saldırganlığı caydırarak, tehlikeli çatışmaların barışçıl yollarla çözülmesini sağlayarak, dış pazarları açarak, demokratik rejimlere yardım ederek ve küresel sorunlarla mücadele ederek Amerika'yı daha güvenli hale getirmek ABD yönetimlerinin öncelikli görevleridir.[114, s.2]

1996 tarihli Ulusal Güvenlik Stratejisinde belirtildiği gibi "pazar demokrasileri topluluğunu genişletmeye, ulusumuza, müttefiklerimize ve çıkarlarımıza yönelik çeşitli tehditleri caydırıp sınırlandırmaya dayanıyor. Demokrasinin ve siyasi ve ekonomik liberalizasyonun, özellikle de bizim için stratejik öneme sahip ülkelerde olmak üzere, dünyamızda o kadar çok şeyin olması o kadar güvenlidir ki, bizim ulusumuz daha güvenlidir ve halkımızın gelişmesi o kadar artar." Bu kapsamlı genişleme stratejisinin üç temel bileşeni şunlardır: (1) güçlü bir savunma kapasitesi sürdürerek güvenli arttırmak için çabaların ve işbirliğine dayalı güvenlik önlemlerini teşvik etmek için etkili diplomasi kullanmak; (2) dış pazarlara açılma ve küresel ekonomik büyümeyi teşvik etme çalışmaları; (3) demokrasiyi yurtdışında tanıtımların artması.[114, s.3]

Belgenin Terörizme karşı stratejisi, yabancı devletlerle daha yakın işbirliği ve terörizmi destekleyen devletlere karşı yaptırımlar geliştirdiğinden, ABD sınırlarının dışındaki tehditlerle içlerindeki zorlukların azaldığı bir dünyada Amerikalılar daha güvenli yaşayacaktır.[114, s.4]

1995 yılında Başkan Clinton, kolluk görevlilerine terörle mücadele için daha fazla araç sağlamak için bir düzenleme önerdi. Bunlara ek insan gücü ve eğitim, patlayıcı işaretleme ve izleme yöntemleri ve yasal mobil telefon dinleme hatları

dahildir. Cumhurbaşkanı ayrıca, para aklamayla mücadele, uyuşturucu halkalarının varlıklarını ele geçirme ve organize suç faaliyetine daha etkin tepki verecek yeni mevzuat için yeni girişimler başlattı.[114, s.6]

2.2.2.2. Güvenliği Artırmak

ABD hükümeti, Amerikalıların yaşamlarını ve kişisel güvenliğini korumak, politik özgürlük ve bağımsızlığımızı bir ulus olarak korumaktan ve ulusunun refahını ve refahını arttırmaktan sorumludur. Güvenlik hazırlığının önemli bir unsuru, müttefikler ve diğer dost uluslar arasındaki kalıcı ilişkilere bağlıdır. Güvenlik konuları çerçevesinde, müttefikler ve dost ülkeler arasındaki işbirliği, kombine eğitim ve tatbikatlar yürütmek, askeri planları ve hazırlıkları koordine etmek, istihbarat paylaşmak, özellikle de çok taraflı barış gücü çabalarını desteklemek veya sahtekârların haksız davranışını engellemek için yapılan girişimler gibi faaliyetleri içeriyor.[114, s.11] Ortaklaşa standartlara göre hassas teknolojilerin ortak araştırma ve geliştirme programlarını ve ihracatı kontrol etmek için ortaklaşa yeni sistemler geliştiriyor.Yeni dönem, ABD'nin güvenliği için farklı bir tehdit kümesi sunuyor. Bu yeni dönemde, Amerikan güvenliğinin arttırılması, her şeyden önce savaşmaya hazır güçlerin güçlü bir savunma kabiliyetini geliştirmeyi ve sürdürmeyi gerektiriyor.

Ayrıca ABD sadece doğada askeri olmayan güvenlik riskleri ile karşı karşıya kalmıştır. Uluslararası çevre ve doğal kaynak konularının ortaya çıkmakta olan bir sınıfı ve hızlı nüfus artışı ve mülteci akımları, uluslararası istikrarı gittikçe daha fazla etkilemekte ve dolayısıyla ABD stratejisine yeni zorluklar önerecektir. Terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ve organize suç gibi birbiriyle giderek daha da birbirine bağlı ulusötesi fenomenler hem mevcut hem de uzun vadeli Amerikan politikası için güvenlik etkileri oluşturmaktadır: "Sınırlarımızda karşılaştığımız tahrip edici güçler genellikle yurtdışından köken alan saldırgan uluslarda teröristleri besleyen ve barındırmaktadır , uyuşturucunun bulunduğu ülkelerde ve başta sınırlarımız dışında olan uluslararası organize suç kartelleri olmak üzere; bilgi, para ve insanın hızla ilerleyebildiği bir teknoloji devrimi tarafından birbirine yaklaştırılan bir dünyada,

özgür ve açık toplumlar ve kolayca, bu tür güçler tarafından doğal olarak daha fazla meydan okunur. Teröristleri takip edip, uluslararası suçluları yakalayamayız veya yasadışı silahların veya silahla ilgili materyallerin akışını hem hükümetimizdeki kuruluşlar arasında işbirliği yapmadan hem de bu güçlerin kaynağı olan ülkelerin yardımları olmadan durduramayız." [114, s.12]

2.2.2.3. Güçlü bir Savunma Yeteneği Sağlama

ABD askeri güçleri, stratejimizin başarısı için kritik öneme sahiptir. Bu ulusun benzeri olmayan askeri yetenekleri vardır: "Birleşik Devletler sınırları aşan geniş çaplı ve etkin askeri operasyonlar yürütebilen tek ulus." Daha önce belirtilen tehlikeler ve fırsatlar karşısında ABD çıkarlarını korumak ve geliştirmek için, Birleşik Devletler çeşitli görevleri yerine getirebilecek sağlam ve esnek askeri güçleri yerleştirmelidir:

- Bölgesel Büyük Çatışmalarda Saldırganlığın Engellenmesi ve Mağlup Edilmesi - Güçlerimiz, bölgesel devletlerin askeri gücünü, Birleşik Devletlerin ve müttefiklerinin çıkarlarına karşı çıkarlar ile dengelemeye yardımcı olabilmelidir. Bunu yapmak için, gerekirse ABD'nin gücünü birden fazla bölgede planlayıp sürdürerek saldırganlığı inandırıcı bir şekilde caydırmak ve yenmek zorundadır.
- Güvenilir bir Denizaşırı Varlığını Sağlama - ABD güçleri saldırganlığı önlemek ve ABD'nin stratejik çıkarlarını geliştirmek için barış zamanında önemli denizaşırı bölgelerde konuşlandırılmalı veya konuşlandırılmalıdır. Bu gibi yurtdışı mevcudiyeti, müttefiklerine ve dostlarına olan bağlılığını gösterir, bölgesel istikrarı üstlenir, aşinalık sağlar.
- Kitle İmha Silahlarına Karşı - Kitle imha silahlarının ve bunların dağıtım araçlarının yaygınlaştırılmasının önüne geçmek, silahlarla ilgili materyallerin ve teknolojinin yayılmasını sınırlamak ve bölünebilir materyallerin dünya stokları için muhasebe ve güvenlik prosedürlerini güçlendirmek için daha fazla gayret sarf edilmelidir.

- Çok Taraflı Barış Operasyonlarına Katkıda Bulunmak - Birleşik Devletler bölgesel çatışmaları çözmek ve yeni demokratik hükümetleri desteklemek için çok taraflı çabalara katılmaya hazır olmalıdır. Bu nedenle, güçlerimiz barışı koruma, barışı koruma ve bu hedefleri destekleyen diğer operasyonlara katılmaya hazır olmalıdır.
- Terörle Mücadeleyi Destekleme, Uyuşturucu Ticaretiyle Mücadele ve Diğer Ulusal Güvenlik Hedefleri - Diğer görevler arasında, Birleşik Devletler kuvvetlerinin genel olarak hem genel amaçlı hem de ihtisaslaşmış birimlerle birlikte yürüttükleri kalmıştır. Bu görevler şunlardır: terörle mücadele, savaşa hazır tahliye, karşı-uyuşturucu operasyonları, uluslara özel kuvvetler yardımı ve insani yardım ve afet yardımı operasyonları.[114, s.13]

Yukarıda belirtilen görevler, genel amaçlı ve nükleer kuvvet yapımızın temel belirleyicileri olarak kalmaya devam ederken, ABD askeri kuvvetleri ve varlıklarına da diğer önemli misyonları da yerine getirmesi çağrılıyor. Bunlardan bazıları öncelikle tiyatro operasyonları için konvansiyonel kuvvetlerle gerçekleştirilebilir. Bununla birlikte, bu görevler çoğunlukla uzmanlaşmış birim ve kabiliyetleri gerektirir. Aynı zamanda, ABD vatandaşlarının, sınırlarının ve demokratik kurumlarının teröristler ve uyuşturucu kaçakçıları gibi yıkıcı güçlerden gelen güvenlik konusundaki güçlükleri bugün modern teknolojiye erişimden dolayı daha fazladır. Hem hükümetde hem de diğer ülkelerle işbirliği, örgütlü şiddet içeren bu gruplarla mücadelede hayati önem taşıyor.

2.2.2.4. Terörle Mücadele

Terörist gruplar Amerikan vatandaşlarını ve çıkarlarını hedeflemeye devam ettiği sürece Birleşik Devletler, bu tür grupları yenmek için özel birimlere ihtiyaç duyacaktır. Uluslararası teröristlerle mücadele politikası teröristlerden taviz vermemek, devlet sponsorlarına baskı yapmak, uluslararası teröristleri cezalandırmak ve diğer hükümetlerin terörle mücadele yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmak için tüm yasal mekanizmaları tam olarak kullanmalarını sağlamaktır.

Terörle mücadele etmek, Yürütme Şube acenteleri arasında günlük, gündüz koordinasyonunu gerektirir. Clinton İdaresi, Devlet, Adalet ve Savunma, FBI ve CIA Departmanlarının çabaları, soruna odaklanan artan fonlar ve insan gücü ile koordine edildi. Olumlu sonuçlar, istihbarat, diplomatik ve hukuk devleti faaliyetlerinin entegrasyonundan ve diğer hükümetler ve uluslararası terörle mücadele örgütleriyle yakın işbirliği yapılarak az da olsa elde edilmiştir.[114, s.15]

ABD, teröristleri cezalandırmak ve caydırmak için dünya devletleriyle birlikte çabıyor. 26 Haziran 1993'te Irak'ın eski Başkan Bush'a karşı bir suikast girişiminde bulunduğu kararlığından sonra Başkan Clinton, Irak'ın istihbarat servisinin karargahına karşı sert bir yanıt göndermek ve daha fazla tehdidi önlemek amacıyla bir roket füze saldırısı emri verdi. İran, 1994'te CIA Genel Merkezi'ndeki ABD Devlet çalışanlarına yapılan ölümcül saldırıya karıştı. İran'ın terörle mücadelede uluslararası işbirliğine çağıran mesajı, giderek artan sayıda uluslar tarafından yanıtlandı. Teröristlerin avlanmasındaki başarılar büyük ölçüde uluslararası istihbarat paylaşımının artması ve uluslararası kolluk kuvvetlerinin artırılmasından kaynaklanmaktadır.[113] 1995'deki Halifax Zirvesinde G-7 ve Rusya devlet başkanları terörle mücadelede daha yakından çalışma kararı aldılar. Bu, Ottawa'daki Aralık 1995 bakanlarında 2000 yılına kadar tüm mevcut terörle mücadele antlaşmalarının kabul edilmesi, sahte belgelerin tespiti ve sınır gözetiminin güçlendirilmesi konusunda daha fazla işbirliği yapılması, bilginin daha eksiksiz ve etkili bir şekilde paylaşılması ve teröristlerin nükleer, biyolojik ve kimyasal silahların kullanılmasını önlemede birlikte çalışılmasına kararlar alındı. Başkan, ABD'nin terörizmi destekleyen İran'a baskı yapmak için uluslararası çabalar getirme çabalarını hızlandırmaya kararlılık göstermiştir.[113] Başkan Clinton, İran'a ticaret ve yatırımın avantajlarından yoksun bırakarak Amerika Birleşik Devletleri'yle ambargo uyguladı. Ambargonun derhal etkisi, yanlış yönetim, yolsuzluk ve durgun petrol fiyatlarından zaten kaçan bir İran ekonomisini daha da bozmak oldu. G-7, İran'ın terörizm konusundaki desteğini kınamak için ABD'ye katıldı ve ABD Rusya'dan ve COCOM sonrası "Wassenaar Düzenlemesi" ihracat kontrol rejiminin diğer

üyelerinden hassas ve ikili kullanımlı teknolojilere sahip silahları İran'a satmamak için taahhütte bulunmuştur.[114, s.16]

2.3. George W. Bush dönemi: Terörle Savaş

Cumhuriyetçi George W. Bush 2001-2009 yılları arasında görev yapmıştır. George W. Bush döneminin ABD dış politika felsefesi bir önceki dönemden oldukça farklılıklar göstermiştir. Başkan Bush'un iç politikada olduğu gibi dış politikada da etrafına topladığı kadro ağırlıklı olarak "yeni muhafazakarlar" denilen grup üyelerinden oluşmuştur. Dönemin dış politika felsefesi çerçevesinde ABD'nin dünya politikasında oynaması gereken rol, "yönlendirici liderlik"ten öte, özellikle de ideolojik/askeri bir hegemonya çerçevesinde ortaya konulacak başat güç konumuyla tanımlanmaya başlanmıştır.[6, s.192] Bunun için güçlü bir silahlanma ile rakipler üzerindeki baskı artırılmalı, Amerikan kamuoyu bu hegemonya siyasetini destekleyecek bir biçimde yönlendirilmeli ve dünyada demokrasi, serbest ticaret ve bireysel özgürlükler ülke dış politikasının açık bir biçimde destekleyeceği değerler olarak savunulmalıydı.

Bu anlayışa göre, bir bakıma dönemin ABD Dışişleri Bakanı John Foster Dulles'in iki kutuplu sistem yıllarına ilişkin olarak ortaya koyduğu ikili mantığa benzer bir biçimde, uluslararası alanda bir "iyiler" ve "kötüler" mücadelesi sözkonusu olduğundan bunlar arasında bir tercih yapılması moral bir zorunluluktur. Uluslararası arenada ABD'nin özellikle askeri ve ideolojik üstünlüğü korunmalı ve bu uğurda güç kullanmaktan sakınılmamalıydı.

Bu genel anlayışın Orta Doğu bölgesine yansıması olarak da "kitle imha silahlarına sahip ve El-Kaide'yi destekleyen" Saddam Hüseyin iktidardan indirilerek cezalandırılmalı, petrolü ile Amerikan çıkarları açısından hayati önemde olan bölgeye demokrasi getirilmeli ve bölge politikası açısından Suudi Arabistan ve İsrail'in öneminin altı çizilmeliydi. Özellikle 2001 yılı 11 Eylül tarihinde gerçekleşen saldırı sonrasında bu durum daha da belirginleşmiştir. Zira Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon'a karşı gerçekleştirilen bu saldırılar ABD'nin uluslararası alandaki

hegemonya iddiasının ekonomik ve askeri düzeydeki sembollerine yönelikti.[6, s.192]

2.3.1. Dış Politika uygulamaları ve ABD hegemoniyasının yayılması

Dönem içerisinde Başkan George W. Bush'un dış politika uygulamalarını başlıca iki grupta toplayabiliriz: ABD'nin hegemonik başatlığının sağlanması için çeşitli tutumlar ve Orta Doğu politikası.

2.3.1.1. Genel

Bush yönetimi iktidara geldiği 2001 yılından itibaren, uluslararası ortamda ABD'nin esas olarak kendi çıkarlarına göre davranabilen hegemonik bir başat güç olduğu imajına uygun çeşitli davranışlar sergilemeye başlamıştır. İlk, bir önceki Başkan Bill Clinton'ın uzlaşmaya yönelmiş olduğu Kyoto Protokolü'nü kabul etmediğini ve onaya sunmayacağını açıklamıştır. Yine 1972 yılında ABD ile SSCB arasında imzalanmış olan SALT I çerçevesindeki ABM Antlaşması'nın bazı maddelerine ilişkin tereddütlerini açıklamış ve bu antlaşmaya açıkça aykırı olan Ulusal Füze Savunma Sistemi çerçevesinde ABD'ni "haydut, terörist devletlerin" füzelerinden koruyacak önlemleri almaya yönelmiştir. Ayrıca, Çin Halk Cumhuriyeti'ne karşı Tayvan'ın yanında yer alacağını açık bir biçimde ifade etmiştir.

Öte yandan, George W. Bush yönetimi, Kuzey Kore'yi, kitle imha silahlarına sahip, bunların ticaretini yapan ve uluslararası teröre doğrudan veya dolaylı olarak destek veren, tam anlamıyla "şer eksenini" (axis of evil) safında birülke olarak görüyordu.

Diğer taraftan, Bush yönetimindeki ABD, 2002 yılında oluşturulan ve savaş suçlularının yargılanmasına yönelik Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin yargı yetkisini tanımamıştır. Ülkenin askeri harcamalarını Soğuk Savaş dönemi rakamlarına getiren Bush yönetimi buna karşılık BM'e ilişkin bazı fonlara yaptığı aktarımlarda indirime girmiştir.[6, s.193]

2.3.1.2. Orta Doğu

Bush yönetimi açısından Orta Doğu bölgesi büyük önem taşımıştır. Bu önemin başlıca üç boyutu vardır: petrol, terör ve İsrail.

Bush yönetiminin, başta George Bush'un yardımcısı Dick Cheney olmak üzere, ülkenin petrol lobisi ile oldukça yakın ilişkiler içerisinde bulunduğu bilinen bir olguydu. Bu açıdan Bush döneminde ABD'nin Orta Doğu politikasının tamamen petrol çıkarları açısından belirlendiği doğru olmamakla beraber, bu dönemde ülkenin, özellikle de petrol lobisinin çıkarlarının bölge politikalarını önemli ölçüde etkilediyi de inkar edilemez bir gerçektir. Gerçekten de, dünya petrol rezervinin yarısından fazlasının bu coğrafyada olduğu bilinmektedir. Bu rezervin yaklaşık yüzde 25'i Suudi Arabistan, yüzde 10'u Irak, yüzde 9'u Birleşik Arap Emirlikleri, yüzde 9'u Kuveyt ve yüzde 9'u İran topraklarındadır.[6, s.195]

Öte yandan, 11 Eylül 2001 ABD için önemli bir tarih olmuştur. Bu tarihten itibaren ABD kamuoyu, Orta Doğu merkezli ve Usame Bin Ladin liderliğindeki El-Kaide terör örgütü aracılığıyla köktendinci İslamcılar tarafından uygulanan uluslararası nitelikli bir terörist saldırı ile karşı-karşıya olduğunu düşünmeye başlamıştır. İşte bu ortamda Bush yönetimi de zaten başka açılardan da kendisine göre biçimlendirmek istediği Orta Doğu bölgesine yönelik olarak El-Kaide terörünü doğrudan ya da dolaylı yoldan desteklediğini saptadığı veya bu yönde şüpheler taşıdığı bazı bölge yönetimlerini cezalandırmak üzere harekete geçmiştir. Bu açıdan hedefte yer alan ilk üç ülke ve yönetimi olarak Afganistan, Irak ve İran sayılabilir.

Birinci sırada, El-Kaide terör örgütü ve lideri Usame Bin Ladin'in dağlarında saklandığı düşünülen ve köktendinci Taliban tarafından yönetilen Afganistan yer alıyordu. Bu dönemde bu ülkedeki Taliban rejimi dünyadaki insan hakları ihlalleri açısından en kötü sicile sahip birkaç ülkeden birisiydi. 7 Ekim 2001 tarihinde bu ülkeye karşı operasyon başlatıldı. ABD, konuya ilişkin olarak BM zemininde sağlanan geniş bir uluslararası destek çerçevesinde Afganistan'a, kendi liderliğinde ve diğer bazı NATO ülkelerinin de katkıda bulunduğu bir kuvvet göndererek Usame Bin Ladin'i ele geçireme de ülkede iktidarda bulunan Taliban rejiminin düşmesini

sağlamıştır. 2001 yılı Kasım ayında ülkedeki silahlı grupların eğitim kampları önemli ölçüde tahrip edilmiş, merkezde ılımlı bir yönetimin işbaşına gelmesi sağlanmıştır.[6, s.196]

Bush yönetiminin bölgedeki ikinci hedefi Saddam Hüseyin yönetimindeki Irak olmuştur. Bu çerçevede S. Hüseyin liderliği altında ABD hegemonyasına ve bu hegemonyanın Orta Doğu'ya yansımalarına karşı çıkan Saddam yönetimindeki Irak, Bush yönetimi açısından Orta Doğu Bölgesinin öneminin başlıca üç boyutu olan petrol, terör ve İsrail faktörlerinin herbiri ile yakından ilişkili gözükmüyordu. Her şeyden önce, yukarıdaki tablodan da görüldüğü üzere bölgede sahip olduğu petrol rezervleri açısından Suudu Arabistan'nın ardından ikinci sırada yer bu ülkenin, ABD denetiminin iyice dışında kalması Washington açısından istenir ve Bush yönetimi için ise kabul edilebilir bir durum değildi.

Öte yandan, daha önceki dönemde Kuveyt'i işgal ettiğinde bu ülkeden ancak ABD önderliğindeki BM kuvvetleri tarafından savaşılarak çıkarılan Saddam Hüseyin'in yönetimindeki Irak'ın, BM silah denetimi sürecinde zaman zaman işbirliği yapmaktan kaçınmasını elinde kitle imha silahları bulunduğunun kanıtı olarak yorumlayan ve Bağdat yönetimini El-Kaide'ye destek vermekle suçlayan buş yönetimi bu defa Afganistan'da sağlanan BM desteğini bulamamasına ve önemli birçok NATO müttefikinin konuya ilişkin kendisine destek vermemesine rağmen, 2003 yılı Mart ayında bu ülkeye saldırarak İşgal etmiştir. S. Hüseyin yönetimi devrilmiş, ülkede ABD destekli ve üç parçalı sayılabilecek bir yeni yönetim oluşturularak bu günlere gelinmiştir.

Bush yönetimi, bölgedeki üçüncü hedef konumunda bulunan İran'a yönelik olarak da bu ülkenin nükleer proqramının nükleer silah üretmek amacına yönelik olabileceği iddiasıyla doğrudan askeri müdahale tehditlerinde bulunmuş fakat bu türden bir eğilime girişmemiştir. Bush yönetiminin ilk Dış İşleri Bakanı Colin Powel İran'a yönelik açıklamalarında daha pragmatik bir politikanın ipuçlarını vermiştir. 11 Eylül 2001 saldırılarının ardından, her iki tarafın da olumlu havayı korumak için oldukça çaba sarf etmesine dikkat etmek gerektir. Özellikle, Bush yönetimi BM

çerçevesinde oluşturulan koalisyon güçleri ile birlikte Afganistan'daki Taliban rejimini yıkmaya ve El-Kaide'yi cezalandırmaya yöneldiğinde, İran'ın bu konudaki olumlu ve işbirliğine açık tutumu belirgindi.[75] Fakat, 2002 yılından itibaren durum değişmeye başladı. Her şeyden önce, ABD yönetimi içerisinde Dışişleri Bakanı Colin Powell ile dış politikada pek fazla anlaşamayan Başkan Yardımcısı Dick Cheney, Savunma Bakanı Donald Rumsfeld ve belirli bir ölçüde Ulusal Güvenlik Danışmanı Yardımcısı Stephen Hadley gerek Suriye ile yakın ilişkileri açısından gerek İsrail'e karşı negatif bakışı gerekse Washington'da şüphe oyandıran nükleer programı nedeni ile Tahran'a olumsuz bakmaktaydılar.[6, s.198] Sonuçta bu grup dış politika hakim olmaya başlayınca, 2002 yılında Başkan Bush yaptığı bir açıklamada, Kuzey Kore ve Irak'ın yanında İran'ı da "Şer Ekseni" içerisinde saymıştır. ABD'nin İran politikasındaki bu karmaşa daha bir süre devam edecek, Irak'ta Batı yanlısı gelişmeler oldukça İran halkının da ayaklanarak rejimi değiştirmesi beklentisi artacaktır.[105, s.35]

Sonuç olarak, Bush döneminin dış politikasının en önemli uygulama alanı olan Orta Doğu'da tek başına, Irak'taki Saddam Hüseyin yönetiminin devrilmesi olmuştur. Bunun dışındaki hiçbir ABD insiyatifin amacına ulaşmadığını söylemek mümkündür. Irak'ta istikrar sağlanamamış, ülke çok kanlı bir iç çatışma ortamına sürüklenmiş, fiili bir bölünme ortamı oluşmuştur. Bu harekatta birçok ABD askeri de hayatını kaybederken savaşın Washington'a mali yükü de oldukça büyük olmuştur. Öte yandan, Irak'taki gelişmeler İran'ın ve dolayısıyla da Suriye'nin bölgede güç kaybetmek yerine etki alanlarını genişletmelerine neden olmuştur. Ayrıca bu savaş sonrasında Orta Doğu bölgesi ABD'nin petrol ihtiyacı için daha güvenli bir yer değil, aksine aşırı grupların daha fazla güç kazandığı bir bölge olmuştur.

2.3.2. 2002 Ulusal Güvenlik Stratejisi veya Bush Doktrini

11 Eylül 2001 saldırısıyla ABD, güvenlik anlamında büyük zaafiyet gösterdiklerinin farkına varmış ve eski kabul görmüş Ulusal Güvenlik strateji belgelerinin yenilenmesine başlamıştır. 20 Eylül 2002 tarihinde yayımlanan bu belge

Ulusal Güvenlik stratejisi belgesi veya Bush doktrini adıyla da tanınmaktadır.[7, s.337] Başkan Bush bu belgede ABD'nin güvenliğinin daha da artırılması, küresel terörle mücadelenin yürütülmesi, teröre yardım eden devletlere savaşın başlatılması ve ABD ordusunun esas güç unsuru olarak kullanılmaya hazır olması ve ülkeden kenarda operasyonların hızının artırılmaya başlamasını belirtmiştir.[36] 11 Eylül olaylarından sonra terörizmin ve terörizmi destekleyen devletlerin ABD'nin en büyük düşmanları olduğunu belirlenmesi ve bu devletlere karşı "önleyici savaş" tezinin ön plana çıkartılmasına başlandı. Söz konusu belgede, ABD'nin yeni dış politikasının neleri kapsadığı açıkça ifade edilmiştir. Öncelikle, düşman devletlere ve kitle imha silahlarına sahip olmak isteyen yeröristlere karşı askeri müdahalede bulunacağı açıklamıştır. İkinci, stratejik olarak ABD'nin kendi askeri gücü ile başka herhangi bir yabancı gücün rekabet edemeyeceğini belirtmiştir. Üçüncü olarak, ABD stratejisine göre çok taraflı uluslararası işbirliğine taraf olunmakla birlikte kendi güvenliği ve ulusal çıkarlarını korumak adına tek taraflı hareket etmekte tereddüt edilmeyeceği açıklanmıştır. Son stratejik amaç ise, özellikle Müslüman ülkeler başta olmak üzere demokrasi ve insan haklarını tüm dünyaya yaymaktadır.[7, s.338]

ABD, terörizme karşı birlikte harekete geçme konusunda diğer devletlere bir çağrıda bulunmakta ve "ya bizimle berabersiniz ya da bizim karşımızda" diyerek onları mutlak bir tercihe zorlamaktaydı. Her ne kadar Bush bir ara ağızından kaçırması olsa da, Bush Doktrini'nin bir "uygarlık savaşı" veya "haçlı savaşı" olmadığı konusu üzerinde ısrarla durulmuştu. Bush'a göre, uluslararası terörizm izole edilmeli ve Taliban ve El Kaide işbirliğindeki terör şebekesi çökertilmeliydi. Aslında söz konusu doktrin ne belli bir süreyi, ne belli bir bölgeye askeri müdahaleyi, ne belli sayıda askeri güç kullanılmasını, ne de belli büyüklükte gücün bir yerde konuşlanmasını öngörmekteydi.[1,s.250]

2.3.2.1. Terörizmin ve teröre destekli devletlere karşı savaş

Başkan Bush 1 Haziran 2002 yılında açıklamalarında: "Hep kavga ettiğimiz gibi, sadece barış için savaşıyoruz - özgürlükten yana olan bir barış. Teröristlerin ve

tiranların tehditlerine karşı barışı savunacağız. Büyük güçler arasında iyi ilişkiler kurarak barışı koruyacağız. Ve her kıtada özgür ve açık toplumları cesaretlendirerek barışı genişleteceğiz” dedi. Bu konuşmada artık güvenlik anlayışının Soğuk Savaş Dönemi'nden farklı olduğunu ve bütün tehditlerin tam olarak oluşmasının beklenmeyeceğini belirlendi.[7, s.338]

Belgeye göre, ABD değerleri birliğini ve onun çıkarlarını etkileyen belirgin bir Amerikan enternasyonalizmine dayanacaktır. Bu stratejinin amacı, dünyayı sadece daha güvenli değil, daha iyi hale getirmeye yardımcı olmaktır. ABD'nin hedeflerine ilerlemenin yolu açıktır: politik ve ekonomik özgürlük, diğer devletlerle barışçıl ilişkiler ve insan onuruna saygı. Bu hedeflere ulaşmak için ABD'nin bu belgede gösterdiği stratejileri uygulaması gereklidir:

- "Küresel terörizmi yenmek için ittifakları güçlendirmek ve bize ve dostlarımıza yönelik saldırıları önlemek için çalışmak;
- Bölgesel çatışmaları ortadan kaldırmak için başkalarıyla birlikte çalışmak;
- Düşmanlarımızın bizi, müttefiklerimizi ve dostlarımızı kitle imha silahlarıyla tehdit etmelerini engellemek;
- Serbest piyasalar ve serbest ticaret yoluyla küresel ekonomik büyümenin yeni bir dönemini ateşlemek;
- Toplumları açarak ve demokrasinin altyapısını inşa ederek kalkınma döngüsünü genişletmek;
- Amerika'nın ulusal güvenlik kurumlarını yirmi birinci yüzyılın zorluklarını ve fırsatlarını karşılamak için dönüştürmek." [19, s.1]

2.3.2.2. Küresel Terörizmi Yenmek İçin İttifakların Güçlendirilmesi

ABD, küresel erişime sahip teröristlere karşı savaşıyor ve düşman tek bir siyasi rejim ya da insan ya da din ya da ideoloji değildir. Düşman masumiyetlere karşı işlenen, kasıtlı, politik olarak motive edilmiş şiddet olan terörizmdir. ABD terörist taleplerine taviz vermeyecek ve onlarla anlaşma yapamaz. Teröristler ve bilerek, onlara yardım eden veya yardım edenler arasında hiçbir ayırım yapılmamaktadır.

Küresel terörizme karşı mücadele, ABD tarihindeki diğer savaşlardan farklıdır. Uzun bir süre boyunca özellikle zor bir düşmana karşı birçok cephede savaşılacak. Ulusal Güvenlik Stratejisi belgesine göre ABD'nin düşmanları, uygar ulusların, politik hedeflerine ulaşmak için terörizmi barındıran, destekleyen ve kullanan rejimlere karşı ne yapacaklarını ve ne yapacaklarını gördü.[19, s.5] ABD, bundan sonra terörizmin finansmanını bozmak için müttefikleri ile birlikte çalışmaya devam etmeye başladı. Teröristlerin finansman kaynaklarını belirlenmeye ve engellenmeye, teröristlerin varlıklarını ve onları destekleyenleri donatmaya, teröristlerin uluslararası mali sisteme erişimlerini reddetmeye ve korunmaya başlandı. Ulusal Güvenlik Strateji belgesine göre terörle mücadele bu şekilde yürütülecektir:

- Devletlerin kendi egemenlik sorumluluklarını kabul etmeleri konusunda ikna edici veya zorlayarak, daha fazla sponsorluk, destek ve sığınakları reddetmek. Uluslararası terörizme karşı savaşı kazanmak için bir fikir savaşı da yapılmalıdır;
- Birleşik Devletler'in tam etkisini kullanarak ve müttefiklerle ve arkadaşlarla yakın bir şekilde çalışarak, tüm terör eylemlerinin gayri meşru olduğunu açıklığa kavuşturmak, böylece terörün kölelik, korsanlık veya soykırımla aynı ışıktaki görülebilmesini sağlamak gereklidir;
- Uluslararası toplumu çabalarını ve kaynaklarını daha fazla risk alanlarına odaklamak için terörizm yaratan temel koşulların azaltılmasına yön verilmelidir;
- Bilgi ve fikirlerin serbest akışını teşvik etmek için etkili kamu diplomasisi kullanmak.[19, s.6]

ABD'nin yeni askeri stratejisinin temel unsuru "önleyici müdahale" (preventive) ve "ön vuruş" (pre-emptive) kavramları oluşturmaktaydı.[1, s.252]

2.3.3. 9/11 Komisyon Raporu

2.3.3.1. Raporun Hazırlanması

11 Eylül 2001 terör saldırılarına yol açan olayların resmi raporunu - Birleşik Devletlere Terör Saldırılarına İlişkin Ulusal Komisyonun Nihai Raporu olan 11 Eylül Komisyon Raporunu Başkan George W. Bush ve Kongresi'n talebi üzerine Birleşik

Devletlere (“11 Eylül Komisyonu” veya “Kean / Hamilton Komisyonu” olarak bilinen) Terör Saldırıları Ulusal Komisyonu tarafından hazırlanmıştır. Komisyon 27 Kasım 2002'de (saldırıdan 442 gün sonra) kuruldu ve nihai raporları 22 Temmuz 2004'te yayınlandı.[15] Komisyon 10 ülkede 1.200'den fazla insanla röportaj yaptı ve sıkı sıkıya korunan bazı ulusal güvenlik belgeleri de dahil olmak üzere iki buçuk milyondan fazla belgeyi gözden geçirdi. 11 Eylül kurbanlarının ailelerini temsil eden örgütler, 11 Eylül Komisyonunun kurulmasında etkili oldu ve ilerlemesini yakından izledi.[16] Saldırlardan önce ortaya çıkan istihbarat hatalarının belirlenmesine ek olarak, rapor aşağıdakileri kanıtlamıştır:

- Havaalanı güvenlik sisteminden geçerken hava korsanlarının havaalanı güvenlik görüntüleri;
- Kokpitteki korsanların seslerini ve yolcuların kontrolu yeniden kazanma girişimlerini kaydeden United Airlines Flight 93 kokpit ses kayıtlarından alıntılar;
- Yolcuların görgü tanıklarının ifadelerini.[14, s.239]

Komisyon, Suudi hükümetinin bir kurum veya üst düzey bir Suudi yetkililerinin bireysel olarak örgütü finanse ettiğine dair hiç bir kanıt bulamadılar. Saldırıların lideri olan Mohamed Atta, Mısırlıydı. İki korsan, Birleşik Arap Emirlikleri'ndeydi ve bir tanesi Lübnan'dı. Komisyona göre, 19 korsanının hepsi, Usame bin Ladin liderliğindeki El Kaide terör örgütünün üyeleri idi. Buna ek olarak, El Kaide temsilcileri ve Irak hükümet yetkilileri arasındaki toplantılar gerçekleşirken, panelin Saddam Hüseyin'in 11 Eylül saldırılarını hazırlarken veya yürütmesinde El Kaide'ye yardım ettiğine dair güvenilir bir kanıt bulunmuyordu.

Komisyonun nihai raporu, İran ile El Kaide arasındaki artan temasın yeni kanıtlarını da sundular. Raporda, 9 / 11'inin korsanlarının İran'dan geçtiğine dair bilgiler yer alıyor ve İran'daki yetkililerin pasaportlarına giriş damgaları koymadıkları belirtiliyor. Ancak, rapora göre, İran'ın fiili 11 Eylül olayının farkında olduğuna dair bir kanıt yoktur. İran, o zamandan beri kendi ülkesinde faaliyet gösteren El Kaide

hücrelerini kapatmak için çok sayıda yaygın şekilde yayınlanmış çabalar uygulamaya koymuştur.[14, s.240]

2.3.3.2. Kamu diplomasisi ve Terörle Savaş

9/11 Komisyon Raporu, uzun dönemli başarının, ulusal gücün tüm unsurlarının kullanılmasını talep ettiğini belirtmektedir: diplomasi, istihbarat, gizli eylem, kolluk kuvvetleri, ekonomi politikası, dış yardım, kamu diplomasisi ve anavatan savunması. Kantitatif sayılar teröristleri ve isyancıları mağlup etmeyecek. Ancak düşmanı yenme hedefleri, toplumun hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını belirleyebilmesi için yeterince spesifik olmalıdır. Bir isyanı yenmek için, muhalefetten daha güçlü bir ideoloji, değer sistemi ve güvenlik ortamı teşvik edilmelidir. 9/11 Komisyonu, kamu diplomasisinin kullanımını vurgulamaktadır. Yenilgileri ve teröristleri yenmek geleneksel savaş taktiklerini temel almıyor. Ulusal iktidarın tüm unsurlarını kullanan ulusal bir stratejik çabayı kapsar.

2003 yılında ABD hükümeti, Afganistan'daki karşı-ayaklanma çabalarına siyasi ve kültürel desteğin ne kadar önemli olduğunu fark etti. 11 Eylül Komisyonuna göre, ülkenin Afganistan yerel nüfusu ile kamu diplomasisi yapmak, ülke içinde uzun vadeli başarı için gereklidir. Afganistan'daki uzun vadeli kamu diplomasisi çabaları, yeni Afgan hükümetinin, isyan kontrolündeki bir hükümete göre hayatlarını daha iyi ve daha güvenli hale getirebileceğini göstermeye yardımcı olacak.[15]

11 Eylül Komisyonu, 2001 yılının Eylül ayındaki terör saldırılarının “Şoktu, ama sürpriz olmamalıydı” diyor.[14, s.71] El Kaide Usame Bin Ladin gibi İslami aşırılık yanlıları uzun zamandır çok sayıda Amerikalıyı öldürme niyetlerini ilan etmişti. Raporda, devleti bu tür tehditlerden korumak ve savunmak için mevcut istihbarat üzerinde hareket ederek, başta Merkez İstihbarat Teşkilatı, Federal Soruşturma Bürosu, Pentagon ve Ulusal Güvenlik Konseyi olmak üzere çok sayıda devlet kurumunun başarısızlıkla sonuçlandığı belirtildi. Gelecekteki saldırılara karşı korunmak için tasarlanan uzun bir öneriler listesinden, 11 Eylül Komisyonu ABD

istihbarat teşkilatlarının kapsamlı bir şekilde yeniden yapılandırılmasını ve ABD ile İslam dünyası arasındaki diplomasiye daha fazla vurgu yapılmasını savundu.[16]

9/11 Komisyonu, kamu diplomasisinin Arap toplumları ile diyalog olarak görülmesi gerektiğine inanmakta, kültürler ve toplumlar arasında daha iyi bir anlayışa sahip olmak ve bu uzun dönemli ilişkileri ve karşı-devrimci savaşta başarılı olmak için gereken güveni oluşturmaktır. "Müslüman nüfusla uzun süreli ilişkilerimiz olmasa, güvene sahip olamayız. Güven olmadan, kamu diplomasisi etkisizdir."

2.3.4. Afganistan ve İrak operasyonu

2.3.4.1. 11 Eylül Saldırıları sonrasında Afganistan'a karşı başlatılan Kalıcı Özgürlük Operasyonu

7 Ekim 2001'de ABD ve İngiltere tarafından Afganistan'a yönelik Kalıcı Özgürlük Operasyonu adı altında bir askeri operasyon başlatılmıştır. Birleşik Devletler, El Kaide terör örgütünü sökme ve Afganistan'ı bir üs olarak kullanmayı sona erdirmeye hedefi ile ABD, Taliban rejimini iktidardan çıkaracağını ve yaşayabileceği demokratik bir devlet yaratacağını da söyledi. Özgürlük Operasyonunun ilk aşamasında, ABD ve İngiltere Özel Kuvvetleri ve ABD'nin büyük hava desteği ile çalışan Birleşmiş Afgan Cephesi'nin kara kuvvetleri, Taliban rejimini Kabil'deki ve Afganistan'ın birçoğundan birkaç hafta sonra iktidardan devirdi. Üst düzey Taliban liderliğinin çoğu komşu Pakistan'a kaçtı.[76, s.17] Afganistan'ın demokratik İslam Cumhuriyeti kuruldu ve 2004 genel seçimlerinde Afgan halkı tarafından da demokratik olarak seçilen Hamid Karzai yönetimindeki geçici bir hükümet kuruldu. Uluslararası Güvenlik Yardım Gücü (ISAF), 2001 yılı sonunda BM Güvenlik Konseyi tarafından Kabil ve çevresini güvence altına almak için kuruldu. NATO, ISAF'ın 2003 yılında kontrolünü ele geçirdi. ISAF, 42 ülkeden askerleri içeriyor ve NATO üyeleri bu gücü merkeze alıyor.[20,s.1]

İşgalin amacı, Usame bin Ladin ve diğer yüksek dereceli El Kaide üyelerini yargılamak, El Kaide örgütünü yok etmek ve ona destek olan ve ona güvenli bir liman sağlayan Taliban rejimini kaldırmaktır. George W. Bush yönetimi, politika

olarak, terör örgütlerini ve onları barındıran ülkeleri veya hükümetleri ayırt etmeyeceğini belirtti. Taliban'a karşı olan Afgan siyasi grupları 5 Kasım 2001'de Bonn Antlaşması'nı imzalamışlar, daha sonra ilgili antlaşma Güvnelik Konseyi kararları ile onaylanmıştır. Ardından da Afganistan'da barış ile güvenliği sağlamak ve yeniden yapılandırma çalışmalarının katkıda bulunmak amacı ile 28 Mart 2002'de Afganistan'da UNAMA (Birleşmiş Milletler Afganistan Yardım Gücü) kurulmuştur.[21]

Afganistan'da halihazırda devam eden çatışmalar Atlantik İttifakı'nı önemli zorluklarla karşı karşıya bırakmaktadır. Taliban ve El Kaide'ye karşı yürütülen mücadelede NATO ve koalisyon güçlerinin başarı bilançosu cılız kalmıştır. ISAF gücünün Ocak 2006'dan bu yana Afganistan'ın güneyine ve doğusuna doğru ilerlemeye karar vermesi sonucunda İttifak daha sık çatışma operasyonları ile yüzleşmek zorunda kalmıştır.[20, s.15] Tarihinde ilk defa kara kuvvetleri ile kitlesel bir operasyon içinde olan NATO, beklediğinden daha fazla bir Taliban direnişi ile karşı karşıya kalmıştır. NATO güçleri ile Afganistan ordusu 18 Haziran 2008'de yaklaşık 10 köyü ele geçiren Taliban güçlerine karşı yeni bir operasyon başlatmıştır.[7, s.343] Afganistan'ın güneyindeki Kandahar'da yoğunlaşan Operasyon'a Afgan ve bölgede konuşlu Kanada askerleri katılmıştır.[21] Afgan Ulusal Güvenlik Güşleri'ne ISAF'ın daha fazla destek sağlaması konusunda da bir karar alınmıştır.

2.3.4.2. 11 Eylül Sonrası Amerikan Politikası: Irak'ın işgali ve sonrası

2.3.4.2.1. Operasyonun gerekçesi

29 Ocak 2002'de Kongre'de "Ülkedeki Durum Hakkında Program" programında Başkan Bush, ABD'nin terörizmle mücadele konusundaki somut hedeflerini açıkladı. Afganistan'daki Taliban rejiminin yıkılmasına rağmen, Bush, "özellikle Kuzey Kore, İran ve Irak'ta terörizmle savaşın başladığını ve bu devletlerin dünyada barış için büyük tehlikede olduklarını" söyledi. Bush, ABD'nin ABD'nin kitle imha silahları elde etmesine izin vermeyeceğini söyledi. Bu da, bu tür

girişimlere ve onları uygulayan siyasi rejimlere son verecek. Bu konuların çözümü Bush Doktrini'nde bulundu. Yeni doktrinin pratik uygulaması Irak'ta gerçekleşti. "Irak krizi" ni düzenlemeye yönelik uluslararası çabalar maalesef sona ermedi.[9, s.125] Amerikan yönetimi 11 Eylül saldırısını düzenleyenler ile Saddam yönetimi arasında birtakım bağlantılar olduğunu iddia ediyordu. Arkasından 14 Eylül'de Savunma Bakan Yardımcısı Wolfowitz tarafından yapılan açıklamada da, Irak Hükümeti ile teröristler arasındaki bağlantılardan söz edilirken, teröristlerin yanı sıra onları destekleyen devletler de hedef gösterilmekteydi.[64] Bush Doktri'nin, zaman içinde yeni ilavelerle uygulama alanının genişletildiği görülmekteydi.[1, s.497]

Bush, 7 Ekim 2002'de yaptığı açıklamada, 7 Ekim 2002'de Irak nükleer programını ele aldığını ve Saddam Hüseyin rejiminden kısa bir süre önce uygulanacak 5 görev kurduğunu belirtti:

1. Irak'ta bir terörün varlığının tanınması ve ortadan kaldırılması;
2. Uluslararası terörizmin savunma politikasını sona erdirmek;
3. Sivil toplum kovuşturmasının sona ermesi;
4. Yasadışı petrol ticareti için ilgili BM yaptırım politikasına uymayı reddetmek;
5. Basra Körfezi Savaşı sırasında ele geçirilen tüm tutsaklar hakkındaki bilgilerin açıklanması, özellikle Irak cezaevlerinde iddia edilen ABD pilotunun kaderini açıklığa kavuşturmak.[9, s.135]

2.3.4.2.2. "Irak'a Özgürlük Operasyonu"

Irak Savaşı ("Irak'a Özgürlük Operasyonu"), 2003'te Irak'ın işgali ile birlikte Saddam Hüseyin hükümetini deviren ABD liderliğindeki bir koalisyonla başlayan uzun bir silahlı çatışma oldu. Çatışma, işgalci güçlere ve işgal sonrası Irak hükümetine karşı bir ayaklanma olarak ortaya çıkan on yıl boyunca devam etti. Çatışmanın ilk 3-4 yıllarında yaklaşık 151.000 ila 600.000 ya da daha fazla Iraklı öldürüldü.[1, s.509] ABD, yeni bir koalisyonun başında 2014'te yeniden yer aldı; sivil silahlı çatışmanın isyanı ve birçok boyutu devam ediyor. İşgal, 11 Eylül terör

saldırısının ardından ABD Başkanı George W. Bush yönetiminde uluslararası terörizm ve sponsorlarına karşı ilan edilen savaşın bir parçası olarak gerçekleşti.

İstila, 20 Mart 2003'te, ABD ile birlikte, Birleşik Krallık ve birkaç koalisyon müttefikinin katıldığı, “şok ve huşu” bombalama kampanyası başlatarak başladı. [46, s.1] Irak kuvvetleri, ABD güçleri ülke çapında süpürüldüğü için hızla boğuldu. İşgal, Baasçı hükümetin çöküşüne yol açtı; Saddam, aynı yılın Aralık ayında Red Dawn Operasyonu sırasında yakalandı ve üç yıl sonra bir askeri mahkeme tarafından idam edildi. Ancak, Saddam'ın ölümünü ve işgalin yanlış yönetilmesini müteakip iktidar boşluğu, Şii ve Sünniler arasında yaygın mezhepsel şiddete ve aynı zamanda ABD ve koalisyon güçlerine karşı uzun bir isyan başlattı. Irak'ta İran ve El Kaide tarafından birçok şiddetli isyancı grup desteklendi. Amerika Birleşik Devletleri, 2007'de bir asker dalgasıyla karşılık verdi. Irak'taki ABD'nin katılımı, Başkan Barack Obama'ya göre hızlandı. ABD, Aralık 2011'e kadar Irak'tan bütün savaş birliklerini resmen çekmişti.

Bush yönetimi, savaşın mantığını esas olarak, ABD tarafından Basra Körfezi Savaşı'ndan beri haydut bir devlet olarak görülen Irak'ın kitle imha silahlarına (KİS) sahip olduğu ve Irak hükümetinin acil bir tehdit oluşturduğu iddiasına dayanıyordu. Amerika Birleşik Devletleri ve onun koalisyon müttefikleri. ABD'li yetkililer, Saddam'ı El Kaide'yi barındırma ve destekleme suçlamasıyla, diğerleri ise baskıcı bir diktatörlüğü sona erdirmeye ve Irak halkına demokrasi getirme arzusunu öne sürdüler. İşgalden sonra KİS'lerle ilgili ilk iddiaları doğrulamak için önemli bir kanıt bulunamamıştır.[68] El Kaide ile işbirliği yapan Iraklı yetkililerin iddiaları ise yanlış olarak kanıtlanmıştır. ABD'li savaş öncesi istihbaratının gerekçesi ve yanlış beyanı hem yerel hem de uluslararası ağır eleştirilere maruz kaldı.

İstiladan sonra Irak 2005'te çok partili seçimler yaptı. Nouri el-Maliki, 2006'da Başbakan oldu ve 2014'e kadar görevde kaldı. 2014 yazında, Irak Şam İslam Devleti, Kuzey Irak'ta bir askeri saldırı başlattı ve Birleşik Devletler ve müttefiklerinden başka bir askeri tepki uyandırarak, dünya çapında bir İslami halifelik ilan etti. Irak Savaşı, yüzbinlerce sivil ölümün ve onbinlerce askeri ölümün üzerinden gerçekleşti.

2.3.4.2.3. ABD Önderliğindeki İşgal Otoritesinin Meşruiyeti

ABD, işgalin üzerinden üç hafta bile geçmeden Irak'taki durumunu açıklığa kavuşturan bir kararı BM'den çıkartmayı başarmıştı. ABD ve İngiltere tarafından hazırlanan ve Güvenlik Konseyi tarafından 22 Mayıs'ta kabul edilen S/RES/1483/2003 sayılı karar ABD önderliğindeki işgal güçlerini (occupying forces) Otorite olarak nitelemekteydi.[128, s.5] Yeterince açık olmamakla beraber karar, işgal güçlerini Irak'ın siyasi ve ekonomik anlamda yeniden imarı sürecinde en yetkili otorite olarak kabul etmekteydi. Otorite'nin bu süreçte Irak Geçici Yönetimi'yle birlikte çalışacağı, hatta belli konularda BM Özel Temsilcisi'nin de bu sürece dahil edileceği söz konusu edilmekle beraber kullanılan yetkilere bakıldığında işgal güçlerinin temsilcileri en üst Otorite olarak görülmekteydi. Irak'ın siyasi yapısının yeniden oluşturulması ve doğal kaynakların tasarrufu gibi konularda işgal otoritesine yetki veren 1483 sayılı karar bir anlamda uluslararası hukukun sınırlarını zorlayan bir karar olmuştur.[1, s.520]

ABD'nin terörle mücadelede Irak'ı işgal etmesi ve aldığı kararlar Irak'taki vaziyeti sabit tutmamış ve gelecek partizan hareketlerini başlatmış, iç savaşa getirip çıkarmış ve terör dalgasının daha da artmasına sebep olmuştur. Bu da ABD'nin Ulusal Güvenlik Stratejisinin daha da değişmesine getirmiştir.

2.3.5. 2006 Ulusal Güvenlik Stratejisinin kabulü

16 Mart 2006'da ABD'deki mevcut Bush yönetimi ikinci Ulusal Güvenlik Stratejisini (NSS) yayınladı. Her ne kadar yayın 2002'deki selefinden daha az önemli bir mesele olsa da, 2006 NSS'si kayda değer bir içeriğe sahip değildir. Özellikle 2006 NSS, Amerika Birleşik Devletleri'nin (ve muhtemelen diğer devletlerin), bir noktaya gelebilecek olası bir tehdit olarak gördükleriyle mücadele etmek için önleyici gücü kullanma hakkına sahip olduğunu ileri sürmektedir. Belki de Soğuk Savaş'ın bitişinden bu yana hiçbir ulusal güvenlik belgesi Bush döneminde hazırlanan 2006 belgesi kadar güvenliği dar anlamıyla tanımlamamış ve böylesi somut bir hedefe odaklanmamıştı.[11, s.71] ABD'nin 2002 NSS'sinde bu tür bir hak iddiası benzersiz

olmamasına rağmen, 11 Eylül olaylarının ardından Bush yönetiminin dış politika yönünü kuşatan spekülasyonlar sonucunda hem siyasi hem de yasal olarak önemi ve tartışması büyüdü.[66, s.1] Ama öyle ya da böyle 2006 yılındaki bu belge - 2002 yılında buna çok benzeyen ve yine Bush yönetimi tarafından hazırlanan belgede olduğu gibi- ulusal güvenlik denildiğinde açıkça terörle mücadele meselesini anlamaktadır.

İki NSS belgesinin yayınlanması arasındaki dört yıl içinde meydana gelen olaylar göz önüne alındığında, Bush yönetiminin "Bush doktrini" nü hızla ortaya koyan tarafın savunuculuğuyla devam etmesi şaşırtıcıdır. Özellikle, 2003'te meydana gelen ama bugünkü sonuçları devam eden Irak'a karşı kuvvet kullanımı, böyle bir doktrin için test davası olarak düşünülebilecek olan devasa başarısızlıklardan kurtulmuş olamazdı. Dahası, BM, böylesine geniş bir tek taraflı hakkın kabul edilmesinden yana değildir. Yakın bir tehdide karşı tek taraflı önleyici savunma müdahalesinin yasallığını kabul etmekle birlikte, hem Yüksek Düzey Tehdit, Zorluklar ve Değişim Paneli'nden hem de Genel Sekreter'in "0" dan çıkan raporlar, tek taraflı önceliğin yasallığını reddetti.[66, s.2]

Başkan Bush'un belgeye yazdığı girişin ilk cümlesi "Amerika savaştadır" ifadesiydi. Amerika savaştadır ama aynı zamanda eşi görülmemiş bir fırsatla da karşı karşıyadır. ABD'nin temel değerleri olan özgürlük, demokrasi ve insan onuru tüm dünyada yayılma eğilimindedir. Özgür halklar daha barışçıl olduğu için özgürlüğün yayılması ABD'yi daha güvenli kılacaktır. Belgedeki başlıklara bir bütün olarak bakıldığında ABD'nin karşılaştığı en önemli tehdit olarak uluslararası terörizm görülmektedir. Bush yönetimi küresel terörizme karşı oldukça sert ve kökten çözümler bulmayı amaçlamaktadır. Terörün doğduğu tüm şartlar bütünüyle dönüştürülecekve yeryüzünde kimseyi tehdit edemeyecek hale getirecektir. Bu nedenle ABD kapalı toplumları açmak, ekonomik büyümeyi sağlamak, otoriter rejimleri demokratikleştirmek, uluslararası işbirliğini artırmak ve serbest ticareti yaygınlaştırmak istemektedir. Bu nedenle belge teröristlerin doğmasına neden olan ve

barınak bulmasına imkan sağlayan otoriter rejimlerin dnstrlmesi gerektiği sonucuna varmaktadır.[11, s.73]

2.3.5.1. Önleyici Savaş Doktrinin nemi

2006 NSS, 11 Eylül 2001'deki terörist saldırılardan yaklaşık dört buçuk yıl sonra serbest bırakıldı, ancak o gün yaşanan trajik olayların etkisi, dokümanın özü ile dokunaklı bir Şekilde yankı uyandırmaya devam ediyor. Bu saldırılardan bir yıldan az bir süre sonra yayınlanan 2002 NSS'si bile bu iddiada daha az çarpıcıydı. Bununla birlikte, 2006 NSS'si, ABD'nin, bu savaşla mücadelede tek taraflı önleyici güç kullanma hakkını geri aldığını savunması için yalnızca bir araç değildir. Ayrıca, demokrasinin teşviki, belge boyunca temel bir temadır. Gerçekten de, 2006 NSS, stratejilerin biraz ılımlı bir versiyonudur ve askeri önlemlere alternatiflere daha fazla güvenmektedir.[66, s.4] Bununla birlikte, terörizm ve kitle imha silahlarına (KİS) karşı tek taraflı önleyici güç kullanma hakkı, son stratejide tekrarlanmaktadır.

2.3.5.2. Küresel Terörizmi Yenmek

Birleşik Devletler'in ulusal güvenliğini belirleyen ilk büyük tehdit, küresel terörizmden kaynaklanıyor. 2006 NSS, selevi gibi, iki taraflı bir stratejiyi benimser ve ilk olarak "zgrlğ ve insan onurunu demokrasi yoluyla ilerletmenin günümüz ulusötesi terörizminin uzun vadeli çözümü olduğunu" belirtti. Ancak, teröre karşı savaş, hem "bir savaş savaşı" hem de "bir silah savaşı" olarak tanımlanmaktadır, böylece kısa vadede güç kullanımı da gereklidir. En bilinen haliyle Bush dönemi ulusal güvenlik stratejisi nasıl bir dil kullanırsa kullansın güvenliği sağlamak için terörle mücadele etmeli olduğunu vurgulamıştır. Terörle en iyi mücadele yönteminin ise saldırgan bir tavırla ve önleyici davranışlarla mümkün olacağını düşünmüştür. Yani Bush doktrini güvenlik adına ofansif davranışlar öngörmektedir.[11, s.74] NSS'de küresel terörizmle mücadelenin 2002 yılından başarıyla sürdürüldüğü ve geleceğe bakış olarak stratejinin devam etdirilesini göstermektedir:

- El-Kaide Afganistan'daki güvenli limanını kaybetti;

- Iraklıların katıldığı çok uluslu bir koalisyon, Irak'taki teröristlere karşı savaşı agresif bir şekilde kovuşturuyor;
- El-Kaide ağı önemli ölçüde bozulmuş, 11 Eylül saldırılarının sorumlusu olan El Kaide ağındakilerin çoğu, olay örgüsünün beyni Halid Muhammed'in de dahil olduğu esir alındı ya da öldürüldü;
- Masumların kasıtlı olarak öldürülmesinin hiçbir çağrı veya sebeple hiçbir zaman haklı gösterilmediği konusunda geniş ve büyüyen küresel bir fikir birliği vardır.
- Birçok ülke, yasa uygulayıcıları, istihbarat, askeri ve diplomatik faaliyetler konusunda eşi görülmemiş bir işbirliği ile terörle mücadeleye katıldı.
- 11 Eylül'den önce sorunun bir parçası olan birçok ülke artık çözümün bir parçası haline geliyor - ve bu dönüşüm, kilit bölgelerdeki dostane rejimlerin istikrarsızlaştırılmasıyla gerçekleşti.
- İdare, güvenliğimizi destekleyen ve aynı zamanda temel özgürlüklerimizi koruyan Vatanseverlik Yasası gibi kilit reformları benimsemek ve uygulamak için Kongre ile birlikte çalışmıştır.[116, s.9]

"Terörist gruplara haydut devletlerin desteğini kesmek önemlidir. Teröre Karşı Savaşta Birleşik Devletler ve müttefikleri, terör eylemi yapanlarla, onları destekleyen ve barındıranlar arasında hiçbir ayırım yapmaz; çünkü onlar, aynı şekilde, cinayetten suçludur. Suriye veya İran gibi bir terör müttefiki olmayı seçen herhangi bir hükümet, özgürlük, adalet ve barış düşmanı olmayı seçti. Dünya bu rejimleri hesaba katmalıdır." [116, s.12] 2006 NSS'nin de tekrarladığı gibi, "kısa vadede, mücadele, askeri gücü ve diğer ulusal güç araçlarını kullanmaktan ibarettir.

Teröre kaynaklık eden istikrarsızlığın birincil kaynağı tiranlıktır. Belgeye göre diktatörlerin içerideki kötü yönetimi dışarıya "istikrarsızlık" olarak yansıtmaktadır. Bu nedenle ABD'nin nihai hedefi dünyadaki tiranlığı sonlandırmak olmalıdır. Tiranlıkla savaşmak tek başına bir hedef değildir. Tiranlar teröre, terör de istikrarsızlığa neden olduğu için hedeftedir. [11, s.128]

Teröre kaynaklık eden bir başka durum ise insan onurunun ayaklar altında olmasıdır. Belge çok sayıda antidemokratik rejimin hala ayakta olduğunu vurgular. ABD tüm dünyada demokratikleşmeyi destekleyecektir: "Demokrasi uluslararası istikrarı artırmanın uzun vadede en etkin yoludur."

Küresel bir olgu olan terörizmle mücadele de küresel düzeyde olacaktır. Belgeye göre teröristleri yaşatan üç kaynak vardır: Güvenli bölge, finansal destek ve bazı devletlerin sağladığı devlet desteği. Bütün çabalara rağmen elverişli bölgeler teröre kaynaklık etmeye devam etmektedir. Afganistan, Mısır, Endonezya, Irak, İsrail, Ürdün, Fas, Pakistan, Rusya, Suudi Arabistan, İspanya ve İngiltere'de terör saldırıları gerçekleşti. Suriye ve İran gibi bazı ülkeler teröre destek olmaya devam etmektedir.[11, s.129]

Bölgesel çatışmalar terörün başka bir kaynağıdır. Bölgesel çatışmalar birçok nedenden doğabilir. Hangi nedenden doğarsa doğsun sonuç olarak başarısız devletler insani felaketler ve teröristler için güvenli bölgeler üretmektedir.

2.3.5.3. Kitle İmha Silahlarının Terör aracı olmasına karşı mücadele

Demokrasi ve özgürlüğün tanıtılmasının uzun vadeli stratejisine vurgu yapmak yerine, KİS'le ilgili NSS bölümü, devletlerin nükleer silah yapımında anahtar bir bileşen olan ilk olarak bölünebilir malzeme üretmelerini önleme yönündeki uzun süreli diplomatik stratejisine odaklanmaktadır. Bu silahlar hem ABD'yi hem de müttefiklerini tehdit etmektedir. Hem bazı devletler hem de terör örgütlerinin bu tür silahlara sahip olması gündemdedir. Özellikle Bush yönetimi tarafından haydut devlet olarak adlandırılan İran ve Kuzey Kore'den burada isim verilerek bahsedilmektedir.[116, s.20-21] Nitekim NSS, "eylemin askeri gücü içermesi gerekmediğini" açıkça ortaya koymaktadır. KİS'leri haydut devletlere ve tereddüt etmeden kullanacak olan terörist müttefiklerin eline geçmesine izin verilmemelidir. Teröristler, kasıtlı olarak sivilleri hedef alan şeyleri yücelten sapkın bir ahlak kuralına sahipler. Teröristler mümkün olduğu kadar çok zayıf vermeye ve bu amaçla KİS'i elde etmeğe çalışırlar. Dünya çapındaki hassas nükleer tesislerde güvenliği arttırmak

için ortak ülkelerle birlikte çalışmalıdır ve devletlerin KİS'le ilgili terörist faaliyetleri tespit etme, bunlara müdahale etme ve bunlara yanıt verme yeteneklerini desteklenmelidir.[116, s.12] Stratejinin bu kısmı, 2002 NSS'den önemli ölçüde artmıştır.[66, s.5]

Teröristlerin kitle imha silahlarına ulaşma ihtimali ortadan kaldırılmalıdır.Böylelikle liberal teorik çerçeve ABD için bir uluslararası ilişkiler okuması yapar ve bu okumanın içinde kendi görevini belirler. O ise terörle savaş ve özgürlükleri artırarak güvenliği sağlamaktır.[11, s.73]

Toparlayacak olursak Bush döneminde ABD yönetimi çok açık bir şekilde terör ve kaynaklarına savaş açtığındile getirmektedir. Antidemokratik ve dolayısıyla kötü yönetimler radikal hareketleri ve başarısız devletleri yani terör için uygun zeminleri doğurmaktadır. ABD özellikle de terörizmin uluslararası düzene meydan okuyuşu ile yüzleşmekte ve kendi liderliğinde devam eden küresel düzeni hem siyasi hem de ekonomik özellikleriyle korumak istemektedir. Buna yönelik gayrinizami tehditler uluslararası istikrara yöneltmiştir ve ABD bu 2006 yılı ulusal güvenlik belgesinde aslında uluslararası istikrarı savunmak istemektedir.[11, s.132] Terör bu istikrarı tehdit eden en önemli olgu olduğu için ABD'nin hedefindedir.

III BÖLÜM

Küresel TERÖRİZMLE MÜCADELEDE YENİ STRATEJİLER:

B. OBAMA VE D. TRUMP BAŞKANLIĞI

3.1. Barack H. Obama Dönemi

Başkan Barack Obama, 4 Kasım 2008 seçimlerini kazanarak 2009 yılı başlarında göreve gelmiştir. 6 Kasım 2012 tarihinde yapılan başkanlık seçimlerini de kazanarak ikinci defa Başkan seçilmiştir.

3.1.1. Dış Politika Uygulamaları

3.1.1.1. Genel

Küresel ekonomik krizin hüküm sürdüğü bir dönemde, 2008 Kasım seçimlerini kazanarak Başkan olan Obama, önceki dönemden bitmemiş Afganistan ve Irak savaşları ile kötü bir ekonomik durum devralmıştır. Obama yönetimi, küresel krizle mücadelede G-8 (Group 8) ülkelerinin önemini kabul etmekle birlikte çoğu zaman G-20 ülkelerini dikkate almaya özen göstermiştir.[117, s.4] Bu anlamda, bir yanda XXI. yüzyılda ülkesinin en önemli rakibi olarak beliren, iki ülke ticaretinde karşısında büyük açık verdiği ve de mali dengesi o ülkenin kendi mali piyasasına yaptığı yatırıma bağlı gibi gözükken Çin Halk Cumhuriyeti ile yakın temas kurmaya yönelmiş, diğer yandan ise bu yükselen gücü dengelemekte de yaralanabileceği Japonya, Güney Kore, Avustralya gibi klasik müttefikler ile yakın durmaya çalışmıştır.[6, s.204]

George W.Bush döneminde Amerika Birleşik Devletleri ile çeşitli açılardan sıkıntı yaşayan birçok Avrupa Birliği ülkesi Barack H.Obama'nın Başkan seçilmesini heyecanla karşılamıştır. Seçim kampanyası sırasında ülkesinin müttefikleriyle uyum içerisinde ve her konuda anlaşma zorunluluğu içerisinde olmadan, uluslararası örgütler ve uluslararası hukuk zeminlerine duyarlı, zorunlu haller dışında kaba güçten uzak bir dış politika ve diplomasi anlayışı ile hareket etmesi gerektiğine işaret etmesi, bu türden bir beklenti yaratmıştır. Doğal olarak Barack Obama yönetimi, kendisinden

beklentilerin tümünü karşılayan bir politika izlemiş olmamakla beraber, 2009 sonrasında iki taraf arasındali ilişkiler dingin bir görünümde gelişmeye devam etmiştir.

Obama başkanlığındaki ABD, İran ve Kuzey Kore'nin nükleer güce sahip olmalarını bir tehdit olarak algılamasına rağmen, bu ülkelerin esas olarak “yumuşak güç” öğelerine dayalı diplomatik ve siyasi nitelikli etki araçları ile sağlanması gerektiği düşüncesini taşımaktadır.[6, s.205]

3.1.1.2. Orta Doğu

Orta Doğu'da işlerin iyi gitmediği bir barış süreci, devralınan sıkıntılı konuların başında geliyordu. Orta Doğu barış sürecinde bir önceki döneme göre bir başka dil ve uygulamalar kullanılırken, “yumuşak güç” öğelerine öncelik verilecekti. Barack Obama, Başkan olmasından kısa bir süre sonra çıktığı Orta Doğu turunda, 2009 yılı Nisan ayında Türkiye'ye uğradıktan sonra. 9 Haziran 2009 tarihinde Kahire Üniversitesi'nde yaptığı konuşmada, ülkesi ile Müslüman dünyası arasındaki ilişkilere yeni bir başlangıç yapılacağı sözünü vermiş, Arap-İsrail anlaşmazlığını bölgeeki sorunların en belirgin nedeni olarak ifade etmiştir. Bunun için hem İsraililerin hem de Filistinlilerin kendi devletlerine sahip olma haklarının tanınması gerektiğini söylemiştir. Ayrıca İsrail'i işgal bölgelerinde yeni yerleşim alanları konusunda uyarmıştır.

Başkan Obama, Afganistan'da terörist odaklarına karşı başarılı olunması amacına ulaşmak için bu ülkedeki yerel güçleri artırma yoluna girmiştir. Afganistan'da temel stratejisi Taliban'ın geri dönüşünün NATO misyonu aracılığıyla engellenmesi ve bu amaca uygun olarak yerel güçlerin eğitimine öncelik vermesi olmuştur.[6, s.206]

Irak'taki ABD operasyonları 2010 yılı Ağustos ayında Başkan tarafından yayınlanan bir açıklama ile formel anlamda sona ermiş ve operasyonel kuvvetler geri çekilerek bölgede esas olarak Irak kuvvetlerine eğitim hizmeti vereceği söylenen askerler kalmıştır.

2010 yılı Aralık ayında Tunus'ta yönetime karşı başkaldırıyla başlayan "Arap Baharı" konusunda Amerikan yönetimi bir süre sessiz kalmış ya da konuya çok genel ilkeler düzeyinde değinmeler ile yetinmiştir. Ardından benzer gelişmeler 2011 yılı Ocak ayında Mısır'da Hüsnü Mübarek yönetimini hedef aldığında ABD ilk başta durumu görmezlikten gelmiş, fakat Mübarek yönetiminin protestoculara karşı sert önlemler almaya yönelmesi üzerine Başkan Obama konuya ilişkin bir açıklama yaparak Hüsnü Mübarek'in görevi bırakması çağrısında bulunmuştur.

Mısır'da bunlar olurken Obama yönetimi, kendi içerisinde konuya ilişkin farklı tutumların yoğun biçimde tartışıldığı bir süreç yaşadıktan sonra, 2011 yılı Mart ayında Libya'da Muammer Kaddafi karşıtı hareketlere belirgin bir destek vermeye yönelmiştir. Öte yandan, insani yönü öne çıkan bu politikanın (1992 Somali örneğinde olduğu gibi) ülke çıkarları açısından olumsuz sonuç vermeme için, konuya ilişkin olarak BM, NATO ve Arap Ligi ile de işbirliği içerisinde bulunmaya özen gösteren Obama yönetimi Avrupalı müttefikleri Fransa ve İngiltere'yi NATO çerçevesi içerisinde konuya ilişkin olarak daha aktif olmaları konusunda cesaretlendirerek ülkesi adına bir "akıllı güç" kullanım örneği sergilemiştir.[6, s.206]

Bu sıralarda, 1 Mayıs 2011 tarihinde El-Kaide örgütü lideri Usame Bin Ladin, Amerikalı özel bir askeri tim tarafından Pakistan toprakları içerisindeki bir eve gerçekleştirilen baskınla öldürülmüştür. Böylece, ABD açısından 11 Eylül 2001 saldırısının birinci sorumlusu cezalandırılmış oluyordu.

3.1.2. 2010 Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi

3.1.2.1. Ulusal Güvenlik Stratejisine Genel Bakış

Obama döneminde aslında Bush döneminin tam tersi olarak planlanan 2010 ulusal güvenlik belgesi Bush döneminden farklı olarak geniş bir güvenlik kavramsallaştırmasına ve 2006 belgesi gibi oldukça somut bir anlayışa sahiptir. Belgede söylendiği gibi, ABD ulusal güvenliği için geniş ve karmaşık zorluklarla karşı karşıyadır. Amerika'nın 20. yüzyılın seyrini belirlemeye yardımcı olduğu gibi, şimdi de Amerikan gücü ve nüfuzunun kaynaklarını inşa etmeli ve 21. yüzyılın

zorluklarını aşabilecek uluslararası bir düzeni şekillendirmelidir. Bu küreselleşmiş dünyanın karanlık yüzü, 11 Eylül 2001'de Amerikan halkı için ön plana çıktı. Amerikan topraklarına şimdiye dek başlatılan en ölümcül saldırıların gösterdiği acil tehdit, ülkeni savunmak için güçlü ve dayanıklı yaklaşımlar gerektirdi. O zamandan beri El-Kaide ve bağlı kuruluşlarına karşı bir savaş başlatıldı, Irak'ta bir savaşa karar verildi.[117, s.1]

Belge, güvenliği sadece terör gibi bir alana indirgemek yerine tüm boyutlarıyla ele almak istemektedir. Buna ekonomi, değerler ve uluslararası düzen boyutu da dahildir. Fakat asıl itibarıyla ABD'nin güvenli olması için önceliğin ekonomik rehabilitasyona ihtiyaç duyduğu fikri diğer boyutlarla oranla daha fazla ön plana çıkmaktadır. Böylesi bir kavramsallaştırmayı ortaya çıkaran zihin ise yeni liberal kurumsalcılık ile izolyasculuğun bir birleşmesinden doğmaktadır.[117,s.2] Fakat Bush döneminden farklı olarak liberalizm hedef değil araçtır ve ABD'nin uluslararası müdahalelerden uzak durarak ekonomik büyümesine odaklandığında daha fazla güvende olacağı zihniyetine sahiptir. Bu açıdan da oldukça reepolitik bir okumaya sahip olduğu düşünülebilir. Çünkü bölge kendisini en başta ABD'nin arzuladığı dünya ile gerçek arasındaki farkı görebilen bir çizgiye “stratejik yaklaşım” adını vermektedir.[11, s.76]

İlk olarak Obama döneminin güvenlik kavramsallaştırması geniştir, çünkü güvenliği sadece terörle mücadele ya da konvansiyonel savaş gibi bir güvenlik tehdidine indirgemez. Bunun yerine belge hem güvenlik ve ekonomi meselelerini hem de liberal değerleri ve uluslararası düzeni güvenliğin bir parçası olarak gördüğü iddiasındadır. Bu nedenle belge, güvenliği tüm bu boyutlarıyla elde edilmesi gereken bir değer olarak tanımlıyor denilebilir. Fakat biraz daha yakın bir okumaya tabi tutulacak olursa belgenin, güvenliğin asıl kaynağı olarak ekonomik güvenliği gördüğü de ortaya çıkacaktır. Fakat bu hala geniş bir güvenlik kavramsallaştırmasıdır. Çünkü Amerikan güvenliğini ekonomik kapasiteden itibaren kurmaktadır. Buna göre ABD güvende olmak için dünyadaki liderlik eden tek süper güç pozisyonunu sürdürmelidir fakat bu pozisyonu sürdürmek için ekonomik kapasite inşası şarttır.[11,

s.77] Ekonomik kapasite inşası demek ise eğitim ve insan sermayesinde yatırım yapmak, bilim ve teknolojiyi geliştirmek, sürdürülebilir büyümeyi sağlamak ve vatandaşının parasını akıllıca kullanmak gibi ekonomik tedbirleri gerekli kılmaktadır. Yani güvenlik elde edilmek isteniyorsa bu natığa göre klasik güvenlik dışındaki alanlara da geniş anlamda odaklanmak gerekmektedir. Bu ve benzeri ibareler aslında bu belgenin, güvenliği geniş haliyle tanımlandığını göstermektedir.

İkinci olarak bu belge güvenlik konusunu Bush yönetiminde olduğu kadar olmasa da somut bir yaklaşım sergilemektedir. Sadece uluslararası terör, yakın ve uzak tehditler, küreselleşmenin yeni belirsizlikleri gibi muğlak ve soyut ifadeler yerine güvenliğin her alanına dair somut isimlendirmelere yürümeyi tercih etmektedir. Afganistan ve Pakistan'daki terör örgütleri, Kore ve İran'ın kitle imha silahları prejeleri gibi durumları isim isim ele alarak ilerlemektedir.[11, s.77]

Üçüncü olarak Obama döneminin güvenlik kavramı izolyasyoncu bir hedefin liberal değerleri araçsallaştırarak elde edilmesine yönelik bir anlayışın ürünüdür. Bu anlayışı belgenin her yerinde bulmak mümkün olduğu gibi belgenin aslında kurgulanış biçiminde dahi kolayca görülebilir. Ekonomik katguların ön plana çıkartılmış olması bunun en güzel göstergesidir. Belge klasik güvenlik konularına odaklanmak yerine ABD'nin güvenliğini ekonomik güvenlik zeminine oturtmaktadır. ABD'nin dünyadaki sorumluluklarını mümkün olduğunca azaltarak bölgesel aktörlerin üzerine yüklemeyi hedeflemektedir.

Dördüncü olarak Obama döneminin güvenlik kavramsallaştırmasının liberal tonuna rağmen teorik düzlemde reepolitik zihniyete dayandığı söylenebilir. Belge reepolitik mantığa çok uygun bir ayrımla başlar. Bu ayrıma göre dünya önce olduğu gibi resmedilmektedir sonra da ABD'nin istekleri dile getirilmektedir. Belgeye göre başarılı olmak isteniyorsa dünyanın dünyanın gerçekliği göz ardı edilmemelidir. Dünya son yirmi yılda çok değişti. Barışçıl demokrasilerin sayısı arttı. Nükleer savaş tehdidi ortadan kalktı. Büyük güçler barış içindedir. Küresel ekonomi büyüdü. Ticaret ülkelerin kaderini birbirine bağladı. Bugün daha çok insan kendi kaderine hükmeder hale geldi. Fakat yeni sorunlar da vardır. İdeolojik savaşların yerini dini, etnik ve

aşiret savaşları aldı. Nükleer silahlar yayıldı. Eşitsizlik ve ekonomik istikrarsızlık arttı. Küreselleşmenin bu karanlık yüzü ABD'nin karşısına 11 Eylül'den sonra çıktı.[11, s.79] ABD hala dünyanın en güçlü ülkesidir. Sağlam ittifaklar, dünyanın en büyük ekonomisi, eşsiz bir ordu, güçlü demokrasi ve dinamik vatandaşlara sahiptir. Fakat hiçbir devlet küresel sorunlarla tek başına baş edemez. Dolayısıyla bu strateji Amerikan liderliğini yenilmeye odaklanmalıdır.

Böylesi bir analize dayanan belgenin reepolitik okumaya uygun bir teorik görüşün ürünü olduğu söylenebilir. Buna ilaveten belgenin stratejik düzlemde uluslararası düzeni sağlama maliyetini bölgesel aktörlerin sırtına yüklenmesi gerektiğine dair iddiayı dile getirmesi de yine reepolitik düşüncenin başka bir yansıması olarak düşünülebilir.

3.1.2.2. Üst Ulusal Güvenlik Önceliklerinin Geliştirilmesi

“Ortak güvenliğimizi artırmak için istikrarsızlığı besleyen siyasi ve ekonomik sorunlara işaret etmeliyiz”

Ulusal güvenlik stratejisi, uzun vadede ABD liderliğini yenilemeye odaklanmış olduğu gibi, aynı zamanda en öncelikli konularla ilgili acil eylemleri de kolaylaştırmaktadır. Amerikan halkına kitle imha silahlarından, özellikle de şiddet yanlısı aşırılık yanlıları tarafından nükleer silahların peşinde koşma tehlikesi ve ek devletlere yayılma tehlikesinden daha büyük bir tehdit yoktur.

Bu nedenle, ABD, ulusların hak ve sorumluluklarına dayanan kapsamlı bir nükleer silahsızlanma ve nükleer güvenlik gündemi peşinde olmalıdır. Nükleer silahları ve nükleer silahlara bağımlılığı azaltırken, caydırıcılığın güvenilirliğini ve etkinliğini sağlamağa devam etmektedir. Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması'nı (NPT) nükleer silahların yayılmasının temeli olarak güçlendirirken, NPT aracılığıyla İran ve Kuzey Kore gibi devletleri uluslararası yükümlülükleri yerine getirememelerinden sorumlu tutmaya çalışılmaktadır. Dünyanın en tehlikeli silahlarını güvence altına alırken, geniş kapsamlı bir nefret ve şiddet ağına karşı savaşılmaktadır. Bu kavganın ön cephesi, El-Kaide'ye acımasız baskı uygulayan,

Taliban'ın momentumunu kırarak ve ortaklarımızın güvenlik ve kapasitesini güçlendiren Afganistan ve Pakistan'dır.[117, s.4]

Güvenliği ve refahı ilerletme çabaları, evrensel olan belirli değerler için ABD desteğiyle artırılmıştır. İnsan haklarına ve demokratik değerlere saygılı uluslar, daha başarılı ve daha güçlü ortaklardır ve bu saygının tadını çıkaran kişiler, tam potansiyellerini elde etmeyi başarırlar. ABD, menfaatlerinin dar bir şekilde takip edilmesi ve değerlerini empoze etmek için bitmeyen bir kampanya arasındaki yanlış seçimi reddediyor. Bunun yerine, dünyadaki adil bir barışı desteklemek için kendi çıkarları için bir temel olarak görmektedir.[117, s.5] ABD, gücünü ve etkisini kaynaklarını inşa ederek ve geliştirerek dünyadaki liderliğini yenilemelidir. Dünya olağanüstü bir hızla değişti ve ABD, çıkarlarını geliştirmek ve liderliğimizi sürdürmek için uyarlamalıdır. Amerikan çıkarları kalıcıdır. Onlar:

- ABD'nin, vatandaşlarının ve ABD müttefiklerinin ve ortaklarının güvenliği;
- Fırsatı ve refahı destekleyen açık uluslararası bir ekonomik sistemde güçlü, yenilikçi ve büyüyen ABD ekonomisi;
- Evde ve dünyada evrensel değerlere saygı; ve
- ABD liderliği tarafından, küresel zorlukları karşılamak için daha güçlü işbirliği ile barışı, güvenliği ve fırsatı teşvik eden uluslararası bir düzen.[117, s.7]

Obama yönetiminin 2010 ulusal güvenlik belgesi hiç şübhesiz Bush belgesinde oranla farklılıklar barındırmaktadır. Uluslararası terör tabii ki bir tehdit türü olarak görülmekte fakat Bush döneminde olduğu kadar merkezi bir rol oynamamaktadır. Veya tehditlerin tespitinde terörün kökenlerinden hareket edilmemektedir. Bunun yerine daha konvansiyonel bir bakış açısıyla ulusal güvenliğe yönelik tehditler uluslararası düzendeki güç dönüşümü üzerinden değerlendirilmektedir.

Obama yönetiminin en birincil kaygısı uluslararası sistemde ABD aleyhine gelebilecek ve belki de gelmeye başlayan bir güç değişimidir. Bu mantığa göre ABD için eski güzel günler geride kalmıştır. ABD uluslararası düzeni sağlamak ve istikrarı sürdürmek adına birçok askeri ve siyasi maliyet yüklenmiştir.[11, s.133] Bu maliyetler öylesine bir boyut almıştır ki Amerikan ekonomisine ciddi zararlar vermiş

ve ülkenin sahip olduğu uluslararası konumu tehdit eder hale gelmiştir. Obama yönetiminin bunu ABD'nin ulusal güvenliğine yönelik en temel tehdit olarak gördüğü açık bir gerçektir.

Bu nedenle Obama yönetimi öncelikle ani bir çöküş ve istikrarsızlıktan tedirgin olmaktadır. Bunun yerine ağırbaşlı bir düşüş (greceful decline) tercih etmektedir. Çin ve Hindistan gibi yeni güç merkezlerinin ortaya çıktığı küresel düzende artık ABD tek başına hegmonik bir pozisyonu sürdüremez. Eğer ABD maliyetli maceralara devam ederse düşüş kaçınılmazdır fakat Washington için hala geçiş dönemini istikrarlı bir biçimde gerçekleştirmek mümkündür. ABD'nin ikincil bir konuma düşmediği güç merkezlerinden biri ve ne önemlisi olarak çok kutuplu bir uluslararası sisteme dönüşümü başarılı bir biçimde sağlamak mümkündür. Bu nedenle Obama yönetimindeki ABD uluslararası angajmanlarını ve maliyetlerini düşürecek, kendi ekonomisini güçlendirme ve büyümesini gerçekleştirmenin yollarını arayacaktır.

Bu uluslararası sistemin dönüşümü ve değişimle ilgili temel tehdidin dışında belge dört ayrı somut tehdide daha odaklanmaktadır. Bunlar Amerikan ana karasına yapılabilecek bir saldırı, Afganistan ve Pakistan gibi bölgelerdeki terör, kitle imha silahları ve siber alandır.

Bunlardan ilki olan Amerikan ana karasına yapılabilecek saldırı tabii ki öncelikli tehdittir. Bu nedenle dünyanın herhangi bir bölgesinden Amerikan topraklarına yönelecek tehditlerin onlenmesi gerekmektedir. Fakat burada bahsi geçen tehdidin konvansiyonel bir tehdit olmadığını da dile getirmek gerekir. Zira burada bahsi geçen tehdit terörist saldırılar gibi daha yeni tür tehditlerdir. Bir şekilde ulaştırma ve haberleşme imkanlarıyla ABD sınırlarından girebilecek tehditler Amerikan topraklarına hedef alabilir.[11, s.134]

Belgeye göre 11 Eylül tarzı Amerikan ana karasını hedef alacak terör çok acil olmasa da hala gündemdedir. ABD'nin Bush döneminde başlattığı terörle savaş bu dönemde hala devam etmektedir. ABD, El Kaide'ye karşı küresel bir mücadele içindedir. Terör tehdidi ABD'nin karşısına farklı formlarda çıkabilir. Bunlardan biri teröristlerin ABD'yi doğrudan hedef alması ve Amerikan topraklarında eylem

gerçekleştirmesidir. Bir diğeri havayollarında 11 Eylül benzeri uçak kaçırma eylemine dayanan türde saldırıdır. Bir diğeri tehdit de terör örgütlerinin kitle imha silahları yoluyla saldırmasıdır. ABD'nin ortakları veya yurt dışındaki vatandaşlarına yönelik eylemler başka bir tehdit türüdür. Özellikle Afganistan ve Pakistan'da sonar da tüm kırılabilir rejimlerde terör örgütlerinin kendilerine edinebilecekleri güvenli bölgeler bir başka terör tehdididir.

Amerikan halkı için imha silahlarından daha büyük bir tehdit olmadığı da dile getirilmektedir. ABD'nin iki okyanus arasında güvenli bir coğrafyada yer alması Amerikan ana karasını doğrudan bir konvansiyonel işgale karşı korunaklı hale getirmektedir. Fakat kitle imha silahlarının bu sınırları aşıcı bir etkisi olması nedeniyle düşmanları ABD'ye yönelik bu tür saldırı arayışında olacaktır. Bu nedenle kitle imha silahları en öncelikli güvenlik tehditlerinden olarak görülmektedir. Bu tür tehditlerin başında pek tabii ki İran ve Kuzey Kore gibi ülkeler gelmektedir. Bu ülkelerin geliştirmekte oldukları nükleer enerji bir tehdittir ve önlenmesi gerekmektedir. Bu türden son tehdit tipi ise biyolojik silahlardır. Terör örgütlerinin dahi eline geçme ihtimali olan bu silahların da korkunç sonuçları olabilir.[11,s.135]

Son olarak yeni bir güvenlik alanı olan siber alanda gerçekleştirilecek saldırılar da güvenlik tehdidi olarak görülmektedir. Bu tür tehditler hem bireysel suçlular hem de örgütlü teröristler ve suç örgütlerinden gelebilir. Fakat aynı zamanda gelişmiş devletlerden de bu tür tehditler gelmektedir ve Amerikan güvenliğine zarar vermektedir.

3.1.3. IŞİD'le mücadelenin yürütülmesindeki stratejiler

11 Eylül'den on altı yıl sonra, Birleşik Devletler terörle mücadelede acımasız bir çelişki ile karşı karşıyadır. ABD ulusal güvenlik mekanizması teröristleri ortadan kaldırmak, terör örgütlerinin operasyonlarının onurgasını bozmak ve örgütlerin yaşamını aksatmak konusunda oldukça ustalık kazanmıştır. Washington, mali yaptırımlar ve terörist finansmanları kısıtlamak için kullanılan araçları geliştirmiş, terörle mücadele istihbarat yeteneklerini daha çok inşa etmiş veya genişlettirmiştir.

ABD son yıllarda bu nedenle, terör saldırılarını engellemek ve aşırılık yanlısı örgütlere büyük zararlar vermek için eksiksiz bir araç paketi geliştirmiş ve bu araçları AQ'tan (El Kaide) ve diğer bu yönlü terör gruplarından gelen düşmanlarla mücadelede iyi bir sonuç elde etmek için kullanmaktadır.[102, s.6-9]

ABD, yıllar boyu sürdürdüğü terör gruplarına karşı mücadelesinde stratejik bir noktaya gelmiştir. Kesin zamanlama belirsiz kalsa bile, IŞİD'in askeri olarak yenilgiye uğraması olasılığı giderek artmaktadır. IŞİD'e karşı savaş, ABD'nin önemli bir ulusal güvenlik menfaattir. Sadece Orta Doğu'nun önemli bir bölümünde büyük bir terörizm ve aşırılık yanlısı bir merkez yaratmakla tehdit etmekle kalmaz, aynı zamanda enerji ihracatı ve küresel ekonominin akışını tehdit edebilecek, ancak uluslararası terörizmin önemli bir merkezi haline gelebilir. IŞİD'in yenilgiye uğraması, Irak'taki güvenliği veya istikrarı getirebilir veya İran'ın baskısına ve Suriye'de ve Türkiye'de yaşanan tehditlere direnecek birlik ve bağımsız güç sağlayabilir.[41]

3.1.3.1. Teröre Dayanan Küresel Savaş

"Yine de bir terörist tehditle karşı karşıyayız. Kötülüğün her izini dünyadan silemeyiz ve küçük katil grupları büyük zarar verecek kapasiteye sahiptir. 11 Eylül'den önce durum buydu ve bu bugün de geçerli olmaya devam ediyor. Bu yüzden tehditler ortaya çıktıkça dikkatli olmalıyız. Şu anda en büyük tehditler radikal grupların kendi kazanımları için şikâyetleri kullandığı Orta Doğu ve Kuzey Afrika'dan geliyor. Ve bu gruplardan biri kendisini "İslam Devleti" olarak adlandıran IŞİD'dir." [29] Başkan Obamanın 11 Eylül 2014 tarihli bu konuşması IŞİD'in ABD'nin yürüdüğü küresel terörizmle savaşta esas yerini vurgulamıştır.

ABD ordusunun başında olduğu uluslararası kuvvetlerin giderek artmakta olan başarısı ve örgütün giderek umutsuz askeri durumu göz önüne alındığında, IŞİD'in son günlerinin sayılı olması muhtemel görünüyor. Ancak IŞİD'i askeri olarak yenmek, Amerika'nın cihad terörizmiyle daha geniş çaplı çatışmasında kararlı bir zafer kazanmasına getirmeyecektir.[42, s.1] Birleşik Devletler bu mücadeleyi 16

yıldan fazla bir süredir 11 Eylül sonrası Küresel Terörle Mücadele Savaşı (GWOT) adı altında sürdürüyor.[106] Bu çatışma, IŞİD olay yerinden geçtikten sonra bile devam edecektir. Libya ya da Mısır gibi ülkelerde IŞİD'in alt grupları tehlikesi olası durumda kalmaktadır veya El Kaide ve çeşitli kuruluş örgütlerinin oluşturduğu tehdit devam edecektir. Daha genel bir ifadeyle, cihad ideolojisinin kök sebepleri Ortadoğu ve Ortadoğu'nun her yerinde devam ettiği müddetçe tehdit kendisi de geçerli olacaktır. Gerçekten de, ABD'nin, GWOT'un son 16 yılda birden fazla terör örgütleri ile karşı karşıya kalması - önce Çekirdek El Kaide'ye (AQ), daha sonra AQ üyelerine ve şimdi de IŞİD'e karşı - bu çatışmada kalıcı zaferin beklenmesini önlemektedir.

Amerika'nın bu noktada seçmesi gereken iki makul siyasi-askeri strateji seçimleri kapsıyor. Spektrumun bir ucunda, Washington, terörist tehdidine neden olduğu veya en azından şiddetini arttırdığı iddia edilen ideolojik bir yıkımın önlenmesi umuduyla askeri güçlerini daha büyük Ortadoğu'dan çekebilirdi. Spektrumun diğer ucunda, Birleşik Devletler bir "GWOT dalgası" yürütebilirdi - bu, Irak ve Afganistan'da 11 Eylül sonrası çatışmaların yüksekliğindeki siyasi-askeri yaklaşımla karşılaştırılabilecek ağır bir ayak izi yaklaşımıydı.[32, s.1] Bu strateji kapsamında ABD, IŞİD'in askeri yenilgisinden sonra ortaya çıkabilecek IŞİD ya da El Kaide benzeri örgütlere karşı kararlı askeri operasyonlar yürütecek ve politik liberalleşmeyi teşvik ederek sorunun kaynağına gitmek için yoğun çaba göstermelidir.

Bu uç noktalar arasında iki daha ılımlı strateji vardır. Bunlardan biri, 2011 ve 2014 yılları arasında Obama yönetiminin stratejisi olan bir "Hafif ayak izi" yaklaşımıdır ve en tehlikeli terör örgütlerini drone saldırıları ve diğer uzun menzilli saldırılarla zaferin kazanmasına dayanmaktadır.[63, s.7] Diğer ise, Obama yönetiminin ve Başkan Trump yönetiminin bazı değişikliklerle devam ettirdiği IŞİD'i yenmek için yaptıkları 2014 sonrası çabaların doruk noktasını andıracak ve belki de biraz aşan, daha yoğun, orta ölçekli bir yaklaşım - "Karşı-IŞİD Artı" stratejisidir .Bu strateji agresif hava kampanyalarını, özel operasyonlar baskınlarını biraraya getiriyor, tavsiye ediyor ve destekliyordu.

3.1.3.2. 11 Eylül'den sonra IŞİD'e

3.1.3.2.1. Küresel Terörle Mücadele Savaşı (GWOT)

Amerika'nın GWOT adı altında yürüttüğü belirleyici stratejik operasyonlarla ilerleme kaydedilse de, bu terör dalgasının sonuna getirmede. Şimdiye kadar GWOT geçmişini araştırdıkta bunları görmek mümkündür. GWOT 1.0 olarak adlandırılabilen olan Birleşik Devletlerin, 2001-2002 yılları arasında Afganistan'daki çekirdek El Kaide'yi (AQ) ve bundan sonraki yıllarda, El Kaide'nin Irak'ta (AQI), Arap Yarımadasında El Kaide'nin (AQAP) yükselişiyle başlattığı operasyonların ilk başlarında başarılı sürdürülmesi, daha sonra karşı karşıya kaldığı ciddi tehlikelerle bir şekilde yaralanmış ve başarısızlığa uğramıştır.[80, s.30-31] Takip eden yıllarda diğer güçlü bağlı kuruluşlara karşı GWOT 2.0 başlığı altında terörle mücadele savaşı devam edilmiştir. Sonunda, bu grupların en kötüsü AQI ile mücadele etmek için Amerika Birleşik Devletleri, yalnızca GWOT 3.0'te IŞİD'e karşı mücadelede dünya devletleri ile en üst düzeyde el ele verdi.[32, s.3]IŞİD son zamanların en şiddetli, ideolojik açıdan aşırı ve askeri açıdan yetenekli terör örgütü gibi belirlenmiş ve bu açıdan dünya devletleri ve en başta ABD IŞİD'e karşı savaşta güçlerini birlikte seferber etmeye başlamışlardır.

Kampanya başladıktan neredeyse üç yıl sonra iki şey netleşti.İlk olarak, ABD önderliğindeki koalisyon, IŞİD'i Irak ve Suriye'deki temel halifeliğini yok edeceği ve böylece IŞİD'in önemli topraklarda bulunma ve bu ülkelerde anlamlı bir yönetim yürürlüğe girme iddiasını sona erdirmesi açısından askeri açıdan yenileceği esas olarak karşılarında belirlendi. 2017 yılının başından itibaren IŞİD, Irak'taki Fallujah'dan Suriye'deki Manbij'e kadar önemli nüfus merkezleri ve toprak kalıntılarının kontrolünü kaybetti, Irak ve Suriye'deki esas merkezler olan Musul ve Raqa'yı tekrar ele geçirmek için yürütülen koalisyon operasyonları yürütüldü.[88] IŞİD, 2016 son yazına kadar ABD liderliğindeki koalisyonun elinde yaklaşık 45.000 kişinin ölümüne maruz kalmıştı; hava saldırıları ve diğer yöntemlerle gelirinin önemli ölçüde daraldığını gördü; yabancı savaşçıların Irak ve Suriye'ye akışı çarpıcı bir şekilde düşürülmüştü.

Bütün bunların sonucunda, IŞİD'in savaş yetenekleri, örgütsel bütünlüğü ve moralleri 2014-2015'te doruk noktalarından belirgin bir şekilde geriledi ve grup liderleri "halifelik" in kaybolabileceğini kamuoyuna söylediler.[32, s.5] IŞİD, 2016 yılının sonlarında ve 2017 yılının başında meydana gelen koalisyon saldırısının Musul'a yavaş ilerlemesine göre, Irak ve Suriye'deki kalan bölgelerini şiddetle savunmaya mecbur kalmıştır.[120] 2015-2016 yılları arasında Paris'ten Brüksel'e kadar olan şehirlere yönelik büyük çaplı dış saldırıların gösterdiği gibi, IŞİD, yurtdışındaki ölümcül terörist saldırıları yönlendirmek veya ilham verebilme yeteneğine sahip olmaya devam etmektedir.[81, s.8] Ancak olayların dramatik ve beklenmedik dönüşünü engelleyerek IŞİD'in bugünkü yenilgisi gittikçe artan bir şekilde sadece zaman meselesi gibi görünüyor.

İkincisi ise, IŞİD'in yenilgisi daha geniş GWOT'u sona erdirmeyecek. IŞİD merkezinin yenilgisi, Nijerya, Libya, Mısır ve Afganistan gibi farklı ülkelerdeki grupları mutlaka karmaşık bir hale getirecektir.[70] Halifelik yıkıldıktan sonra bile savaşıma devam etmek için IŞİD savaşçılarının yeni bir isyanı oluşturabileceği tehlikesini ortadan kaldırmaz. Ayrıca, IŞİD yenilgisinin Somali'deki el-Shabaab, Yemen'deki AQAP, Suriye'deki Cebrail-El Nusra ya da büyük saldırılar gerçekleştirebilecek diğer gruplar gibi AQ üyelerinin tehdidi de ortadan kalkmayacaktır. Buna ek olarak, Ortadoğu'nun büyük oranda devam eden çatışma ve istikrarsızlıktan kaynaklandığı ve ideolojik radikalizm üretmeye devam ettiği gerçeği, cihadçı aşırılık tehdidinin ortadan kaybolması ihtimalinin düşük olması anlamına geliyor. Dolayısıyla Birleşik Devletler, Irak'ta ve Suriye'de veya başka yerlerde olsun bir halef ile karşı karşıya kalabilir. Bu da ABD'nin Donald Trump döneminde yeni bir stratejinin - GWOT 4.0'ün başlamasına getirmiştir.[131] GWOT 4.0 yaklaşımı IŞİD'in San Bernardino, Paris, İstanbul ve diğer pek çok yerde çıkardığı terörist saldırıları, Suriye'de tecrübe kazanan yabancı savaşçıların sorunu ile başlatıldı.

3.1.3.2.2. Hafif Ayak İzi

Hafif Ayak İzi stratejisi için mantık üç katlıdır. Birincisi, terörizm, Müslüman dünyasında derin yerleşim sosyo-politik dinamiklerinden kaynaklanır ve bunlar yabancılar tarafından yakın veya orta vadeli bir çözüme tabi değildir. İkincisi, ABD karşıtı terörist grupların sert tutumu ve ABD'nin askeri güçle bu terörist unsurlara müdahale etmesidir. Fakat üçüncü olarak, Amerika GWOT'daki aşırı yatırımdan titizlikle kaçınmalıdır. ABD güvenlik çıkarları açısından, bir bataklığa sapmak ya da diğer dış politika hedefleriyle dengeyi bozmak tehlikeleri terörizmden kaynaklanan tehlikelerden daha az değildir. Başkan Obama'nın 2013'te belirttiği gibi, "Bu mücadelenin doğasını ve kapsamını tanımlamalıyız, aksi takdirde bizi tanımlayacaktır." [74, s.2] Pratikte, Hafif ayak izi, Başkan Obama'nın "ölümcül, hedefe yönelik eylem" olarak adlandırdığı şeyleri - operasyonel arazileri bozmak ve en tehlikeli terör örgütlerini sürekli bozmak anlamına gelen sürekli, önleyici ve önleyici askeri saldırıları odaklıyor. [32, s.10]

Başkan Obamanın 11 Eylül 2014 tarihli yaptığı konuşmasında IŞİD'i yeneceklerini söylemesi ve stratejilerin nasıl belirleyeceklerini belirtmiştir:

"Şimdi iki şeyi netleştirelim: IŞİD "İslam" değildir. Hiçbir dine masum insanları öldürmekten vazgeçen IŞİD'in kurbanlarının büyük çoğunluğu Müslüman olmuştur. Ve IŞİD kesinlikle bir devlet değildir. Eskiden El Kaide'nin Irak'taki üyesiydi ve Irak-Suriye sınırının her iki tarafında toprak elde etmek için mezhep çatışması ve Suriye'nin iç savaşından yararlandı. Ne hükümet, ne de boyun eğdirdiği insanlar tarafından tanınır. IŞİD, saf ve basit bir terör örgütüdür.

Hedefimiz açıktır: kapsamlı ve sürekli bir terörle mücadele stratejisi aracılığıyla IŞİD'i düşürüp sonuçta yok edeceğiz. İlk olarak, bu teröristlere karşı sistematik bir hava saldırısı kampanyası yapacağız.

İkincisi, bu teröristlerle savaşa giden güçlere olan desteğimizi artıracaktır. Haziran ayında, Irak Güvenlik Güçlerini nasıl en iyi şekilde destekleyebileceğimizi değerlendirmek için birkaç yüz Amerikan servisini Irak'a

dağıttım.Şimdi bu takımlar işlerini tamamladılar - ve Irak bir hükümet kurdu - Irak'a 475 servis elemanı daha göndereceğiz.

Üçüncüsü, IŞİD saldırılarını önlemek için önemli terörle mücadele yeteneklerimizi kullanmaya devam edeceğiz. Ortaklarımızla birlikte çalışarak, fonlarını azaltma çabalarımızı azaltacağız; İstihbaratımızı iyileştirmek; savunmalarımızı güçlendirmek; çarpık ideolojisine karşı koymak; ve yabancı savaşçıların akışını Orta Doğu'ya ve dışarıdan gelmesinin karşısını almalıyız.

Dördüncüsü, bu terörist örgüt tarafından yerlerinden edilmiş masum sivillere insani yardım sağlamaya devam edeceğiz.Buna ciddi tehlikede olan Sünni ve Şii Müslümanlar ile on binlerce Hıristiyan ve diğer dini azınlıklar dahildir."[29]

Askeri alanın ötesine bakıldığında, hafif ayak izi uzun vadeli siyasi ve ekonomik reformu teşvik etmek ve Müslüman nüfusa yönelik şiddetli aşırılık yanlısı programlara karşı koymak için bazı mütevazî çabalar da içerebilir.[32, s.11] Ancak kaynak sınırlamaları ve görevdeki doğal zorluklar göz önüne alındığında, Birleşik Devletlerin cihatçı terörizmin sosyo-politik ve ideolojik nedenlerini öngörülebilir bir zaman dilimi boyunca kökünden sökecekleri yönünde bir beklenti olmayacaktır. Hafif ayak izi aynı zamanda 9/11 anavatan güvenlik programlarının çoğunu da koruyacaktı, ama aynı zamanda aşırı tepkilerin tepkinin altında olduğu kadar tehlikeli olduğu da aynı şekilde, iç gözetleme gibi esas önlemlerin yeniden kalibre edilmesine izin verecekti.

Temel olarak, hafif-ayak izi, maliyet-etkin araçlar yoluyla gerçek ama sınırlı bir tehdidi ortadan kaldırmaktan ziyade, yönetmekle ilgilidir.Ve bu yaklaşımın avantajları vardır. Terör analistlerinin belirttiği gibi, hafif ayak izi, terörist örgütleri dengede tutmak ve saldırmaktan ziyade hayatta kalmaya odaklanmak için Amerika'nın en özel askeri yeteneklerini kullanmaktadır.[32, s.11] Aynı zamanda daha agresif stratejilerle gelen aşırı menfaat tehlikesini de hafifletmekte yardımcı olmalıydı.

3.1.3.2.3. Karşı-IŞİD Artı

Karşı-IŞİD Artı orta ayak izi seçeneğidir: Daha saldırgan bir askeri güç taahhüdünü içerir. Bu seçeneğin alt sınırı, Obama'nın IŞİD karşıtı kampanyasında, 2016 yılının sonlarında ulaşılan ABD çaba düzeyini andırıyor.[133] Irak ve Suriye'de 5000'den fazla ABD askeri hareketi yapılırken, binlerce hava saldırısı ya da kolaylaştıran hava saldırısı ya da diğer destekleyici unsurlar tarafından yapılan operasyonlar daha fazla artmakta devam etmekteydi. Üst sınır yaklaşık 15.000-20.000 asker olacaktı (9/11 sonrasında ABD'nin Afganistan'a olan taahhütlerinden biraz daha fazla), en tehlikeli ve yetenekli cihad terör gruplarından gelen belirli tehditlere yanıt olarak operasyonlar düzenledi.[32, s.14] Bu strateji, konuşlandırılan birliklerin sayısındaki serbest bırakma ve hafif ayak izini önemli derecede aşacak ve bu birliklerin ne kadar iddialı faaliyet göstereceğini de gösterecekti.

Örneğin, ABD'nin stratejisinde özellikle de silâhlı saldırılar belirgin bir şekilde ön plana çıkacak, ancak insanlı yer saldırı araçları, ileri hava kontrolörleri ve daha geniş bir hedef dizisine karşı daha fazla saldırı kullanılan daha agresif hava kampanyalarına entegre edilecekti. Tabur ölçekli ABD kuvvetleri, bağımsız olarak veya yerel ortak askeri birlikleri desteklemek için güvenli limanlarını veya eğitim zeminlerini yok etmek için muharebe operasyonları da yapabilir. Bu bağlamda, IŞİD Karşıtı Artı, sadece ortak güçleri eğitmek ve donatmak değil aynı zamanda savaşa danışmanlık yapmak, yardım etmek ve onlara eşlik etmek ve mücadelelerini sürdürmek için sağlam ve iyi kaynaklara sahip güvenlik gücü yardım görevlerini yerine getirecekti.

3.1.4. 2015 Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi

3.1.4.1. Ulusal Güvenlik Stratejisine Genel Bakış

Başkan Obama'nın 1 Şubat 2015 tarihli Ulusal Güvenlik Stratejisi (NSS), Amerika'nın dünyadaki liderliğinin, ulusun çıkarlarını, değerlerini ve geleceğe yönelik vizyonunu geliştirirken küresel zorlukları nasıl ele aldığını gösteren bir plandır.[87] Bu belge 2010 yılında yayınlanan belgeden farklı olarak kendisinde artık

Bush döneminin kalıntılarını taşımamakda olsa da, IŞİD'in ön plana çıkmasından sonra IŞİD ve onun gibi terör gruplarına karşı mücadele, daha sonra ekonomi ve refahın yükseltilmesi gibi meseleler öne çıkmaktadır.

Ulusal Güvenlik Danışmanı Susan Rice, 2015 yılında yeni NSS'yi, uzun vadede Amerika'yı güvenceye almak için yakın zamanda yapılması gerekenleri ortaya koyarak Brookings Enstitüsü'nde özetledi.[123] Rice'ın dediği gibi, güçlü ve sürdürülebilir bir Amerikan liderliği, dünya genelinde daha fazla barış ve refah yaratmanın anahtarıdır: "Güçlü ve sürdürülebilir Amerikan liderliği her zaman olduğu gibi vazgeçilmezdir. Dünyanın belirleyici ABD liderliği olmadan bugün dünyaya geleceği bir dakika düşünün. Ebola, Batı Afrika'ya yayılacak ve muhtemelen dünyanın uzak köşelerine yayılacaktı. Bunun yerine, Amerika dünyayı bu korkunç hastalığı geri çekmek için çekti. Bizden Rusya, Ukrayna'daki faaliyetleri için hiçbir bedel ödemek zorunda kalmayacaktı. Bunun yerine, ruble serbest düşüşte ve Rusya kurallara uyulmaması için çok pahalıya mal oluyor. Biz olmasaydı, IŞİD'in ilerlemesine karşı çıkan askeri bir kampanya ya da altmış ülke olmazdı. İklim değişikliği konusunda küresel bir anlaşma için bir ihtimal olmazdı; İran'ın müzakere masasında olması için baskı yok; ve işçilerimiz ve işletmelerimiz için daha yüksek bir standartı karşılayan ticaret potansiyeli yoktur." [59]

Güçlü ve sürdürülebilir bir Amerikan liderliğini geliştirmek için 4 temel yol şunlardır:[115, s.2]

1. Amerika Birleşik Devletleri, vatandaşları ve ABD müttefiklerinin ve ortaklarının güvenliğini şu şekilde geliştirilmelidir:

- Dünyanın en iyi eğitilmiş, donanımlı ve lider gücü olan bir ulusal savunmanın sürdürülmesi;
- Amerikalıları terörist saldırılardan ve doğal tehlikelerden korumak için yurt içi güvenliği güçlendirmek;
- Nükleer silahsız bir dünya için çabalamak ve nükleer malzemelerin temin edilmesini sağlamakla yanlış ellere geçmesinin karşısını almak;

- Küresel Sağlık Güvenliği Gündemi aracılığıyla Ebola gibi biyolojik tehditleri önlemek, tespit etmek ve hızlı bir şekilde yanıtlamak için küresel bir kapasite geliştirmek.

2. Açık uluslararası bir ekonomik sistemde güçlü, yenilikçi ve büyüyen bir ABD ekonomisi geliştirilmelidir:

- Dünyadaki ekonomik büyümeyi ve gelişmeyi desteklemek için Amerikan enerji güvenliğinin ve güvenilir ve uygun fiyatlı enerjiye küresel erişimin artırılması;
- İyi bir Amerikan işi ve paylaşılan refah yaratan Trans-Pasifik Ortaklığı ve Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı dahil olmak üzere bir ticaret gündemini ilerletmek.

3. Evdeki ve dünyadaki evrensel değerlere saygı gösterilmelidir:

- ABD vatandaşlarını güvende tutmak ve müttefiklerini güvende tutmak için gerekli olanı yapmak, değerlerini evde yaşayarak mümkün olan en yüksek standarda sahip olmak;
- Sorumlu ve şeffaf yönetim standartlarına bağlı kalmayı teşvik ederek yolsuzluğa karşı koyma yolunda liderlik etmek.

4. ABD, daha güçlü işbirliği ile barış, güvenlik ve fırsatları teşvik eden uluslararası bir düzeni geliştirmelidir:

- Küresel ittifakları ve ortaklıklarını güçlendirmek, geliştirmek, çeşitli koalisyonlar oluşturmak, Birleşmiş Milletler ve diğer çok taraflı örgütlerde liderlik etmek;
- Terörle mücadele ederek istikrarlı bir Ortadoğu ve Kuzey Afrika'yı takip etmek, İran'ın nükleer silah elde etmesini önlemek ve çatışmanın temel kaynaklarını azaltmak;[115, s.2]
- Entegrasyonu genişleterek ve işbirliğini genişletmek için Küba'ya yeni bir açılım sağlayarak müreffeh, güvenli ve demokratik bir Batı Yarıküresi'nin desteklenmesi.[59]

3.1.4.2. IŞİD ve diğer terör gruplarına karşı mücadele

Kitle imha silahlarının, özellikle de nükleer silahların potansiyel olarak çoğalması, ciddi bir risk oluşturmaktadır. El Kaide'nin ana liderliğini kırılmış olsa da, El Kaide'nin, IŞİD'in ve bağlı grupların daha yaygın ağıları ABD'li vatandaşları, çıkarları, müttefikleri ve ortakları tehdit ediyor. Şiddetli radikaller, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki karışıklığı sömürüyor. Yıkıcı ve hatta yıkıcı siber saldırı tehlikesi artıyor ve diğer küresel ekonomik yavaşlama riski devam ediyor.[115, s.1] Hedeflenen ekonomik yaptırımlar, sorumsuz aktörlerin maliyetlerini düşürmek ve suçlu ve terörist şebekeleri ortadan kaldırmak için etkili bir araç olmaya devam edecektir. ABD, Irak ve Afganistan'da terörle mücadeledeki asker sayısını 180.000'den 15.000'e endirmiştir. Bu geçiş, ABD'nin zayıflığını önemli ölçüde azaltmış ve stratejik hedeflerini güvence altına alırken, gelişen bir dizi tehdidi karşılamak için güçlerini ve kaynaklarını yeniden düzenlemesine olanak sağlamıştır.[115, s.7] Nükleer maddeleri teröristlerden korumak ve nükleer silahların çoğalmasını önlemek, uluslararası toplumun iklim değişikliğinin ve bulaşıcı hastalıkların yol açtığı acil zorlukları gidermek için harekete geçirilmesinin önceliği olmaya devam ediyor.

Güçlü bir ordu, her zaman ABD ulusal güvenliğinin temeli olmuştur. Orduda reformlar daha fazla artmalı ve gerekli yatırımlar yapılmalıdır ki, askeri, füze, siber ve terörist saldırılara karşı anavatan tehditlerini caydırmaya ve yenilgiye uğratmaya ve potansiyel saldırıların etkilerini hafifletmeye hazır olunsun. ABD güçleri anavatanı savunmaya, küresel terörle mücadele operasyonları yürütmeye, müttefikleri güvenceye almaya ve saldırganlığı ileriye dönük olmak ve katılım yoluyla caydırmaya devam edecektir. IŞİD'le mücadelede ABD ordusunu Irak'ta sayısını azaltsa da buradaki kuvvetler Irak Güvenlik Güçleri'ni eğitmekte ve koalisyon devletleriyle birlikte savaşmaktadır. Aynı zamanda, ABD ortağı olan Suriye muhalefetini teröristlere ve Esad rejiminin vahşetine karşı bir denge sağlamak için eğitip donatmak için ortaklarıyla birlikte çalışmaktadır.[115, s.10]

2016 Yılı Savunma Bakanlığı verilerine göre, terörist grup IŞİD'den hava yoluyla mücadele ABD için günde yaklaşık 11 milyon dolar maliyetine getirmektedir. Hava savaşı Ağustos 2014'te başladığından 2016 yılına kadar toplamda 5,5 milyar dolar civarında olmuştur. Askeri Times, savaşın günlük maliyetinin Haziran ayından daha fazla olarak 2 milyon dolar arttığını belirtti.[54]

3.2. Donald Trump: Yeni dönemin başlanması

Donald John Trump, 20 Ocak 2017'de seçimleri kazandıktan sonra ABD'nin 45. ve şimdiki Başkanıdır. Trump, Başkan seçimlerinden sonra seçim öncesi söylediklerini hayata geçirmek için uygulamalara başladı.

3.2.1. Dış Politika uygulamaları

Başkan Trump, seçimlerden önce verdiği vaatleri yerine yetirmektedir. Güney sınırındaki Meksika'dan gelente tehlikelerin karşısını almak için duvar inşasına başladı. Trump, ABD Büyükelçiliğini Tel Aviv'den çekişmeli Kudüs şehrine taşıyacağını ve bunun da İsrail ile Filistinliler arasındaki görüşmelerde Kudüs'ün geleceğine karar verilmesi gerektiğini belirten söylediği fikrini de hayata geçirmek için bir süreç başlatmıştır. Trump, İran'la bağlı İran'ın nükleer programını kısıtlayıcı yaptırımların kaldırılması karşılığında barışçıl faaliyetlerle sınırlayan anlaşmayı “yeniden müzakere edilecek” tezini ileri sürse de, bu anlamda pasif durum sergilemektedir.

Rusya ile dış politika uygulamalarına baktığımızda ise ilk önce Putin'e hayranlığını dile getiren Trump, IŞİD'le mücadele sırasındaki Suriye'de karşı karşıya gelmeleri iki Başkan arasında gerilim yaratmış ve iki devlet kendi çıkarları için konuşmalar sürecine başlamışlardır.[44]

Dış Politika uygulamalarına dikkat edilirken en önemlisi Küresel Terörle Mücadele Savaşı'nın (GWOT) nasıl yürütülmesine verilen maliyet göstericilerinin artması ya azalması, IŞİD'le (DAEŞ) savaşta Suriye'ye uçak saldırılarının artması veya azalması, bu savaşta tekbaşınamı veya müttefiklerle beraber hareket etmesine önem verilmelidir. Terörle mücadeleye dikkat edilirken son dönem İsrail ve Filistin

arasındaki gerilimin daha fazla artması Orta Doğu'da teröre karşı verilen savaşın önemini kaybetmesine getirib çıkardığı görülmektedir. Çünkü bu gerilim binlerce sivil insan kaybına sebep oldukça Türkiye ve ABD-İsrail arasındaki gerginliğe sebep olmaktadır. Terörle mücadelede önemli aşama kaydedilmesine rağmen yaşanan bu son gerilim teröristlere verilen önemin azalmasına ve Trump yönetiminin bölgede "eski dostu" İsrail'i desteklemesiyle problemler daha karmaşık hale gelmektedir.

Bu proseslerin yaşanmasına bakmayarak, GWOT stratejilerinin yürütülmesi devam etmektedir ve Trump yönetimi terörle mücadelenin daha çok artması için ABD kuvvetlerini buraya yönlendirmektedir.

3.2.2. Terörle mücadelede D. Trump dönemi

Donald Trump 15 Ağustos 2015 tarihli konuşmasında eski başkan Obama'nın yürüttüğü mücadeleyi ABD'nin hayati çıkarlarına ne kadar zarar verdiğini söylemiştir:[49] "İŞİD'in yükselişi, Başkan Obama ve Sekreter Clinton tarafından alınan politika kararlarının doğrudan sonucudur. Obama-Clinton yönetimi devralmadan önce, 2009'un başında Orta Doğu'ya bakalım.Libya istikrarlı, Suriye kontrol altındaydı. Mısır laik bir Başkan ve Birleşik Devletler müttefiki tarafından yönetildi. Irak şiddette bir azalma yaşıyordu ve İran, ekonomik yaptırımlarla boğuldu.

Obama-Clinton'ın kararları ne üretti?

Libya harabelerinde, elçimiz ve diğer üç cesur Amerikalı öldü ve İŞİD yeni bir operasyon üssü kazandı. Suriye felaket bir iç savaşın ortasındadır. Mısır'da teröristler, dünyanın en önemli su yollarından biri olan Süveyş Kanalı yakınlarında Sina çölünde dayanak buldular.Irak karışıklık içindedir ve İŞİD gevşektir.

İŞİD Ortadoğu'ya ve Batı'ya yayılmış durumdadır.2014 yılında İŞİD yaklaşık 7 ülkede faaliyette bulundu.Bugün, 18 ülkede, 6 şubede, toplamda 24 şubesi olan tamamen faaliyete geçmişler ve birçoğu bundan bile daha fazlasına inanıyor. Durum muhtemelen halkın bildiğinden daha kötüydü: Yeni bir Kongre raporunda, İdarenin İŞİD'in büyümesini göz ardı ettiği ortaya çıkıyor; analizcilerin% 40'ı bulguları

manipüle etme çabalarına maruz kaldıklarını söylüyor. Aynı zamanda IŞİD, mülteci akışlarını Avrupa ve Amerika'ya sızmaya çalışıyor.

Kısacası, Obama-Clinton dış politikası IŞİD'i serbest bıraktı, Ortadoğu'yu istikrarsızlaştırdı ve İran'ı - 'Amerika'ya Ölümü' tezahür eden - bölgesel güce hakim bir konuma getirdi. Her şey, 2009'da Başkan Obama'nın küresel "özür turu" olarak bilinen durumla başladı." [50]

D. Trump terörle mücadelede en büyük yoğunluğu IŞİD'e karşı yaptırımların çoğalmasını yürüterek başlamıştır ve bu stratejiler içerisinde onun seçimi Karşı-IŞİD Artı yaklaşımıdır. Karşı-IŞİD artı en azından daha uzun sürelerle ABD maliyetlerini azaltmak için çok önemli olan marjinal olarak daha iyi bir performans elde etmelerini sağlayabilirdi.

Başkan Trump'a, başkanlık kampanyası zamanı, özellikle İslam Devleti (IŞİD) olmak üzere terörist gruplarla nasıl karşı karşıya gelmeyi planladığı konusunda çok açıkladı: "IŞİD'in cehennemini hızla ve kesin olarak bombalayacağım, ordumu yeniden inşa edeceğiz ve hiç kimseyi bu kadar güçlü kılmayın - ve kimseyi kastetmeyelim - bizimle dalga geçecektir." [33] Başkan seçildikten dokuz ay sonra, Trump gerçekten askeri harekate öncelik verdi ve diplomasiyi, yumuşak gücü ve politik katılımı azalttı. Stratejide radikal bir değişimi açıklamaksızın, güç kullanımına dair bir dizi kısıtlama gevşetti. Askerlere askeri birlikler kurma ve çok daha geniş çaplı grevler yapma yetkisi vermiş, coğrafi olarak genişletilmiş aktif düşmanlık alanlarına sahip olmuş ve baharda hava saldırılarında dramatik bir artış göstermiş ve en büyük nükleer olmayan bombayı da dahil etmiştir. Yeni bir taslak terörle mücadele stratejisi, ABD'nin yüksek maliyetli askeri taahhütlerden ve ABD müttefiklerinin yükten daha fazla pay almasını talep etmelerinden korktuğunu belirtirken, Trump yönetimi bugüne kadar, Obama yönetiminin şiddetli aşırılık yanlısı gruplara karşı askeri operasyonları büyütme planlarını büyük ölçüde takip etti. [33]

Son olarak, şu andaki iklimde ve Donald Trump'ın Obama yönetiminin IŞİD ile mücadele stratejisini defalarca kınıyor olmasına rağmen, Trump yönetimi, eski

Başkan Barack Obama'nın İslam karşıtı Devlet planının temel unsurlarını onayladı ve Trump Obama'nın generallerinin o kadar da kötü olmadığına karar verdi.[79]

Devam edersek, Birleşik Devletler terörle mücadele stratejisi olarak Karşı-IŞİD artı seçmelidir. Ancak beklentileri sınırlı tutarken gözlerini açık tutmak gerekir. Karşı-IŞİD artı, nihai başarı garantisi olmaksızın kabul edilebilir sonuçlar üretmek için büyük bir sabır ve sebat gerektirecektir; kesinlikle teröre karşı savaşı kesin bir karara asla getiremeyecek. En iyi ihtimalle, bu strateji, Birleşik Devletlerin güvensizliğini, teröre karşı dayanıklı bir yaşta kabul edilebilir bir seviyeye kadar sınırlamasına basitçe izin verecektir.

3.2.3. 2017 Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi

3.2.3.1. Belgeye Genel Bakış

18 Aralık 2017'de Ulusal Güvenlik Stratejisi'nin (NSS) yayınlanmasıyla, Başkan Donald Trump'ın dış politika görünümünü oluşturmaya başladığı görülmektedir. Trump, terörizmi destekleyen ve kitle imha silahları ile kendi halkı ve diğerlerini tehdit eden İran ve Kuzey Kore'nin "haydut rejimlerini" hedef aldı. NSS, bu gruplaşmayı, İran ve Kuzey Kore'yi "özgür ve uygar devletlerin tüm ilkelerini ihlal eden" haydut rejimler olarak tanımlıyor. Küresel teröristlerin ve haydut rejimlerin tehdidi ile birleşince, Çin ve Rusya'nın "revizyonist güçleri" vardır.[25]

Kısacası, Amerika medeniyetler çatışmasıyla karşı karşıyadır. Başkan Donald J. Trump Aralık ayı 2017'de konuşmasında "Amerika Birleşik Devletleri son yıllarda yoğunlaşan çok çeşitli tehditlerle dolu olağanüstü tehlikeli bir dünyayla karşı karşıya. İşe geldiğimde hileli rejimler tüm gezegeni tehdit etmek için nükleer silahlar ve füzeler geliştiriyorlardı. Radikal İslamcı terör grupları çalkantılıydı. Teröristler Orta Doğu'nun geniş arazilerini kontrol altına almıştı. Rakip güçler, dünyadaki Amerikan çıkarlarını agresif bir şekilde baltalıyordu. Evde, gözenekli sınırlar ve zorla göçmenlik yasaları bir dizi kırılma yarattı. Suçlu karteller, topluluklarımıza uyuşturucu ve tehlike getiriyorlardı.

Dünyayı Kuzey Kore'deki haydut rejimine karşı düzenliyoruz ve hatalı bir nükleer anlaşmaya varmaya kararlı olan İran'daki diktatörlüğün yarattığı tehlikeyle yüz yüze geldik.Ortadoğu'daki dostluklarımızı yeniledik ve teröristleri ve aşırılıkçıları kovmaya, finansmanlarını kesmeye ve kötü ideolojilerini gözden düşürmeye yardımcı olmak için bölgesel liderlerle ortaklık kurduk. Suriye ve Irak savaş bölgelerinde İslam Devleti Irak ve Suriye (DAEŞ) teröristlerini ezdik ve yok olana kadar onları takip etmeye devam edeceğiz. Amerika'nın müttefikleri, ortak savunmamıza daha fazla katkıda bulunuyor ve en güçlü ittifaklarımızı bile güçlendiriyor. ABD'nin artık ekonomik saldırganlığa veya haksız ticaret uygulamalarına artık tahammül edemeyeceğini açıklamaya devam ettik."dedi.[118, s.I]

Donald Trump'ın Ulusal Güvenlik Stratejisi, bir dünya görüşünü ve ABD başkanının kamuoyunun açıklamalarına karşılık gelen eylem planını ya da etrafındakilerin daha iyi bir kararını bir araya getirme girişimidir. Trump, belgede Çin ve Rusya'ya büyük önem vermektedir.Çin'e ilişkin sözler tahmin edilenden daha hafif ve belge her iki ülke ile işbirliği yapma ihtiyacını kabul ediyor. Çin, daha güçlü ve daha emin bir şekilde büyümektedir. Uluslararası kuralları buna göre yeniden çizmek istiyor.Bu, çoğu ABD'nin diğer güçleri için en zorlu mücadeledir.ve Amerika'nın Kuzey Kore gibi sorunları ele almada hala Çin'e ihtiyacı olduğu gerçeğiyle karmaşıklaşıyor.

Moskova ve Pekin'in kendi eylemleri şu anda karşı karşıya oldukları alarm ve düşmanlığın çoğunu kışkırttı. Obama yönetimi yeterli bir cevap bulamadı ve ilişkilerini sıfırlama ve geniş kapsamlı, yapıcı bir katılım sağlama umutları mahkum oldu.Fakat problemleri incelerken ciddi oldu ve kişisel kimya ya da birkaç körüklü tehdidin bunları çözeceğini asla hayal etmedi. Buna göre Trump yönetimi Çin'le ticari ilişkileri geliştirmek, ekonomi kavgasına girmemek ve Kuzey Kore meselesinde daha geniş işbirliğinde olmak zaruri olmaktadır fikrini önde tutmaktadır.[121]

3.2.3.2. Rekabetçi Bir Dünyada ABD'nin üstünlüğünün artırılması

Amerika Birleşik Devletleri, dünya genelinde karşılaştığımız büyüyen politik, ekonomik ve askeri yarışmalara cevap vermelidir. Çin ve Rusya, Amerikan güvenliğine, nüfuzuna ve çıkarlarına meydan okuyor, Amerikan güvenlik ve refahını aşındırmaya çalışıyor. Ekonomileri daha az özgür ve daha az adil hale getirmek, ordularını büyütme, toplumlarını bastırma ve nüfuzlarını genişletme için bilgi ve veriyi kontrol etmek için kararlılar. Aynı zamanda, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti ve İran İslam Cumhuriyeti'nin diktatörlükleri bölgeleri istikrarsızlaştırmaya, Amerikalıları ve müttefiklerimizi tehdit etmeye ve kendi halklarını vahşileştirmeye karardır. Cihadçı teröristlerden ulus ötesi suç örgütlerine kadar ulusötesi tehdit grupları aktif olarak Amerikalılara zarar vermeye çalışıyor.

Buna ilaveten, IŞİD ve El Kaide gibi cihatçı teröristler, mürted olarak gördükleri hükümetlerin ve masumların şiddetli bir şekilde yok edilmesini isteyen barbar bir ideolojiyi yaymaya devam ediyor. Bu cihatçı teröristler, şeriat yasalarına boyun eğmek için etki altında olanları zorlamaya çalışıyorlar.[118, s.3]

Birleşik Devletler'in karşı karşıya olduğu yarışmalar ve rekabetler ve anlık problemleri geçmiyor. İlk olarak, ABD'nin temel sorumluluğu Amerikan halkını, vatanını ve Amerikan yaşam tarzı korumaktır. Sınırların kontrolünü güçlendirmek ve göçmenlik sistemimizi yeniden düzenlemek ilk vazifedir. ABD, kritik altyapıyı korumak ve kötü niyetli siber aktörlerin peşinden gitmeli, füze saldırılarına karşı katmanlı bir füze savunma sistemi kurmalıdır, böylece cihatçı teröristler sınırlara ulaşmadan önce durdurulacaktır.

İkincisi, Amerikan refahını teşvik edilmelidir. Amerikan ekonomisini Amerikan işçilerinin ve şirketlerin yararına canlandırılmalıdır. Ticari dengesizlikleri ele almak için adil ve karşılıklı ekonomik ilişkilerde ısrar edilecektir.

Üçüncüsü, ordunun yeniden inşasıyla ABD'nin büyük gücüyle barışı korunacaktır, böylelikle üstün kalmaya devam edecek, muhalifler caydırılacak ve gerekirse savaş kazanabilecektir. Müttefikler ve ortaklar ABD'nin gücünü büyütmektedirler.

Dördüncüsü, ABD menfaatlerini ilerletmelidir, çünkü Amerikan çıkarlarını destekleyen ve değerlerini yansıtan bir dünya, Amerika'yı daha güvenli ve başarılı kılar. Amerika'nın özgürlüğe, demokrasiye ve hukukun üstünlüğüne olan bağlılığı, tiranlık içinde yaşayanlar için bir ilham kaynağıdır.[118,s.4]

3.2.4. ABD Askeri Harcamaları: Teröre Karşı Savaşların Maliyeti ve Gelecek Kararlar

Amerikan askeri gücünün çarpıcı yönlerinden biri, savaşın ve misyonun toplam maliyetinin temel unsurlarını ve kaynakların kullanımı ile etkili bir stratejinin varlığının olmasındadır. Amerika Birleşik Devletleri 2001'in sonundan bu yana aktif olarak savaşıyor ve terörizmi kontrol etmek için güç ve şiddet içeren aşırılıkçılık kullanma gereğini ortadan kaldıracabilecek az ihtimal var. Soğuk Savaş bitmiş olabilir, ancak Birleşik Devletler, hâlihazırda çok kutuplu bir dünyada, Rusya'nın ve Çin'in küresel bir güç olarak ortaya çıkmasının stratejik zorluklarıyla karşı karşıyadır.

"Savaş", ABD ulusal güvenlik planlamasının gelecekteki süresiz olarak normal durumu olmayabilir, fakat savaş veya sürekli savaş riski zamanımızın korkunç bir gerçekliğidir. Bununla birlikte, İdare ve Kongre savaşın maliyetini yansıtan Denizaşırı Acil Durum Operasyonları (OCO) gibi kısa vadeli bütçe kategorileri oluşturmuştur ve Bütçe Kontrol Yasası (BCA) tarafından belirlenen savunma harcamalarını belirleyen ve kontrol eden mekanizma yaratılmıştır. Kongre Araştırma Servisi'nin (CRS) bağımsız çabalarının yanı sıra, ne Yürütme Şube ne de Kongre, Amerikan savaşlarının maliyetleri hakkında resmi bir rapor yayınlamış, bu maliyetlerdeki eğilimleri incelemiş ya da etkinliklerine ilişkin anlamlı raporlarda ısrar etmiştir.[40]

Kongre Araştırma Servisi (CRS) ve Genel Sorumluluk Ofisi (GAO), Amerika'nın savaşlarının maliyetine ve raporlanma biçimlerindeki sorunlara dair önemli bilgiler sağlayan birkaç rapor sunmuştur. CRS'nin Amy Belasco tarafından yapılan çalışması, Amerika'nın savaşlarına mal olmaya çalışan iki rapor sunmuştur. İkinci rapor - Irak, Afganistan ve Diğer Terörle Mücadele Operasyonlarının Maliyeti

11 Eylül'den beri, CRS RL33110 kodlanmış bu rapor, 8 Aralık 2014 yayınlanmış, 2001-2015 dönemini kapsıyordu ve ABD'nin savaşlarının maliyetinin resmi tahmini olarak bilinmektedir.[30] Lynn M. Williams ve Susan B. Epstein'in bir başka raporu - Denizaşırı Acil Durum Operasyonları Finansmanı: Arkaplan ve Durum, CRS R44519 kodlanan bu rapor, 7 Şubat 2017 tarihinde OCO bütçe taleplerinin ve bunların toplam maliyetinin derinlemesine incelenmesini sağlamıştır.[132]

Kongre, Irak için Özel Bir Müfettiş (SIGIR) ve ardından Afganistan Özel Müfettişliği (SIGAR) kurdu. Bu çabalar, Amerika'nın Irak ve Afgan hükümetlerine ve güçlerine yardım etme konusundaki savaş çabalarının iyileştirilmesi açısından büyük bir başarı sağlamıştır. Ancak, SIGIR 2011'de faaliyetlerini durdurdu.

Bu raporlarda, Amerika'nın savaşlarının maliyeti ile başa çıkma konusundaki sorunların ele alındığı, konuyla ilgili tarihsel eğilimlere genel bir bakış, ABD savunma harcamalarının daha geniş bir iklimine ve her savaşta rapor edilen verilere dayanarak ortaya çıkan bir dizi konu ele alınmaktadır. D. Trump'ın henüz 2018 yılındaki Afganistan'daki çaba düzeyini henüz belirlemediğinden, 2018 yılı için OCO bütçe verileri, 2017 yılı programının genişletilme maliyetidir.

Başkanın 2018 yılı bütçe talebi karşılanırsa, Savunma Bakanlığı'nın Afgan ihtilafının 2001'den bu yana OCO maliyetleri 840,7 milyar dolara yükselecek ve Irak için 770,5 milyar dolar olacaktır. 2001-2018 Yılları arasındaki tüm OCO harcamalarının toplam maliyeti 1,909 milyar doları aşacaktır. OCO bütçesinden atılan maliyetler göz önünde bulundurulduğunda, gerçek toplam maliyet neredeyse 2 trilyon doların üzerinde olacaktır.[40]

Bu son tahminler bir dizi daha önceki CRS analizini güncelledi. Bunlardan biri, "Diğer gözlemciler ve analistler, savaş maliyetlerini kongre ödeneklerinden daha geniş bir şekilde tanımlamakta ve OEF / OIF / OND gazileri için bakım masraflarının tahminlerini içermektedir. Bu tür maliyetlerin hesaplanması zor, kapsamlı uyarılara tabi ve çoğu zaman uygun olmayan metodolojilere dayanıyor..."

Bütün harcamalar hesaplandığında bir çok analizciler kendi hesapladığı rakamları ileri sürmüşlerdir. Biri Lina J. Blimes, toplam maliyeti 2016 sonuna kadar

4 ila 6 trilyon dolar arasında tutuyor. Watson Institute tarafından yapılan ilgili bir tahmin, maliyeti 2016 yılı sonunda 4.8 trilyon dolar, 2018 Yılı ortalarına gelirken 5.6 trilyon dolar seviyesine çıkacaktır.[95] Neta Crawford tarafından yapılan üçüncü bir tahmin, 2017'de 4,8 trilyon dolardan fazla artı geçmiş ödeneklere kümülatif olarak 7,9 trilyondan fazla veya 12,7 trilyon dolardan fazla maliyet getiriyor.

Bu alternatif tahminler (ve diğer pek çokları) dikkate alındığında, ABD'nin şu anda savaşlarının maliyeti hakkında resmi bir tahminde bulunmadığı çok açıktır. Dahası, böyle bir tahminde bulunmaksızın, İcra Şube ya da bu tür savaşların bütçelerini ve planlarını gözden geçirme, verilen stratejileri etkin bir şekilde yürütme becerisinden çok daha az ve maliyet etkinliğinin ve ilerlemesinin güvenilir göstergelerini sağlama konusunda güvenilir bir dayanak yoktur.

Bu tahmin yürütülerek veya hesaplanarak yapılan raporlara göre, Afgan ve Irak/Suriye savaşları, I. Dünya Savaşından beş kat daha, Kore Savaşından beş kat daha, Vietnam Savaşı'ndan yaklaşık 2,5 kat daha, 1991'deki ilk Körfez Savaşı'ndan 18 kat daha pahalıdır. Gerçek maliyetlerin halihazırda 4 trilyon doların üzerinde olduğu tahminleri düşünüldüğünde, bu çarpanlar daha önce bahsedilen alternatif savaş maliyetlerinden herhangi birinin doğru olması durumunda iki katına çıkacaktır.

2018 Yılı maliyetinin toplam tahmini daha önce yapılmıştır. Savunma Bakanlığı (DoD) ve Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) için 2018 OCO taleplerinin durumu şu anda oldukça belirsiz ve bu grafikler 2001-2017'ye odaklanıyor. Bazı savaşma ve destek masrafları OCO talebinde yer almamaktadır. Başkanın 2017 yılı bütçe talebi, temel bütçede finanse edilen acil durum operasyonları için 1,553,6 milyar dolar içeriyordu.[40]

SONUÇ

Modern uluslararası ilişkiler sistemini hedef alan asimetrik tehditler arasında, terör olgusu ayrı bir konuma sahiptir. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 11 Eylül 2001'deki terörist saldırılar, bu gerçeği bir kez daha doğruladı ve buna karşı tutarlı, dinamik, çok taraflı ve kararlı bir mücadeleye duyulan ihtiyacı ortaya çıkardı. 11 Eylül terör eylemlerine yanıt olarak, ABD ve müttefikleri önce Afganistan'da ve daha sonra Irak'ta anti-terörist askeri operasyonlar gerçekleştirdiler. Bu mücadele ulusal, bölgesel ve küresel seviyelere entegre edilirse başarılı olabilir. Bu olaylar sırasında aşağıdakilerden bahsedilebilir:

- Terör eylemlerinin mali kaynaklarının kaldırılması;
- Terör eylemlerine katılan bireylerin ve kuruluşların fonlarının, finansal varlıklarının veya ekonomik kaynaklarının tutulması;
- Teröristlerin veya silah tedarikinde yer alan devletlerin “iktisabına” karşı sert önlemler almak;
- Teröristlerin ve terörist grupların hareket özgürlüğünü kullanmasını önlemek için sınır kontrollerini güçlendirmek;
- Terör eylemlerinin önlenmesi için başta bilgi alışverişi olmak üzere tüm devletler arasında işbirliğinin uygulanması;
- Tüm devletlere karşı uluslararası sözleşmeler yapmak, ilgili protokolleri ve bu alandaki diğer yasal-normatif belgeleri imzalamak;
- Bütün devletlerin uluslararası terörizmle mücadelede iç mevzuatın iyileştirilmesindeki reformları vb.

Başka bir deyişle, bu kavgada güç kullanımı, barışçıl bir birlikte yaşamının sağlanmasında daha etkili bir yöntemdir. Mücadele öncelikle verimli terör koşullarına yöneltilmelidir. Yoksulluk, okuryazarlık, eksiklik ya da politik özgürlüklerin eksikliği, sosyal adaletsizlik, dini ve etnik baskı, uluslararası ilişkilerde denge ve diğer faktörler bu koşulların ardındaki nedenler arasındadır.

Terörle mücadelede dini veya etnik aktörlerin girişimlerine karşı önlemler alınmalıdır. Bu yönde önemli bir adım, terörizmi değerlendirmek için tek kriterlerin belirlenmesi olmalıdır. Bu bağlamda, terörizmle ayrılıkçılık arasındaki sınırların gerçek olarak silinmesi gerçeği göz ardı edilmemelidir.

Son olarak, terörizmle mücadele, politik ve jeopolitik hedeflerin uygulanması için avantajlı bir yöntem veya mazeret rolünü oynamamalıdır. Bu kavga uluslararası güvenlik amacına hizmet etmelidir. Dolayısıyla, uluslararası güvenlik sorunlarının çözümünde hala ciddi ve karmaşık zorluklar var. Elbette, uluslararası terörizmle mücadele, bu sorumluluklarda çok önemlidir.

Küresel Terörizmle mücadelenin başında olan ABD, bu mücadeleyi sürdürmek ve güçlendirmek için kendi belirlediği stratejilerde bu önemli vurguları göz önünde bulundurmuş ve terörü yalnız başına def edemeyeceğini anlamıştır. Buna göre de müttefikleriyle beraber terörle mücadeleyi sürdürse de, daha çok kendi belirlediği stratejileri takip etmiştir ve etmektedir.

Soğuk Savaş sonrası ABD Başkanlarının aldığı stratejik kararlar, kabul edilen Ulusal Güvenlik Stratejileri ve bu ayrılan askeri ve sivil harcamalar göz önünde bulunduğu Küresel Terörizmle mücadelenin ABD için başarılı veya başarısız olması çalışmamızda derinden incelenmiştir.

Başkan George H. W. Bush ve Bill Clinton dönemlerinde ABD'de terör algılayışı farklı olduğundan Küresel Terörizmle mücadele stratejileri askeri boyutta dış operasyonlarda faaliyetde bulunmamasına bakmayarak, ekonomik ve siyasi boyutta bu mücadeleyi sürdürmüşlerdir. Bu mücadele terör kurbanı olan devletlerin desteklenmesi, Orta Doğu'da bu terör gruplarının faaliyetlerinin genişlemesi ile ilişkin istihbaratların alınmasıyla bölgenin öneminin daha fazla artması ve Soğuk Savaş'tan yegane süpergüç gibi çıkmış ABD'nin hegemoniyasının sürdürülmesine ilişkin ekonomik ve politik stratejiler hayata geçirilmiştir.

11 Eylül saldırılarından sonra ABD'deki stratejiler değişmiş, George W. Bush dönemine dek gelen bu olaylar 2002 Ulusal Güvenlik Strateji belgesi ve ya Bush doktrinin kabul görmesine sebep olmuştur. ABD stratejik kararlar kabul ederek askeri

operasyonlara başlamış, Afganistan ve Irak operasyonları ile neticelenmiş, Küresel Terörle Mücadele Savaşı (GWOT) stratejileri başlamıştır. 2006 Yılında kabul gören Ulusal Güvenlik Strateji belgesiyle ABD bu askeri operasyonları daha da meşrulaştırmış, Bush yönetimi bu mücadelenin daha çok sert güçle sürdürülmesine üstünlük vermiştir.

Obama'nın Başkan seçimlerinden sonra aldığı kararlar incelenirken Terörlemücadelenin daha çok yumşak güçle sürdürüldüğünü ve GWOT stratejilerine dahil olan Hafif Ayak izi ve Karşı-IŞİD artı stratejileri arasında seçim edildiğini görmekteyiz. IŞİD'in El Kaide'den sonra bölgedeki terör faaliyetleri ve cihatçı terör devleti kurmak istekleri bu stratejilerin yürütülmesinde ikilem yaratmış ve her iki strateji kullanılmıştır. Ama daha çok Hafif Ayak izi'ne önem verilmiştir. 2010 ve 2015 Ulusal Güvenlik Strateji belgeleriyle bu mücadele kendisini belirlemiştir.

2017 Yılında D. Trump'ın başkan seçimlerini kazanmasıyla seçim öncesi belirlediği stratejileri hayata geçirmeye başlamıştır. Daha önce B. Obama'nın yürüttüğü stratejileri uygun görmese de, kendi aldığı kararlara bakıldığında çok da farklılık görmemekteyiz. Ama askeri harcamaların artması bilinmektedir ki, bu harcamalar da kendini daha çok hava saldırılarında belirlemiştir. 2017 Yılında kabul gören Ulusal Güvenlik Strateji belgesiyle bu mücadelenin hangi yollarla sürdürüleceği vurgulanmıştır.

Çalışmada Soğuk Savaş sonrası ABD'nin sürdürdüğü terörle mücadele savaşı derinden incelenmiş ve araştırmanın esas maksadı bu stratejilerin nasıl yürütüldüğü, hangi yollar takip edildiği ve edileceği olmaktadır. Buna göre de, ABD Başkanlarının aldığı stratejik kararlar, yürütülen operasyonlar, teröre ayrılan harcamalar araştırılmıştır.

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

1. ARI Tayyar, **Irak, İran ve ABD: Önleyici Savaş, Petrol ve Hegemonya**, ALFA Basım Yayın, İstanbul, Ocak 2004
2. ARI Tayyar, **Uluslararası ilişkiler ve dış politika**, Marmara Kitap Merkezi, 2013
3. BAL İhsan Bal, **Terörizm**, USAK, 2006
4. BAŞEREN Sertaç H., **Terörizm, Kavramsal Bir Değerlendirme ve Hukukî Mücadele Yaklaşımları**, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, sayı 1, 1998
5. BAŞEREN Sertaç H., **Uluslararası Hukuk Açısından Terörizm, Dünyada ve Türkiye’de Terör**, Ed. Ali Tarhan, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, 1. Baskı, Ankara, 2002
6. FARUK Sönmezoğlu, **Dış Politika Karşılaştırılmalı Bir Bakış**, derleyen Fruk Sönmezoğlu, Özgün Emler Bayır, Derin Kitabevi, No 448, Kasım 2014
7. HALATÇI Ülkü, **11 Eylül Sonrası Ortadoğu**, USAK Yayınları, edit: Sedat Laçiner, Arzu Celalifer Ekinci, Ankara, 2011
8. NASİROV Elman, **ABD ve Dünya 11 Eylülden sonra**, Bakü, 2003
9. NASİROV Elman, **ABD'nin Antiterör Doktrini ve onun hayata geçirilme yolları**, "Elm və təhsil", Bakü, 2010
10. NYE Joseph S., David A. Welch, **Küresel çatışmayı ve işbirliğini anlamak**, Çeviren: Renan Akman, Türkiye İş Bankası Kültür yayınları, İstanbul, 2015
11. YALÇIN Hasan Basri, **Ulusal Güvenlik Stratejisi**, Seta yayınları, İstanbul, Şubat 2017
12. YİĞİTTEPE Levent, **NATO. Güvenlik Politikaları ve Terörle Mücadele Stratejileri**, İstanbul, CİNİUS Yayınları, 2017
13. YILMAZ Aytekin, **Küresel Dünyada Uluslararası İlişkiler**, Kadim Yayınları, Ankara, 1. Baskı, Eylül 2012

İnternet kaynakları

14. 9/11 Komisyon Raporu, (22.07.2004),
http://news.bbc.co.uk/nol/shared/bsp/hi/pdfs/22_07_04911Report.pdf, erişim tarihi: 25.01.2018
15. 9/11 Komisyon Raporu,
https://en.wikipedia.org/wiki/9/11_Commission_Report, erişim tarihi: 23.01.2018
16. 9/11 Komisyon Raporu, <https://www.history.com/topics/9-11-commission>, erişim tarihi: 21.01.2018
17. ABD Başkan Yardımcısı (Senato Başkanı), **United States Senate**,
https://www.senate.gov/artandhistory/history/common/briefing/Vice_President.htm, erişim tarihi: 11.01.2018
18. ABD'de Ulusal Terörizm,
https://en.wikipedia.org/wiki/Domestic_terrorism_in_the_United_States, erişim tarihi: 01.01.2017
19. ABD'nin Ulusal Güvenlik Stratejisi, (Eylül 2002),
<https://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf>, erişim tarihi: 19.12.2018
20. Afganistan'da savaş (2001 – günümüz), (2010),
<https://www.saylor.org/site/wp-content/uploads/2011/06/War-in-Afghanistan-2001-Present.pdf>, erişim tarihi: 16.05.2018
21. Afganistan'daki ABD Savaşı 1999 - 2018, **CFR**, (2018),
<https://www.cfr.org/timeline/us-war-afghanistan>, erişim tarihi: 23.04.2018
22. AKÇA Mehmet, Terörizm Dosyası: III. Terörizm Dalgaları ve Çeşitleri, (18.11.2013), **Metropolitan Police**,
<https://uniteyouthdublin.files.wordpress.com/2015/01/history-of-uk-special-branch.pdf>, erişim tarihi: 26.01.2018
23. AKÇA Mehmet, Terörizm Dosyası: III. Terörizm Dalgaları ve Çeşitleri, **Akademik Perspektif**, (18.11.2013),

- <http://akademikperspektif.com/2013/11/18/terorizm-dosyasi-iii-terorizm-dalgaları-ve-cesitleri/>, (20.12.2017)
24. ALEX Conte, Terörizmin Doğası ve Tanımı, (2010), http://www.springer.com/cda/content/document/cda_downloaddocument/9783642116070-c1.pdf?SGWID=0-0-45-963468-p173954726, erişim tarihi: 22.01.2018
25. ALMOND Roncevert Ganan, Trump Dönemi ABD Dış Politikasının Dezavantajı, **The Diplomat**, (18.01.2018), <https://thediplomat.com/2018/01/deciphering-u-s-foreign-policy-in-the-trump-era/>, erişim tarihi: 30.04.2018
26. ANDERSON Raymond H., Ayatollah Ruhullah Humeyni, 89, İran Ruhani Lideri, **The New York Times**, (04.06.1989), <http://www.nytimes.com/1989/06/04/obituaries/ayatollah-ruhollah-khomeini-89-the-unwavering-iranian-spiritual-leader.html?pagewanted=all>, erişim tarihi: 16.01.2018
27. AZARKAN Ezeli, 11 Eylül Terör Saldırıları sonrası dönemde Birleşmiş Milletlerin Uluslararası Terörizm konusundaki tutumu, **Dergipark**, (2008), <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/213978>, erişim tarihi: 23.12.2017
28. BANUSIEWICZ John D., Terör Savaş Stratejisi, **American Forces Press Service**, (14.04.2004), <http://archive.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=26846>, erişim tarihi: 10.01.2018
29. Başkan Obama'nın IŞİD ve Terörle Mücadele Konusunda Konuşma Metni, **CNN POLITICS**, (11.09.2014), <https://edition.cnn.com/2014/09/10/politics/transcript-obama-syria-isis-speech/index.html>, erişim tarihi: 18.02.2018
30. BELASCO Amy, 9/11'den Irak'ın, Afganistan'ın ve Terör Operasyonlarına İlişkin Diğer Küresel Savaşların Maliyeti, (08.12.2014),

- <https://archive.org/details/RL33110TheCostofIraqAfghanistanandOtherGlobalWaronTerrorOperationsSince911-crs>, erişim tarihi: 11.02.2018
31. BOGDANOSKI Mitko, Drage Petreski, Siber terörizm - Küresel güvenlik tehdidi, **Uluslararası Bilimsel Savunma, Güvenlik ve Barış Dergisi**, <http://eprints.ugd.edu.mk/6849/1/CYBER%20TERRORISM%E2%80%93%20GLOBAL%20SECURITY%20THREAT%20-%20Mitko%20Bogdanoski.pdf>, erişim tarihi: 06.01.2018
32. BRANDS Hal, Peter Feaver , İŞİD Sonrası: Terör'le Küresel Savaşta ABD Siyasi-Askeri Stratejisi, **CSBA- Center for Strategic and Business Assessments**,(2017), http://csbaonline.org/uploads/documents/After_ISIS_US_Political-Military_Strategy_in_the_Global_War_on_Terror.pdf, erişim tarihi: 01.02.2018
33. BRECHENMACHER Saskia , Steven Feldstein, Trump'ın Terörle Savaşı, **The National Interest**, (18.10.2017), <http://nationalinterest.org/feature/trumps-war-terror-22783>, erişim tarihi: 24.04.2018
34. BROWN Katherine E., Uluslararası terörizm, **E-International Relations**, (19.01.2017), <http://www.e-ir.info/2017/01/19/transnational-terrorism/>, erişim tarihi: 14.01.2018
35. BRUÏNESSEN Martin van, Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra Türkiye, Avrupa ve Kürtler, **The ISIS Press**, İstanbul, (2000), http://www.let.uu.nl/~martin.vanbruïnessen/personal/publications/Bruïnessen_Turkey_Europe_and_the_Kurds_after_the_capture_of_Abdullah_%C3%96calan.pdf, erişim tarihi: 19.01.2018
36. Bush doktrini, https://en.wikipedia.org/wiki/Bush_Doctrine, erişim tarihi: 09.12.2017
37. BYMAN Daniel, Etnik terörizm mantığı, <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10576109808436060?journalCode=uter20>, erişim tarihi: 21.01.2018

38. CHAILAND Gérard, Arnaud Blin, Terörizmin tarihi. Antikden AL Kaideye, **University of California Press, Ltd.**, London, England, (2007), https://wikileaks.org/gifiles/attach/177/177597_History%20of%20Ter.pdf, erişim tarihi: 30.11.2017
39. Clinton doktrini, https://en.wikipedia.org/wiki/Clinton_Doctrine, erişim tarihi: 03.02.2018
40. CORDESMAN Anthony H., ABD Askeri Harcamaları: Savaşların Maliyeti, **CSIS**, (10.07.2017), <https://www.csis.org/analysis/us-military-spending-cost-wars>, erişim tarihi: 28.04.2018
41. CORDESMAN Anthony H., Irak İstikrarı ve “İŞİD Savaşı”, **CSIS**, (12.08.2015), <https://www.csis.org/analysis/iraqi-stability-and-isis-war>, erişim tarihi: 02.02.2018
42. CRONIN Audrey Kurth, İŞİD Terörist Bir Grup Değildir, Terörle Mücadele Neden Son Cihatçı Tehdidini Durdurmayacak?, (2015), http://cf.linnbenton.edu/artcom/social_science/clarkd/upload/ISIS%20Is%20Not%20a%20Terrorist%20Group.pdf, erişim tarihi: 04.02.2018
43. Cumhurbaşkanlığı Belgelerinin Haftalık Dergisi, (22.01.2001), <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/WCPD-2001-01-22/pdf/WCPD-2001-01-22.pdf>, erişim tarihi: 04.02.2018
44. CURTIS Mark, Trump Dış Politika Doktrini, **Golocalprov**, (29.04.2018), <http://m.golocalprov.com/politics/the-trump-foreign-policy-doctrine-may-be-taking-shape-sunday-political-brun>, erişim tarihi: 03.05.2018
45. ÇELİK Özden, 'Terörizme genel bakış', **IOS Press**, Ankara, Türkiye, (2012), https://books.google.az/books?id=myVy1_uPqhYC&pg=PA1&lpg=PA1&dq=defining+terrorism+terrere&source=bl&ots=A_4b3QJ0kw&sig=F5Djd1IzbOc9Lpj8vMfAfbNf4gY&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwiWtayA3qzZAhUE1SwKHQW5BQ8Q6AEIQDAD#v=onepage&q=defining%20terrorism%20terrere&f=false, erişim tarihi: 10.12.2017

46. DALE Catherine, Irak Özgürlüğünün Operasyonu: Kongre için Stratejiler, Yaklaşımlar, Sonuçlar ve Konular, **CRS**, (28.03.2008), https://www.everycrsreport.com/files/20080328_RL34387_7a0d143496260efcf8c44898308ac3512a889f6f.pdf, erişim tarihi: 24.02.2018
47. D'ALESSIO Stewart J., Lisa Stolzenberg, Sicarii ve Terörizmin Yükselişi, **Taylor&Francis**,(2008), https://www.researchgate.net/profile/Lisa_Stolzenberg/publication/233321181_Sicarii_and_the_Rise_of_Terrorism/links/0deec533382c326c30000000/Sicarii-and-the-Rise-of-Terrorism.pdf, erişim tarihi: 11.12.2017
48. DİNİNG Dorothy E., Siberterörizm, (24.08.2000), <http://palmer.wellesley.edu/~ivolic/pdf/Classes/Handouts/NumberTheoryHandouts/Cyberterror-Denning.pdf>, erişim tarihi:26.11.2017
49. Donald Trump'ın terörle mücadele konusundaki konuşması, **C-SPAN**, (16.08.2016), <https://www.c-span.org/video/?413977-1/donald-trump-delivers-foreign-policy-address>, erişim tarihi: 15.02.2018
50. Donald Trump'ın terörle mücadele konusundaki konuşması, **POLITICO STAFF**, (15.08.2016), <https://www.politico.com/story/2016/08/donald-trump-terrorism-speech-227025>, erişim tarihi: 15.02.2018)
51. Dünya ticaret merkezi bombalama: Rapor ve analiz, **U.S. Fire Administration/Technical Report Series**, (1993), <https://www.usfa.fema.gov/downloads/pdf/publications/tr-076.pdf>, erişim tarihi: 20.01.2018
52. EL Kaide, <https://en.wikipedia.org/wiki/Al-Qaeda>, erişim tarihi: 25.12.2017
53. El-Kaide, <https://www.globalsecurity.org/military/world/para/al-qaida.htm>, erişim tarihi: 26.12.2017
54. ENGEL Pamela, IŞİD'e karşı hava savaşı ABD'ye yaklaşık 11 milyon dolar harcıyor, **Business Insider**, (19.01.2016), <http://www.businessinsider.com/how-much-does-isis-war-cost-2016-1>, erişim tarihi: 04.04.2018

- 55.ERGİL Doğu, Uluslararası Terörizm, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Cilt: 47 ,Sayı: 3,(1992),
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ausbf/article/view/5000053963>, erişim tarihi: 15.10.2017
- 56.Ermeni Atrasyonları ve Terörizm, **Türk Amerikan Dernekleri Meclisi (ATAA)**, <http://www.ataa.org/reference/Armenian-Atrocities.pdf>, erişim tarihi: 24.12.2017
- 57.Ermeni terörist qrupları, (11.12.2017), <http://www.historyoftruth.com/news/65-special-news/22962-armenian-terrorist-groups-3>, erişim tarihi: 24.12.2017
- 58.Etnikşiddet, https://en.wikipedia.org/wiki/Ethnic_violence, erişim tarihi: 10.12.2017
59. FEAVER Peter, Obama'nın Ulusal Güvenlik Stratejisi 2.0'ı derecelendirme, (06.02.2015), <http://foreignpolicy.com/2015/02/06/grading-obamas-national-security-strategy-2-0/>, erişim tarihi: 08.04.2018
60. Fetih, <https://www.britannica.com/topic/Fatah>, erişim tarihi: 03.02.2018
- 61.GANOR Boaz , "Terörizmin tanımlanması: Birinin teröristi diğzerinin özgürlük savaçısıdır", **Taylor & Francis Ltd**, No 4, (2002),
<http://www.rageuniversity.org/PRISONESCAPE/UK%20ANTI-TERROR%20LAW/One-Mans-Terrorist.pdf>, erişim tarihi: 02.11.207
- 62.George H. W. Bush'un konuşması,
<http://www.historyplace.com/speeches/bush-war.htm>, erişim tarihi: 20.01.2018
- 63.GOLDSMİTH Jack, Matthew Waxman, Hafif Ayak İzi yaklaşımının Yasal mirası, **The Washington Quarterly**, (25.07.2016),
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0163660X.2016.1204305?src=rcsys&journalCode=rwaq20>, erişim tarihi: 11.02.2018
- 64.GOMBERT David C., Hans Binnendijk, Bonny Lin, Irak Savaşı: Bush'un büyük yolu, **Newsweek**, (25.12.2014), <http://www.newsweek.com/iraq-war-bushs-biggest-blunder-294411>, erişim tarihi: 14.03.2018

65. GORDON Sarah, Siber terörizm?, **Symantec Security Response**, <https://www.symantec.com/avcenter/reference/cyberterrorism.pdf>, erişim tarihi: 05.01.2018
66. HENDERSON Christian M., 2006 ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi: Gücün Önleyici Kullanımı ve Kalıcı özgürlük, **Tulsa J. Comp. & Int'l L.**, (2007), <https://digitalcommons.law.utulsa.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1252&context=tjcl>, erişim tarihi: 08.03.2018
67. Ho Chi Minh (1890-1969): Devrimci Bir Liderin Yaşamındaki Önemli Olaylar, <http://www.columbia.edu/cu/weai/exeas/asian-revolutions/pdf/ho-chi-minh-timeline.pdf>, erişim tarihi: 02.02.2018
68. HOOPER John, Alman lideri Irak savaşına hayır diyor, **The Guardian**, (06.08.2002), <https://www.theguardian.com/world/2002/aug/06/iraq.johnhooper>, erişim tarihi: 15.04.2018
69. Irak'a karşı yaptırımlar, https://en.wikipedia.org/wiki/Sanctions_against_Iraq, erişim tarihi: 16.01.2018
70. IŞİD: Sıradaki durak Libya, **Invisible Dog**, (2015), http://www.invisible-dog.com/ISIS_in_libya_eng.html, erişim tarihi: 17.03.2018
71. JENKINS Brian Michael, Akdeniz bölgesindeki ulus-altı çatışma, **Rand**, (1983), <https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/papers/2005/P6858.pdf>, erişim tarihi: 02.02.2018
72. JENKINS Brian Michael, Terörizmin çalışması: Tanımsal sorunlar, (Aralık 1980), <https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/papers/2006/P6563.pdf>, erişim tarihi: 09.12.2017
73. JOHANNESSEN Astrid-Margrete, Küreselleşmenin Devinde "Uluslar Aşırı Terörizm", (Oktyabr 2005), <http://amjohannes.wikidot.com/transnational-terrorist-networks>, erişim tarihi: 14.01.2018
74. JOHNSON Zeke, Guantanamo'yı Kapatma: Ulusal Güvenlik, Mali ve İnsan Hakları Etkileri, (24.07.2013),

- https://www.amnestyusa.org/pdfs/AIUSA_SenateTestimonyOnGuantanamo07172013.pdf, erişim tarihi: 16.03.2018
75. Küresel Terörizm Savaşı: İlk 100 Gün, **U.S. Department of State**, (2009), <https://2001-2009.state.gov/s/ct/rls/wh/6947.htm>, erişim tarihi: 11.02.2018
76. LAMBETH Benjamin S., Teröre karşı hava gücü: Amerika'nın özgürlüğün sürdürülmesi operasyonu, **RAND**, (2005), https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2006/RAND_MG166-1.pdf, erişim tarihi: 04.02.2018
77. LINTON Marisa, İngiltere, FransızDevrimi'ndekiTerör, <http://www.port.ac.uk/special/france1815to2003/chapter1/interviews/filetodownload,20545,en.pdf>, erişim tarihi: 10.01.2018
78. MANDELBAUM Michael, Bush Dış Politikası, <https://www.foreignaffairs.com/articles/1991-02-01/bush-foreign-policy>, erişim tarihi: 12.01.2018)
79. MCKEON Brian P., IŞİD'i Yenmek için Trump'ın 'Gizli Planı' Obama'nın planına benziyor, **Foreignpolicy**, (31.05.2017), <http://foreignpolicy.com/2017/05/31/trumps-secret-plan-to-defeat-isis-looks-a-lot-like-obamas/>, erişim tarihi: 26.02.2018
80. McQUAİD Julia, Jonathan Schrodin, El Kaide aleyhine ABD Hükümeti'nin Bağımsız Değerlendirilmesi, **CNA**, (2017), www.dtic.mil/get-tr-doc/pdf?AD=AD1041752, erişim tarihi: 14.02.2018
81. MEHRA Tanya, Yabancı Teröristler: Trendler, Dinamikler ve Politika Yanıtları, **ICCT-International Centre for Counter-Terrorism**, (2016), <https://icct.nl/wp-content/uploads/2016/12/ICCT-Mehra-FTF-Dec2016-2.pdf>, erişim tarihi: 25.03.2018
82. Meir Kahane, https://en.wikipedia.org/wiki/Meir_Kahane, erişim tarihi: 19.01.2018
83. MİLLER Judith, Yasir Arafat, Filistin Milliyetçiliğinin Babası ve Lideri, (11.11.2004), <http://www.nytimes.com/2004/11/11/world/middleeast/yasir->

- arafat-father-and-leader-of-palestinian-nationalism.html, erişim tarihi: 04.02.2018
84. NYE Joseph S., Realizmden Küreselleşmeye, **Routledge**, New York, (2004), https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/851660/mod_folder/content/0/NYE.%20Power%20in%20the%20Global%20Information%20Age-%20From%20Realism%20to%20Globalization%20%282004%29.pdf?forcedownload=1, erişim tarihi: 20.11.2017
85. Osmanlı Bankası'nın Meslekleri, https://en.wikipedia.org/wiki/Occupation_of_the_Ottoman_Bank, erişim tarihi: 29.01/2018
86. ÖZER Hüseyin, 11 Eylül sonrası ABD müdahaleciliği ve BM sistemi temelinde Uluslararası Hukuk, **SBE**, Ankara, (2010), acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/30272/273336.pdf, erişim tarihi: 07.12.2017
87. PATRICK Stewart M., Obama'nın Ulusal Güvenlik Stratejisi: Yeni Çerçeve, Aynı Politikalar, **CFR**, (06.02.2015), <https://www.cfr.org/blog/obamas-national-security-strategy-new-framework-same-policies>, erişim tarihi: 17.02.2018
88. PELLERİN Cheryl, Yerel Kuvvetler Irak'ta Musul'a Bas, Suriye'deki Manbij İzolasyonuna Devam Ediyor, <https://www.defense.gov/News/Article/Article/828038/spokesman-local-forces-continue-push-to-mosul-in-iraq-manbij-isolation-in-syria/>, erişim tarihi: 15.02.2018
89. PİKAYEV Alexander A., START II'nin Yükselişi ve Düşüşü: Rus Görünümü, **Carnegie Endowment for International Peace**, (06.09.1999), <http://www.bits.de/NRANEU/START/documents/pikayev.PDF>, erişim tarihi: 13.01.2018
90. RİLEY Kevin Jack, Bruce Hoffman, Yerel Terörizm Ulusal ve Yerel Hazırlık Değerlendirmesi, (1995),

- <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/158329NCJRS.pdf>, erişim tarihi: 16.01.2018
91. RİLEY Russell L., Bill Clinton: Dış İşler, **Miller Center**, (2017), <https://millercenter.org/president/clinton/foreign-affairs>, erişim tarihi: 26.01.2018
92. SANCHEZ Ignachio, Luis de la Calle, Yerel Terörizm: siyasi şiddetin gizli tarafı, **Yıllık incelemeler Dergisi**, (2009), https://www.researchgate.net/publication/228213999_Domestic_Terrorism_The_Hidden_Side_of_Political_Violence, erişim tarihi: 20.01.2018
93. SANDLER Todd, Daniel G.Arce, Walter Enders, Uluslararası terörizm, **Create dergisi**, (2008), http://create.usc.edu/sites/default/files/publications/transnationalterrorism_2.pdf, erişim tarihi: 17.01.2018
94. Savaş karşıtı eksen ABD'ye geri döndü, **BBC NEWS**, (18.03.2003), <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2860629.stm>, erişim tarihi: 17.04.2018
95. Savaş maliyeti, **Watson Institute**, (2017), <http://watson.brown.edu/costsofwar/>, erişim tarihi: 03.02.2018
96. Siber terörizm, <https://en.wikipedia.org/wiki/Cyberterrorism>, erişim tarihi: 26.11.2017
97. SİMON Binyamin Ben, EL Kaide'nin tarihi, http://www.academia.edu/13878427/Alqaeda_history, erişim tarihi: 26.12.2017
98. SNYDER Christian, Analiz: 1999 NATO operasyonu Rusya'yı Batı'ya karşı nasıl yönlendirdi?, (07.09.2017), <https://pittnews.com/article/121917/opinions/analysis-1999-nato-operation-turned-russia-west/>, erişim tarihi: 24.01.2018
99. Son 20 yılda yaşanan bu terör saldırıları dünyayı nasıl değiştirdi?, **The Telegraph**, <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/islamic-state/11729063/How-did-these-terror-attacks-during-the-last-20-years-change-the-world.html>, erişim tarihi: 23.01.2018

100. STEINBERG Jeffrey, CIA Genel Merkezi'nde çekim bir sır olarak kaldı, http://www.larouchepub.com/eiw/public/1993/eirv20n09-19930226/eirv20n09-19930226_069-shooting_at_cia_hq_remains_a_mys.pdf, erişim tarihi: 20.01.2018
101. STONE Dan, SoykırımTarihçiliği, **Palgrave Macmillan**, (2004), <https://www.uvt.ro/files/6f3e12eadfe63b9c3f9e39857579255ed4b06355/>, erişim tarihi: 01.02.2018
102. SWENSON Russell, Terörizmle Global Savaş: StratejikTehditiAnaliz, **Joint Military Intelligence College**, (2003), http://ni-u.edu/ni_press/pdf/Global_War_on_Terrorism.pdf, erişim tarihi: 19.02.2018
103. TARNOFF Curt, ABD'nin Eski Sovyetler Birliği'ne Yardımı, 1991-2001: İdare ve Kongre Eyleminin Tarihi, **CRS Report for Congress**, (15.01.2002), <http://research.policyarchive.org/914.pdf>, , erişim tarihi: 16.01.2018
104. TARPLEY Webster Griffin, 9/11 Sentetikterör, (2004), <http://www.simardartizanfarm.ca/ARK/Webster%20Tarpley%20-%209-11%20Synthetic%20Terror.pdf>, erişim tarihi: 27.12.2017
105. TAŞDEMİR Fatma, Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Ülkeleri Dışında Münferiden Güç Kullanma Yetkisi, **SBE**, Doktora Tezi, Ankara, (2005), <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/1451/>, erişim tarihi: 23.12.2017
106. Teröre karşı savaş, https://en.wikipedia.org/wiki/War_on_Terror, erişim tarihi: 09.02.2018
107. Terörizm nedir?, https://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/51172_ch_1.pdf, erişim tarihi: 26.11.2017
108. Terörizm Terörü Doğuruyor, (2012), <https://terrorismbreedsterrorism.wordpress.com/usa-designated-terrorist-org-mujahedin-e-khalq-and-double-standards/>, erişim tarihi: 09.01.2018
109. Terörizm, https://en.wikipedia.org/wiki/Domestic_terrorism, erişim tarihi: 04.10.2017

110. Terörizmin doğası ve tanımı,
http://www.springer.com/cda/content/document/cda_downloaddocument/9783642116070-c1.pdf?SGWID=0-0-45-963468-p173954726, erişim tarihi:
05.12.2017
111. Terörizmin tanımları,
https://en.wikipedia.org/wiki/Definitions_of_terrorism, erişim tarihi:
27.11.2017
112. Terörizmin tarihi, https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_terrorism,
erişim tarihi: 26.11.2017
113. The White House, Büyümeve Genişleme Ulusal Güvenlik Stratejisi,
(1996),
<https://www.globalsecurity.org/space/library/policy/national/1996stra.htm>,
erişim tarihi: 02.02.2018
114. The White House, Ulusal Güvenlik Birleşme ve Büyüme Stratejisi,
(şubat 1996), <http://nssarchive.us/NSSR/1996.pdf>, erişim tarihi: 10.02.2018
115. The White House, Ulusal Güvenlik Stratejisi, (01.02.2015),
<http://nssarchive.us/wp-content/uploads/2015/02/2015.pdf>, erişim tarihi:
27.03.2018
116. The White House, Ulusal Güvenlik Stratejisi, (2006),
<https://www.state.gov/documents/organization/64884.pdf>, erişim tarihi:
24.12.2018
117. The White House, Ulusal Güvenlik Stratejisi, (2010),
<http://nssarchive.us/national-security-strategy-2010/>, erişim tarihi: 20.12.2017
118. The White House, Ulusal Güvenlik Stratejisi, (2017),
<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>, erişim tarihi: 07.04.2018
119. TOPAL Ahmet Hamdi, Uluslararası hukukta devlet destekli terörizme
karşı kuvvet kullanma, Ankara, (2004),
<http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/197/479.pdf>, erişim tarihi: 06.06.2017

120. TORPEY Paul, Pablo Gutiérrez, Paul Scruton, Musul'daki haritalar için savaş, **The Guardian**, (26.06.2017),
<https://www.theguardian.com/world/2016/nov/04/battle-for-mosul-maps-visual-guide-fighting-iraq-isis>, erişim tarihi: 24.03.2018
121. Trump'ın ulusal güvenlik stratejisi: bir güvenilirlik belgesi, **The Guardian**,(19.12.2017),
<https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/dec/19/the-guardian-view-on-trumps-national-security-strategy-a-venerer-of-credibility>, erişim tarihi: 22.04.2018
122. TSUI Chin-Kuei, Haydut Devletlerin Tehdidini Çerçevelemek: Irak, İran ve Başkan Clinton'un Orta Doğu Barışına İki Atılımlı Yaklaşımı, New Zealand,(2013),
https://www.auspsa.org.au/sites/default/files/framing_the_threat_of_rogue_states_chinkuei_tsui.pdf, erişim tarihi: 27.01.2018
123. Ulusal Güvenlik Danışmanı Susan Rice'in konuşması, **C-SPAN**, (06.02.2015), <https://www.c-span.org/video/?324217-1/national-security-adviser-susan-rice-national-security-strategy>, erişim tarihi: 15.02.2018
124. Ulusal Güvenlik Stratejisi Raporu, **Global Security**, (Şubat 1996),
<https://www.globalsecurity.org/military/library/policy/national/nss-9602.htm>, (06.02.2018)
125. Ulusal Güvenlik Stratejisi, **The White House**, (2017),
<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>, erişim tarihi: 11.04.2018
126. Ulusal terörizm, <https://www.rand.org/topics/domestic-terrorism.html>, erişim tarihi: 22.10.2017
127. Uluslararası Terörizme Yönelik Rehberlik: Tanımlar, Sebepler ve Cevaplar, **United States Institute of Peace**,
<https://www.usip.org/sites/default/files/terrorism.pdf>, erişim tarihi:11.12.2017

128. United Nations Security Council, 1483 Sayılı karar (2003), (22.05.2003), <https://www.iaea.org/sites/default/files/unsc1483.pdf>, erişim tarihi: 29.01.2018
129. VARİSCO Andrea Edoardo, Çok Kutuplu Bir Uluslararası Sisteme Doğru: Küresel Barış için hangi Olasılıklar?, (03.06.2013), <http://www.e-ir.info/2013/06/03/towards-a-multi-polar-international-system-which-prospects-for-global-peace/>, erişim tarihi: 13.11.2017
130. WELCH Matt, Irak'taki Yaptırımlar Hakkında Gerçek, **Feature article**, <https://www.cis.org.au/app/uploads/2015/04/images/stories/policy-magazine/2002-winter/2002-18-2-matt-welch.pdf>, erişim tarihi: 17.01.2018
131. WİGGLESWORTH Alex, Trump, 'Terörizmle küresel savaş'a yer veren yasa tasarısı imzaladı, **Los Angeles Times**, (18.08.2017), <http://www.latimes.com/politics/la-pol-updates-trump-tweets-war-on-terrorism-memorial-htmlstory.html>, (17.03.2018)
132. WILLIAMS Lynn M., Susan B. Epstein, Yurtdışı Acil Durum Operasyonları Finansmanı: Arkaplan ve Durum, CRS, (07.02.2017), <https://fas.org/sgp/crs/natsec/R44519.pdf>, erişim tarihi: 23.02.2018
133. WRIGHT Robin, Son oyunu IŞİD ile mi yaşıyoruz?, **The New Yorker**, (27.07.2017), <https://www.newyorker.com/news/news-desk/are-we-nearing-the-endgame-with-isis>, erişim tarihi: 07.02.2018
134. YALÇINER Serhat, Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörle Mücadele, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2.Sayı, 4.Baskı, Isparta, (2006)?<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/215642>, erişim tarihi: 17.12.2017
135. Yurtiçi Terörizm: Edebiyatın Gözden Geçirilmesi, **Portland State University. Criminology and Criminal Justice Senior Capstone**, (2013), https://pdxscholar.library.pdx.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.az/&httpsredir=1&article=1007&context=ccj_capstone, erişim tarihi:30.11.2017

136. ZİYAD Mohamed, Terörizm: bir analiz,
<https://www.scribd.com/document/68733658/Terrorism-An-Analysis>, erişim
tarihi: 25.12.2107